T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DENİZCİLİK İŞLETMELERİ YÖNETİM ANABİLİM DALI
LOJİSTİK YÖNETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ FAALİYETLERİNE YÖNELİK ÜYE ALGILARI: İMEAK DENİZ TİCARET ODASI İZMİR ŞUBESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Itır Ceren OKSAL

Danışman
Doç. Dr. Selçuk NAS

İZMİR - 2015

YÜKSEK LİSANS
TEZ/ PROJE ONAY SAYFASI

2011800438

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Adı ve Soyadı : ITIR CEREN OKSAL

Tez Başlığı : Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerine Yönelik Üye Algıları: İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Üzerine Bir Çalışma

Savunma Tarihi : 08.07.2015

Danışmanı : Doç.Dr.Selçuk NAS

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	Üniversitesi	İmza
Doç.Dr.Selçuk NAS	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Yrd.Doç.Dr.Serdar AYAN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Yrd.Doç.Dr.Ceren ALTUNTAŞ VURAL	YAŞAR ÜNİVERİTESİ	.....

Oybirliği (✓)

Oy Çokluğu ( )

ITIR CEREN OKSAL tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "**Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerine Yönelik Üye Algıları: İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Üzerine Bir Çalışma**" başlıklı Tezi(✓) / Projesi( ) kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Utku UTKULU
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Belirlediği Temel Değerler Kapsamındaki Faaliyetlerine Yönelik Üye Algıları: İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Üzerine Bir Çalışma adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../.....

Itır Ceren OKSAL

ÖNSÖZ

Türkiye'de profesyonel mesleklerin düzenlenmesi, denetlenmesi, geliştirilmesi ve bu mesleği icra eden kimselerin haklarının korunması gibi önemli görevlere sahip meslek kuruluşları, hukuki zeminde sahip oldukları özellikler sayesinde kamu kurumu niteliği taşımaktadırlar.

Kamu kurumu niteliğine sahip olan meslek kuruluşlarından bir tanesi de denizcilik sektörü için çalışan Deniz Ticaret Odası'dır ve Oda, üyelerine sundukları hizmetler ve verdikleri destekler sayesinde sektör içinde önemli bir konuma sahiptir.

Bu çalışmada, kamu kurumu niteliği taşıyan bir meslek kuruluşu Deniz Ticaret Odası'nın stratejik planları dâhilinde amaç ve hedeflerine ulaşmak için temel değerler kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetlere ve hizmetlere odaklanılarak üyeler üzerinde yarattığı algı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tezimin araştırma kısmında desteklerini esirgemeyen sektör çalışanlarına ve araştırmam için gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelere yoğun iş tempoları içinde vakit ayırıp katılarak bu çalışmanın başarılmasında en büyük rolü oynayan tüm acente sahiplerine ve çalışanlarına teşekkürü borç bilirim.

Bu araştırma konusunun tespiti ve şekillendirilmesi noktasında, yoğun görevlerine rağmen bana kılavuzluk eden ve tezin hazırlanması sırasında büyük bir sabır ve özveri ile değerli görüş ve katkılarını benden esirgemeyen, Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dekan Yardımcısı danışmanım Sayın Doç. Dr. Selçuk Nas 'a şükranlarımı sunarım.

Ayrıca bu süreç içinde bana büyük destek olan aileme teşekkürlerimi sunuyorum.

Itır Ceren OKSAL

İzmir 2015

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerine Yönelik Üye Algıları: İMEAK İzmir Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Üzerine Bir Çalışma

Itır Ceren OKSAL

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Denizcilik İşletmeleri Yönetimi Anabilim Dalı
Lojistik Yönetimi Programı

Kapsadıkları mesleki faaliyet alanında çalışan kişileri çatısı altında toplayan mesleki kuruluşlardan bazıları, yasalar tarafından düzenlenerek kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kurumları olarak adlandırılmıştır.Mesleki düzenin ve denetimin sağlanması açısından bir güç unsuru olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ilgili oldukları meslek dalındaki üyelerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak için hareket eden ve mesleki faaliyetlerin kolaylaştırılmasını amaçlayan kuruluşlardır.

Türkiye'deki kamu kurumu niteliği taşıyan kuruluşlardan biri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'dir ve Ticaret ve Sanayi Odası, Ticaret Odası, Sanayi Odası ve Deniz Ticaret Odası bu birliğin içinde yer almaktadır.

Denizcilik sektörünün ulusal boyutta temsilcisi olan Deniz Ticaret Odası kamu kurumu niteliği taşıyan bir meslek kuruluşudur. Türkiye'de iki adet Deniz Ticaret Odası bulunmaktadır. Bunlardan biri İMEAK Deniz Ticaret Odası, diğeri ise Mersin Deniz Ticaret Odası'dır.

Denizcilik ile uğraşan ve bu sektörden gelir sağlayan her türlü gerçek / tüzel kişinin yasal olarak faaliyette bulunabilmesi için üye olması gereken Deniz Ticaret Odası, tüm üyelerinin çıkarlarını korumak, denizcilik mesleğinin saygınlığını arttırmak ve denizcilik ile ilgili karşılaşılan ortak problemlere çözüm bulunmak gibi görevler üstlenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, denizcilik sektöründe önemli bir role sahip olan gemi acenteciliği mesleğinin düzenini ve denetimini sağlayan kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşunun, stratejik amaçlarını gerçekleştirme yolunda yürüttüğü faaliyetlerin, temel değerleri kapsamında, üyeler tarafından değerlendirildiği keşfedici bir çalışma gerçekleştirmektir.

Çalışma kapsamında sivil toplum kuruluşları, kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarının görev ve yetkileri, gemi acenteleri hakkındaki literatür taranmıştır. Literatür taramasına ek olarak, Deniz Ticaret Odası'nın stratejik planındaki amaçları ve gemi acenteleri ile yapılan pilot çalışmadan elde edilen verilerden de faydalanılarak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Bu görüşme formu akademisyenlerin ve Oda'da da görev yapan sektör çalışanlarının görüşlerine sunularak gelen eleştiriler ve öneriler ile tekrar geliştirilmiştir.

İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi'ne üye olan yetkili gemi acentelerinin hepsi görüşülecek üye grubu olarak seçilmiş, bunlar arasından 30 acenteye ulaşılabilinmiş ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, katılımcılara Deniz Ticaret Odası'ndan gelecekte gerçekleştirmesini istedikleri proje önerilerini de belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile incelenmiş ve Oda faaliyetlerinin gemi acenteleri tarafından nasıl algılandığına yönelik sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu çalışma, denizcilik sektörü içinde mesleğini icra eden kişilerin mesleki açıdan bağlı bulundukları kamu kurumu niteliği taşıyan bir kurumun faaliyetlerini, belirlikriterler kapsamında değerlendirdiği ilk akademik çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Kurumu Niteliği Taşıyan Kurumlar, Odalar, Deniz Ticaret Odası, Stratejik Planlama, Temel Değerler, Üye Algıları,

ABSTRACT

Master's Thesis

Member Perceptions on Activities of Professional Organisations with Public Institution Status: IMEAK Chamber of Shipping Izmir Branch Case Study

Itır Ceren OKSAL

Dokuz Eylul University
Graduate School of Social Sciences
Department of Maritime Business Administration
Logistics Management Program

Some professional associations established by the government gather professionals under the same roof. These are called professional organizations with public institution status. As a powerful factor that regulates professional order and discipline, professional organizations with public institution status act to meet the mutual expectations of professionals and to try to make professional activities easier.

The Union of Chambers and Commodity Exchange of Turkey is one such professional organization with public institution status in Turkey. This union contains a Chamber of Commerce and Industry, Chambers of Commerce, Chambers of Industry and a Chamber of Shipping.

The Chamber of Shipping is the representative of the shipping sector in the national area. In Turkey, there are two Chambers of Shipping and one of them is the IMEAK Chamber of Shipping, the other one being the Mersin Chamber of Shipping.

All bona fide companies and personsbenefiting from shipping have to be a member of the Chamber of Shipping in order to conduct their business legally in the shipping area. These chambers have some responsibilities and duties such as protecting the interests of all members, earning more prestige with regard to the shipping business and finding solutions for mutual problems of the shipping sector.

This study aims to evaluate members' perceptions on activities by a professional organization with public institution status, and organizing and regulating the shipping profession on behalf of laws with regard to achievingits strategic goals as part of its core values.

In this study, literary research was done regarding civil society organizations and responsibilities of professional organizations with public institution status. Furthermore, a pilot study has been carried out before the current one. All the data collected from the research and the pilot study created the face to face interview form. This form was amended after it had been piloted by academicians and professionals who also work in the Chamber of Shipping. The data which were acquired by face to face interviews were analyzed using the content analysis method and, as a result, member's perceptions on the chamber's activities were achieved.

All members working as authorized shipping agencies were selected for the group to carry out interviews. The interviews, however, were performed with 30 agencies that were possible to reach and make an appointment.

In the last part of the interview, participants were asked to indicate their three most important project proposals for the future. In this way, it became possible to evaluate the chamber's current activities and to get concrete proposals that can be useful for the chamber regarding its future plans.

This study is important in terms of being the first academic study of evaluated activities of professional organizations with public institution status in the shipping sector with the help of the perceptions of its members.

Keyword: Professional Organisations with Public Institution Status, Chambers, Chamber of Shipping, Strategic Planning, Core Values, Member Perceptions

KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARININ FAALİYETLERİNE YÖNELİK ÜYE ALGILARI: İMEAK DENİZ TİCARET ODASI İZMİR ŞUBESİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
YEMİN METNİ iii
ÖNSÖZ iv
ÖZET v
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER ix
KISALTMALAR xii
TABLOLAR LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xv
EKLER LİSTESİ xvi

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KAMU KURUMU NİTELİĞİ TAŞIYAN KURULUŞLAR

1.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI 3
1.2. SİVİL TOPLUM KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ 5
1.3. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI 8
1.4. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ 11
1.4.1. Vakıflar 11
1.4.2. Dernekler 14
1.4.3. Sendikalar 19
1.4.4. Meslek Kuruluşları 23
1.4.4.1. Kamu Kurumu Niteliği Taşıyan Meslek Kuruluşları 23
1.4.4.2. Kamu Kurumu Niteliği Taşıyan Kurumları Sivil Toplum Kuruluşlarından Ayıran Temel Özellikler 25
1.5. KAMU KURUMU NİTELİĞİ TAŞIYAN MESLEK ÜST KURULUŞLARI 27
1.5.1. Türk Tabipler Birliği 27
1.5.2. Türk Eczacılar Birliği 28
1.5.3. Türk Esnaf ve Sanatkarlar Konfedarasyonu 28
1.5.4. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 30
1.5.5. Türk Diş Hekimleri Birliği 31
1.5.6. Türk Veteriner Hekimler Birliği 31
1.5.7. Türkiye Tohumcular Birliği 32
1.5.8. Türkiye Bankalar Birliği 32
1.5.9. Türkiye Barolar Birliği 33

1.5.10. Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği 33
1.5.11. Türkiye Katılım Bankaları Birliği 34
1.5.12. Türkiye Noterler Birliği 34
1.5.13. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavir Odaları Birliği 35
1.5.14. Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği 35
1.5.15. Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği 36
1.5.16. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 36

İKİNCİ BÖLÜM
DENİZ TİCARET ODASI VE GEMİ ACENTELERİ

2.1. TÜRKİYE'DEKİ DENİZ TİCARET ODALARI 39
2.1.1. Mersin Deniz Ticaret Odası ve Tarihsel Gelişimi 39
2.1.2. İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası 39
2.1.2.1. İMEAK Deniz Ticaret Odası'nın Tarihsel Gelişimi 40
2.1.3. Deniz Ticaret Odası'nın Görevleri 40
2.1.4. Deniz Ticaret Odası'nın Amaçları ve Yürüttüğü Faaliyetler 41
2.2. DENİZ TİCARET ODASI'NIN ÜYELERİ 41
2.3. DENİZ TİCARET ODASI İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER 42
2.4. DENİZ TİCARET ODASI ODA ORGANLARI 43
2.4.1. Oda Meclisi ve Görevleri 43
2.4.2. Oda Yönetim Kurulu ve Görevleri 43
2.4.3. Oda Disiplin Kurulu ve Görevleri 44
2.4.4. Meslek Komiteleri ve Görevleri 44
2.5. DENİZ TİCARET ODASI GELİRLERİ 47
2.6. İMEAK DENİZ TİCARET ODASI ŞUBELERİ 48
2.6.1. Antalya Şubesi 48
2.6.2. Bodrum Şubesi 48
2.6.3. Fethiye Şubesi 48
2.6.4. İskenderun Şubesi 49
2.6.5. Karadeniz Ereğli Şubesi 49
2.6.6. Marmaris Şubesi 49
2.6.7. İzmir Şubesi 49
2.7. İMEAK DENİZ TİCARET ODASI STRATEJİK PLANI VE STRATEJİK AMAÇLARI 50
2.8. DENİZ TİCARET ODASI VE GEMİ ACENTELERİ 59
2.9. GEMİ ACENTESİ TANIMI 60
2.9.1. Gemi Acenteciliğinin Tarihsel Gelişimi ve Değişimi 61
2.9.2. Gemi Acenteleri İle İlgili Yasal Düzenlemeler 62
2.9.3. Gemi Acentelerinin Sorumlulukları ve Yapmalarının Yasak Olduğu Durumlar 64
2.9.4. Gemi Acenteciliği Standart Kuralları (UNCTAD) 66
2.9.4.1. Profesyonel ve Finansal Yeterlilikler 66
2.9.4.2. Mesleki Kurallar 66
2.9.5. Gemi Acentesi ve Tarafların İlişkisi 67
2.9.5.1. Acentecilik Bağının Kurulabilmesi İçin Gereken Kurallar 68
2.9.6. Gemi Acentelerinin Verdikleri Hizmetler 69
2.9.6.1. Gemiye Yönelik Hizmetler 69

2.9.6.2. Yüke ve Yolcuya Yönelik Hizmetler 71
2.9.7. Gemi Acenteliği Türleri 72
2.9.7.1. Kiracı Acentesi (Charterer's Agent) 73
2.9.7.2. Koruyucu Acente (Protecting Agent) 73
2.9.7.3. Liman Acentesi (Port Agent) 73
2.9.7.4. Rezervasyon Acentesi (Booking Agent) 74
2.9.7.5. Tarifeli Gemi Acentesi 74
2.9.7.6. Ana Acente ve Tali - Alt Acente 75

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
METODOLOJI VE BULGULARIN YORUMLANMASI

3.1. METODOLOJİ 76
3.1.1. Araştırma Amacının Belirlenmesi 77
3.1.2. Araştırma Sorularının Hazırlanması 77
3.1.3. Araştırma Örnekleminin Belirlenmesi 81
3.1.4. Veri Toplama Aracının Belirlenmesi 82
3.1.5. Veri Analizi, Bulguların İncelenmesi ve Yorumlanması 82
3.2. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI 83
3.2.1. Katılımcılara İlişkin Genel Bilgiler 83
3.2.1.1. Katılımcıların Yaşı 83
3.2.1.2 Katılımcıların Mesleki Tecrübe Süreleri 83
3.2.1.3. Katılımcıların Çalıştıkları Acente İçindeki Pozisyonları 84
3.2.1.4. Katılımcıların Oda Yönetiminde Görev Almış Olma Durumları 84
3.2.1.5. Katılımcıların Çalıştıkları Gemi Acentesinin Oda'ya Üyelik Süresi 85
3.2.1.6. NACE Kodu Sorgulaması 85
3.2.2. Acentelerin Deniz Ticaret Odası'ndan Hakkındaki Düşünceleri 86
3.2.2.1. Deniz Ticaret Odası'nın Misyonu 86
3.2.3. Oda' nın Kurumsal Yapısı ve Karar Alma Süreci 88
3.2.4. Oda'nın Acentelere Yönelik Gerçekleştirdiği Çalışmalar ve Değerlendirilmesi 94
3.2.5. Oda'nın İletişim Kanalları 98
3.2.6. Üyelerin Oda'ya Desteği ve Çalışmalara Katkısı 102
3.7.7. Oda'nın Vizyonu ve Oda'dan Geleceğe Yönelik Beklentiler 106

SONUÇ 112

KAYNAKÇA 121

EK

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BIMCO	Baltic and International Maritime Council
DDK	Devlet Denetleme Kurumu
DTO	Deniz Ticaret Odası
FONESBA	Federation of National Associations of Brokers and Agents
İMEAK DTO	İstanbul ve Marmara, Ege Akdeniz ve Karadeniz Deniz Ticaret Odası
KK	Kişisel Konuşma
MARPOL	International Convention for the Prevention of Pollutionfrom Ships
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SMMM	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	Türk Dil Kurumu
TDUB	Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TMMOB	Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu
TUGS	Türk Uluslararası Gemi Sicili Yönetmeliği
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜDEV	Türk Deniz Eğitim Vakfı
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
YMM	Yeminli Mali Müşavir

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1.	Katılımcıların Yaş Dağılımları	s. 83
Tablo 3.2.	Katılımcıların Mesleki Tecrübe Süreleri	s. 84
Tablo 3.3.	Katılımcıların Acente İçindeki Pozisyonları	s. 84
Tablo 3.4.	Katılımcıların Oda Yönetiminde Görev Almış Olma Durumları	s. 84
Tablo 3.5.	Katılımcıların Bağlı Bulundukları Gemi Acentesinin Odaya Üyelik Süresi	s. 85
Tablo 3.6.	Katılımcıların NACE Kodlarını Bilip Bilmeme Durumları	s. 86
Tablo 3.7.	Deniz Ticaret Odası Denilince Katılımcıların Aklına İlk Gelen İfade	s. 87
Tablo 3.8.	Deniz Ticaret Odası'nın Acenteler İçin Anlamı	s. 88
Tablo 3.9.	Katılımcılara Göre Odada Alınan Kararların Şeffaflığı	s. 89
Tablo 3.10.	Katılımcıların Alınan Kararların Şeffaf Olmadığını Düşünme Nedenleri	s. 89
Tablo 3.11.	Katılımcıların Odanın Kurumsal Olup Olmadığına Dair Düşünceleri	s. 90
Tablo 3.12.	Katılımcıların Odanın Kurumsal Olmadığını Düşünme Nedenleri	s. 90
Tablo 3.13.	Katılımcıların Odanın Onların Beklentileri Ve Çıkarları Doğrultusunda Faaliyette Bulunduğuna Dair Düşüncesi	s. 91
Tablo 3.14.	Katılımcıların Odanın Onların Beklenti Ve Çıkarları Doğrultusunda Hareket Etmediğini Düşünmelerinin Nedeni	s. 91
Tablo 3.15.	Katılımcıların Odanın Acentelerin Fikir Ve Görüşlerine Değer Verdiğini Düşünüyor Olma Durumu	s. 92
Tablo 3.16.	Katılımcıların Oda Çalışanlarının Onlar Kendileri İle Olan İletişiminden Memnuniyeti	s. 93
Tablo 3.17.	Katılımcıların Odanın Sosyal Sorumlulukları Hakkındaki Düşünceleri	s. 93
Tablo 3.18.	Katılımcıların Sosyal Sorumluluk Projelerinin Faydalı Bulmama Nedenleri	s. 94
Tablo 3.19.	Katılımcı Acentelerin En Çok Aklında Kalan Sosyal Sorumluluk Projesi	s. 94
Tablo 3.20.	Katılımcılar Tarafından Oda Çalışmalarına Yönelik Verilen Örnekler	s. 95
Tablo 3.21.	Oda Tarafından Yapılan Çalışmaların Katılımcı Acentelere Olan Faydaları	s. 96
Tablo 3.22.	Katılımcılara Göre Odanın Onlara Yönelik Yaptığı Çalışmaların Yeterliliği	s. 96
Tablo 3.23.	Odanın Yaptığı Çalışmaların Katılımcı Acentelerin Beklentilerini Karşılama Durumu	s. 97
Tablo 3.24.	Katılımcılar Tarafından Bildirilen Eksik Yönler	s. 98
Tablo 3.25.	Katılımcıların Oda Faaliyetlerini Takip Etme Şekli	s. 99

Tablo 3.26.	Katılımcıların Oda İle İletişime Geçme Şekli	s. 99
Tablo 3.27.	Odanın Katılımcılar ile İletişime Geçme Şekli	s. 99
Tablo 3.28.	Katılımcıların Odanın İnternet Sayfasındaki Hizmetlerden Faydalanma Durumu	s. 100
Tablo 3.29.	Katılımcıların Odanın İnternet Sayfasında Yararlandığı Hizmetler	s. 101
Tablo 3.30.	Katılımcıların Denizden Merhaba Dergisi Hakkındaki Düşünceleri	s. 101
Tablo 3.31.	Katılımcıların Denizden Merhaba Dergisini Beğenmeme Nedenleri	s. 102
Tablo 3.32.	Üyelerin Odanın Yerel Ve Ulusal Politika Oluşturma Sürecine Katkısı	s. 102
Tablo 3.33.	Üyelerin Oda Çalışmalarına Katkıda Bulunma Yöntemleri	s. 103
Tablo 3.34.	Üyelerin Odaya Beklentilerini Ve Şikâyetlerini Bildirme Durumu	s. 103
Tablo 3.35.	Üyelerin Oda Meclis Toplantılarının Zamanına Dair Bilgisi	s. 104
Tablo 3.36.	Katılımcı Üyelerin Meclis Toplantılarına Düzenli Olarak Katılma Durumu	s. 104
Tablo 3.37.	Katılımcıların Toplantılarda Söz Alıp Almamış Olma Durumu	s. 105
Tablo 3.38.	Odanın Fikir Beyan Eden Acenteleri Dikkate Almış Olma Durumu	s. 105
Tablo 3.39.	Katılımcıların Odadan Geleceğe Yönelik Beklentileri	s. 106
Tablo 3.40.	Katılımcı Acentelerin İzmir Deniz Ticaret Odası İzmir Şube'den Gerçekleştirmesini İstediği Projeler	s. 108
Tablo 3.41.	Üyelerin Oda'ya Aktif Katılım Sağlamaları İçin Oluşturmasını İstedikleri Ortam ve İmkân Hakkındaki Düşünceleri	s. 110

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1.	2013 Yılı Verilerine Göre Ülkemizdeki Vakıf Sayıları	s. 13
Şekil 1.2.	Derneklerin Bölgelere Göre Dağılımı	s. 15
Şekil 1.3.	Ülkemizde Kurulan Derneklerin Kitleler İtibariyle Yüzdesel Dağılımı	s. 16
Şekil 1.4.	Ülkemizdeki Faal Derneklerin Nevilerine Göre Dağılımı	s. 17
Şekil 1.5.	Türkiye'de TOBB' a Bağlı Odalar ve Borsalar Sayısı	s. 37
Şekil 2.1.	DTO İzmir Şube'nin Faaliyet Alanı	s. 50
Şekil 2.2.	Misyon Kavramının Temel Bileşenleri	s. 51
Şekil 2.3.	Gemi Acenteleri Tarafından Gemiye Yönelik Verilen Hizmetler	s. 71
Şekil 2.4.	Gemi Acenteleri Tarafından Yüke ve Yolcuya Verilen Hizmetler	s. 72
Şekil 3.1.	Araştırmanın Modeli	s. 76

EKLER LİSTESİ

EK 1: Yüz Yüze Görüşme Formu ek s.1

GİRİŞ

Bir mesleği icra eden kişilerin ait oldukları meslek dalı ile ilgili düzenlemeler yapmak, denetimi sağlamak ve o meslek grubunun üyesi olan kişilerin çıkarlarını korumak gibi haklara hukuki düzende haklara sahip olan meslek kuruluşları kamu kurumu niteliği taşımaktadır.

Kamu kurumu niteliği taşıyan bu kuruluşlar, üyelerinin ihtiyaçlarına yönelik faaliyetlerde bulunma, mesleki ahlakı ve dayanışmayı sağlama, mesleğin icra edilmesini kolaylaştırıcı çalışmalar yapma gibi faaliyetlerde bulunmaktadırlar.

Kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları üyeliğe katılma, devletten bağımsızlık ve yasal zeminde bulunulan konum itibariyle sivil toplum kuruluşlarından ayrılmaktadır.

Tıp, mühendislik, mimarlık, avukatlık, veterinerlik, bankacılık, eczacılık gibi birçok mesleki alanda kurulan meslek kuruluşlarından bir tanesi de denizcilik sektörü için kurulmuştur.

Deniz Ticaret Odası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu içine dâhildir ve 5174 sayılı kanunda şu şekilde tanımlanmaktadır;

> *"Üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır."*

Denizcilik ile ilgili faaliyetler sayesinde kazanç elde eden tüm meslektaşların kanuni olarak faaliyet gösterebilmeleri için başvurmaları gereken Deniz Ticaret Odası, sektörün gereksinimlerini belirleyerek bu konularda üye çıkarlarını gözetici faaliyetlerde bulunmayı ve Türk denizciliğinin uluslararası alanda söz sahibi olabilmesi için çabalarda bulmayı amaçlamaktadır.

Deniz Ticaret Odası görev ve sorumluluklarını yerine getirirken, bir yol gösterici olması için 2013-2016 yılları arasındaki dönem için ilk Stratejik Plan'ını oluşturmuştur. Bu planın uygulanması sürecinde, misyon ve vizyonu çerçevesinde belirlediği amaçlara ulaşabilmek için gerçekleştirdiği faaliyetlerin, yine stratejik plan içinde yer alan "Temel Değerler" ile bütünleşik bir yapıda olmasını amaçlamıştır.

Kamu kurumu niteliği taşıyan bir meslek kuruluşunun belirlediği temel değerler ile bütünleşik olarak gerçekleştirilen stratejik plan dâhilindeki faaliyetlerin, üyeler üzerinde yarattığı algının yapılan yüz yüze görüşmeler yardımıyla

keşfedilmesi ve o kuruma gelecek planlarında yardımcı olabilecek proje önerilerinin sağlanması bu çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın uygulama kısmının yapılacağı Oda olarak İMEAK Deniz Ticaret Odası seçilmiş ve yüz yüze görüşme tekniğinin kullanılacağı üye grubu olarak da Oda'nın Deniz Ticaret Odası'nın gelir sağladığı önemli üye gruplarından biri olan gemi acenteleri seçilmiştir.

Birinci bölümde araştırmanın yapılabilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi birikimine sahip olabilmek için sivil toplum kuruluşları, kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları, kamu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarının hakkında literatür taraması yapılmıştır. Yine bu bölümde Türkiye'deki örgütlenme biçimlerinden bahsedilmiş ve ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye'de denizcilik sektöründe faaliyet gösteren kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarından biri olan Deniz Ticaret Odası hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Türkiye'de bulunan iki Deniz Ticaret Odası ve tarihçeleri anlatılmıştır. Deniz Ticaret Odası'nın varlık sebebinin tam olarak anlaşılabilmesi için görevleri, faaliyetleri, organları incelenmiş ve Oda ile ilgili yasal düzenlemeler konusunda açıklamalar yapılmıştır. Buna ek olarak araştırmanın yapılacağı İMEAK Deniz Ticaret Odası'nı şubeleri incelenmiştir. Deniz Ticaret Odası ve gemi acenteleri arasındaki ilişkinin içeriği ve Oda'nın stratejik planı hakkında bilgilendirmeler yine bu bölümde yer almaktadır.

İkinci bölümün devam eden kısmında görüşmelerin yapılacağı gemi acenteciliği mesleği mercek altında alınmış, literatür çalışması sonucunda elde edilen bilgiler aktarılmıştır. Mesleğin yasal yükümlülüklerinden ve çeşitlerinden bahsedilmiştir. Gemi acenteciliği mesleğinin daha iyi anlaşılabilmesi için çeşitleri detaylandırılmış ve her biri tek tek incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü yani son bölümünde araştırmanın amacı ve amaç ile doğru orantılı olarak geliştirilen araştırmanın modeli yer almaktadır. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen basamaklar ve kullanılan yöntem hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Bir nitel araştırma yöntemi olarak, kullanılan yüz yüze görüşme tekniği sonucunda elde edilen verilere ait analizler tablolar halinde gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KAMU KURUMU NİTELİĞİ TAŞIYAN KURUMLAR

1.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Bireyler hayatları boyunca birçok alanda, birçok problem ile karşılaşmaktadırlar. Bu problemlerin ilgili olduğu alanların, yıllar içinde arttığını ve farklılaştığını bireyler kendi yaşamları içinde de deneyimlemektedir. Günümüz şartları dâhilinde devletin, bireylerin toplumsal ihtiyaçlarının her birine cevap veremez konuma gelmiştir. Bu sebeple bazı duyarlı kişiler, bu eksikliğin yerini doldurabilmek amacıyla gönüllü olarak bir araya gelerek sivil toplum örgütlerini oluştururlar.

En basit anlamı ile toplumu ilgilendiren çeşitli konular hakkında gönüllü olarak bir araya gelinmesi şekilde ifade edilen sivil toplum kuruluşlarının, ortaya çıkması için gereken ortamın sağlanması o kadar kolay değildir. Bu durumda söz edilmesi gereken en önemli nokta, sivil toplum bilincinin var olmasıdır (Çaha, 2000: 9).

Sivil toplum kavramı için literatürde birçok açıklama bulunmaktadır. Fakat en çok referans gösterilen açıklama Larry Diamond' a aittir (Kabasakal, 2008: 5). Larry Diamond sivil toplumu, özel alan ile devlet arasında gönüllü, kendi kendini var eden bir yasal düzenleme çerçevesinde işlerini yürüten bir oluşum olarak tanımlamıştır (Diamond, 1994: 5).

John Keane (1993) sivil toplumun üyesi olmayı, "Bir sivil toplumun üyesi olmak demek, devletin bir üyesi olmak ve dolayısı ile onun yasalarına uygun ve diğer yurttaşlara zarar vermeyecek biçimde davranma yükümlülüğü altında olmak demektir." şeklinde açıklamaktadır (Keane, 1993: 48).

Sivil toplumun oluşabilmesi için hem toplum hem de devlet tarafından yerine getirilmesi gereken koşullar vardır (Çaha, 2000: 59). Devlet için gerekli olan ön koşullar, hukuk devleti olması ve kendi faaliyetlerini belirli alanlarda sınırlamasıdır. Hukuk kuralları içinde yaşam bulan demokratik bir devletin, vatandaşlarına hizmet etmekten başka bir görevi olmamalıdır. Bu şartlar altında devlet "kollayıcı" olmaktan ziyade "koruyucu" bir görev üstlenmelidir. İkinci ön koşul ise devletin adalet, savunma, güvenlik gibi kendi öz vazifelerine yoğunlaşarak iktisadi alanda varlık göstermemesidir çünkü devlet iktisadi mecrada ne kadar çok boy gösterirse, o ölçüde rant ortaya çıkmaktadır.

Devletin yerine getirmesi gereken koşulların yanı sıra, sivil toplum ortamının gelişebilmesi için, bireyler tarafından da toplumsal hayatta gerçekleştirilmesi gereken bazı görevler vardır. Bu görevler "toplumsal farklılaşma", "toplumsal örgütlenme", "gönüllü birliktelik", "toplumsal düzeyse otonomikleşme", ve "baskı mekanizması oluşturma" şeklinde sıralanabilir (Çaha, 2000: 59).

Hem devlet kanadına hem de toplumsal hayat ve bireyler kanadına düşen sorumlulukların yerine getirilmesi ile oluşabilen sivil toplum anlayışında, azınlıkların ya da bireylerin ezilmemesinin garantisi olarak, hiçbir şahsın toplumun tüm kesimini temsil etme hakkına sahip olmaması gösterilmektedir (Sarıbay, 2008: 31).

Atar (1997) sivil toplumun tanımını şu şekilde yapmaktadır (Atar, 1997: 98);

> *"Devlet denetimi veya baskısının ulaşamadığı veya belirleyici olmadığı alanlarda, bireylerin / grupların devletten izin almadan, kovuşturmaya uğrama korkusu taşımadan ve ekonomik ilişkilerin baskısından da büyük ölçüde bağımsız olarak hareket ederek tutum belirleyebildikleri, sosyo-kültürel etkinliklerde bulunabildikleri, gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturulabildiği bir toplumdur."*

Çaha (2000), sivil toplum kavramını açıklarken sivil bir toplumun var olabilmesi için devletten ayrı bir sivil alanın ve kimliğin oluşmasındaki kilit noktanın önemine vurgu yapmıştır. Devletten kendini ayırmış sivil toplum öncülerinin, toplumun ve bireylerin ön planda olduğu bir düşünce yapısına sahip olması gerektiğini savunmuştur. Devlet ile sivil toplum arasındaki ilişkiyi de şu şekilde açıklamaktadır (http://www.fatih.edu.tr/~omercaha/, erişim: 16.04.2014).

> *"Sivil toplum ile devlet birbirini tamamlayan iki farklı alan olarak kabul edilmektedir. Sivil toplumun geliştiği yerde, devlet; topluma tahakküm eden devlet olmaktan çıkar. Bireylere hizmet eden, onların temel haklarını koruyan, araçsal bir kurum haline gelir. Oysa sivil toplumun sönük ve güdük kaldığı toplumlarda her türlü siyasi, iktisadi ve ideolojik güç devletin elinde toplanmakta ve devlet toplumsal yaşamın tüm titreşim noktalarına mutlak biçimde hâkim olmaktadır."*

Demir ve Acar'ın (1992) sivil toplum kavramı üzerine yorumu şu şekilde olmuştur (Demir Ve Acar, 1992: 323);

> *"1-Devlet denetimi ve baskısının ulaşmadığı veya belirleyici olmadığı toplumsal etkinlikler. 2-Bireylerin devletten ya da kamu gücünden izin almadan, kovuşturmaya uğrama korkusu taşımadan rahatlıkla ilişki geliştirebildikleri, sosyokültürel etkinliklerde bulunabildikleri toplum. 3-Devletin doğrudan denetimi altında tuttuğu alanların dışında kalan ve ekonomik ilişkilerin baskısından da*

görece bağımsız olarak, gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerle oluşturulan kurum veya etkinlikler"

Görüldüğü üzere konu ile ilgili farklı zamanlarda farklı kişiler tarafından açıklamalar yapılmış ve kavram kişilerin bakış açıları çerçevesinde şekillenmiştir. Tocqueville, Durkheim, Weber gibi düşünürlerin önderliğinde, günümüzün sivil toplum anlayışının 5 temel ögesi aşağıdaki şekilde açıklanabilir (http://www.elegans.com.tr/arsiv/50/yaz2000/html/ecmel.html, erişim: 17.04.2014);

1. *Sivil toplum, çeşitli düzeylerde örgütlenmiş kurumlardan oluşmaktadır. Bu kurumların yalnızca iktisadi işlevi olmayıp, dini, kültürel, sosyal vb. faaliyetleri ile toplumsal entegrasyon sürecine katkıda bulunmaktadırlar.*
2. *Fertlerin sivil toplum kuruluşlarına aidiyetleri gönüllü bir bazda tecelli etmektedir. Başka bir deyişle sivil toplum kuruluşlarına üye olmak ne siyasi, ne de doğal addedilen herhangi bir zaruriyete dayandırılamaz.*
3. *Sivil toplumun temeli hukuktur. Sivil toplumun devletten bağımsız olması hukuki zeminden yoksun olduğu anlamına gelmez. Demokratik prensipler, ifade özgürlüğü, özel yaşam sivil toplumun temellerini teşkil etmektedir*
4. *Sivil toplum vatandaşların temsil edilebildiği ve müşterek iradenin oluştuğu bir zemindir. Bu bağlamda, sivil toplum devlet ile fertleri birleştiren bir "araç" konumunda olup, bunların tecrit edildiği bir ortamda demokratik söylemin oluşmayacağı kabul edilmektedir.*
5. *Sivil toplum bir tür ikame prensibi tesis etmektedir. Bu prensip sayesinde, devlet erkindeki bazı yetkiler (devletin onayı ile) sivil toplum yetkililerine devredilebilmektedir."*

Sivil toplum örgütlerinden bahsederken anlamın içeriğini tam olarak kavrayabilmek için sivil toplum kavramından da bahsetmek gerekmektedir.

1.2. SİVİL TOPLUM KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Sivil toplum kavramı batıda ortaya çıkmış (Yıldız, 2004: 85) ve tarihsel yolculuğu içinde dönem dönem zamana, mekâna ve ideolojilere göre farklı anlamları içinde barındırmıştır.

Sivil toplum kavramı modern yorumuna kavuşmadan önce, toplum içinde yaşayan bireylerin diğer yurttaşlara verebilecekleri zararın minimum düzeyde tutulmasında ve kamusal düzenin sağlanmasında ön koşul olan "iyi toplumu" ifade etmek için kullanılmaktaydı (Edwards, 2004: 6).

Sivil toplum kavramının tarihsel serüvenindeki ilk adımlarına kadar uzanırsak karşımıza çıkan isim Aristoteles olacaktır. Latince'ye "societas civilis" olarak çevrilen

"politike koinonia" ifadesi sivil toplum kavramının ilk şekli olarak kabul edilmektedir. Aristoteles bu ifade ile yasalarla çerçeveleri çizilmiş bir sistem içinde özgür ve eşit kabul edilen yurttaşlar için siyasal toplumu yani polisi tanımlamıştır (Tosun, 2001: 30).

Aristoteles, Antik Yunanda "oikos" ve "polis" gibi iki ayrı kavramın olduğunu belirtmiştir. Oikos, bireylerin duyumlarını ve güdülerini yaşadığı kendine ait özel bir yer iken, polis ise aklın ve yansıması olan dilin sergilendiği hür yurttaşlara ait bir yerdir. Poliste yaşayan bireyler, birbirinden farklı olmadan eşit ve özgür bir biçimde problemler hakkında fikir alışverişi yaparak ortak aklı, ortak fikri ve ortak sözü ortaya çıkartmak için çabalamaktaydılar (Yıldız, 2004: 86).

Devlet, toplumun sivil biçimde tasviri iken, sivillik ise yasalara uygun davranıp diğer yurttaşlara zarar vermeyecek şekilde hareket eden iyi yurttaşlığın gereksinimlerini tanımlamaktadır. Bu pencereden bakıldığında Antik Yunan'da sivil toplum ve devlet arasında bir farklılık göze çarpmaz, aksine ikisinin bir bütün olduğu anlaşılabilmektedir (Alyakut, 2007: 6).

Antik Yunan düşünce tarzında, bireyler ile toplumun birbirinden ayrı düşünülemeyeceği düşüncesi hâkimdir (Çamur, 2008: 60). Birey ve devlet arasında kesin bir ayrımın olmadığı "politike koinonia" kavramında, onu diğer düzenlerden ayıran temel esas, hak ve haksızlığın birbirinden ayrışması yani adaletin önem oluşturduğu yapıdır (Kuçuradi, 1998: 28).

Aristoteles tarafından bütün toplulukları içine alan ve onlara karşı üstünlüğü olan bir yapı olarak tanımlanan (Keane, 1993: 47) "politike koinonia" kavramını kısaca özetlemek gerekirse, sivil toplum ifadesi; belirlenmiş kurallar dâhilinde yaşayan özgür ve birbirlerine eşit olan yurttaşların birlikteliği anlamına gelmektedir.

Romalı felsefe adamı olan Çiçero, Antik Yunan düşünce tarzını Roma'nınki ile harmanlayarak "socieras civillis" kavramını ortaya çıkarmıştır (Usta, 2006: 8). Bu kavram Aristoteles'in "politike koinonia" ile ifade ettiği anlayışa denk düşmektedir (Tosun, 2003: 27).

Çiçero sivil toplum kavramını açıklarken devlet için "res publica" ifadesini kullanmıştır. Kelime anlamı "kamusal şey" olan "res publica" Roma halkı için tek kişinin gücünde olan egemenliğin reddedildiği ve yurttaşların iyiliğinin önem arz ettiği siyasi bir yapılanmayı ifade etmektedir (Ağaoğulları, 2003: 4).

Antik Çağ'dan sonra Orta Çağ'da da sivil toplum kavramı farklı şekillerde yorumlanmaya devam etmiştir. Bu yorumlardan biri İngiliz filozof Thomas Hobbes tarafından yapılmıştır. Hobbes, insanın hayattaki davranışlarının iki önemli arzu liderliğinde şekillendiğini belirtmiş ve bu arzuların ölüm ve iktidar olduğunu öne

sürmüştür. Hobbes, bu iki arzunun kişileri savaş durumuna sürüklediğini ve bu problemin çözümünün insanların tümünün bir güç altında toplanmasından geçtiğini belirtmiştir. Bu güç altında toplanmanın da "sosyal sözleşme" ile gerçekleşebileceğini savunmuştur (Alyakut, 2007: 6).

Gücü altında toplanılan bu iradenin esas amacının "bireysel güvenlik" olduğunu belirten Hobbes, sivil toplum kavramını "doğa halinin" tam karşısında konumlandırmıştır (Hobbes, 2015).

Sivil toplum kavramının devlet kavramı ile özdeş kullanıldığı, Hobbes'dan sonra önemli bir yorum da John Lock' dan gelmiştir. John Lock' un yorumunda Hobbes' un yorumuna benzer olmakla birlikte devlet - sivil toplum kavramları arasındaki ayrımı da ufaktan işaret etmektedir. Lock' a göre doğa hali, insanların arzuları aracılığı ile sürüklendiği savaş durumundan çok "özgürlük durumunu" temsil etmektedir. Bu yorumda esas nokta hukuksal kurallar ile özgürlük sınırlarının çizilmesidir (Noyan, 2007: 4).

Jean Jacques Rousseau da sivil toplum kavramını kendi algı çerçevesi içinde yorumlamıştır ve düşüncesinin özünde bireye odaklanmıştır. Rousseau Toplum Sözleşmesi adlı çalışmasında birey ve toplum ilişkisini, "Yurttaş bir bütünün parçası, bir kesrin değeri, paydasına bağlı olan paydır, bu bağlamda yurttaşın değeri, ait olduğu topluluğa (bütüne) bağlıdır" şeklinde açıklamıştır (Rousseau, 1999: 34).

Bununla birlikte Rousseau aynı çalışmasında, belirlenen yasaların yol göstericiliği ile bireyi doğa durumundan çıkarıp, onu bir grup içine dâhil etmek ve bireyin kendinin o grubun bir parçası olarak görmesini ve yurttaş olarak hissetmesini sağlamanın öneminden bahsetmektedir (Tosun, 2001: 35).

Düşünürler ve felsefe adamları tarafından, devlet ve sivil toplum kavramının birbirine özdeş anlamlarda kullanılması 18. yüzyıla kadar sürmüştür. Daha net bir açıklamak gerekirse; 18. yüzyıl ortalarına kadar sivil toplum kavramını kendi düşünce yapılarına göre yorumlayan tüm Avrupalı siyasal düşünürler bu yapıyı; bireylerin yasa ve kurallar altına sokularak barış ortamına zemin sağlanacağı, iyi yönetim ve düzenin var olacağı bir siyasal birliktelik şeklinde açıklamışlardır (Keane,1993: 47).

"Devlet" ve "Sivil Toplum" kavramlarının birbirleri yerine kullanıldığı devrin son bulduğu dönemde, bu kavramlar yavaş yavaş birbirinden ayrılmaya başlamıştır. Bu ayrışmanın konu edildiği önemli bir çalışma "Sivil Toplumun Tarihi Üzerine Bir Çalışma" adlı eseri ile Adam Ferguson tarafından yapılmıştır.

Ferguson bu eserinde, sivil toplum kavramını barbarlığın tam zıttı konumu olan bir medeniyetten bahsetmekte ve medeni olma ölçütünü tanımlamaya

çalışmaktadır. Bu yorumdaki sivilin içerdiği anlam, bireyin içine dâhil olduğu şehir hayatının beraberinde getirdiği hakları ve üstlenilmesi gereken sorumlulukları ifade etmektedir (Şan ve Bilen, 2004: 204).

Ferguson için medenileşmenin ve modernleşmenin ortaya çıkardığı olumlu sonuçlar olduğu gibi olumsuz sonuçları da vardır. İş bölümü, kar elde etme hırsı ve lükse olan eğilim modernleşen toplumun bir sonucu olarak oraya çıkmaktadır. Fakat bu durum bireyler arasındaki sosyal bağın bozulmasına neden olmaktadır. Bireylerin kamu yararını göz ardı ederek kendi çıkarlarına yönlenmesi, sivil toplum yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Kamu yapısındaki yozlaşma, sosyal sınıfların ortaya çıkmasına ve yurttaşlar arasındaki bağların bozulmasına neden olarak, despotik yönetimlerin güç sahibi olmasına ortam hazırlamaktadır (Doğan, 2002: 78; Sarpaşan, 2008: 23).

Ferguson sivil toplum ile yozlaşmanın ortaya çıkardığı despotik yapı arasında bir savaş olduğunu, birinin yokluğunda diğerinin güç sahibi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca sivil toplumu "toplumun bağlarını oluşturan bağımsız örgütlenme kapasiteleri" ile bağımlı kılarak bu örgütsel yapıyı modernleşmiş toplumsal yaşamın vazgeçilemez bir şartı olmasını sağlamış "Anayasal Devlet" yapısını sivil toplum kavramına eklemiştir (Arslan, 1999: 31).

1.3. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Batılı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sivil toplum kuruluşları için sınırları net tanımlamalar yapılamamıştır fakat belli başlı ortak özellikleri bir araya toplanarak bir açıklama yapmak mümkündür.

"Toplum yararı doğrultusunda sorumluluk üstlenen, resmi makamlar ile yurttaşlar arasında aracı işlevi gören bütün örgütsel yapılanmalar" şeklinde Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (ESC) tarafından tanımlanan sivil toplum örgütleri, bireylerin toplumsal yaşamın her alanındaki duyarlılıklarını arttırmak amacıyla, gönüllü kişiler tarafından kendi varlığını yaratan, devlet örgütü tarafından kurulmayan oluşumlardır (Güder, 2004: 10).

Sivil toplum kuruluşları farklı açıklamalar içinde farklı isimler ile adlandırılmışlardır. Bunlardan özellikle ülkemizde örgüt kavramı olumsuz bir kavramı çağrıştırdığı için kullanımı pek tercih edilmemesine karşın zaman zaman bu kavrama rastlanmış fakat çoğunlukla "Sivil Toplum Kurumu" olarak anılmıştır. Bunun yanı sıra üçüncü sektör (third sector), sivil toplum sektörü (civil society sector), gönüllü sektör (voluntary sector), kar amaçsız sektör (non-profit sector), devlet dışı

kuruluşlar (non - govermental organizations) gibi terimlerle adlandırılmışlardır (Kocabaş, 2008: 174; Salamon ve diğerleri 1999: 3).

Üçüncü sektör olarak tanımlanmasındaki temel anlam ise; devletin yani siyasal gücü elinde bulunduran yapının ve faaliyetlerini kar amacı elde etmek üzerine konumlandıran yapının dışında kalan üçüncü bir sektör olarak tanımlanmasıdır (İnsel, 2004: 2).

İnsan haklarının savunulması, toplumun eğitilmesi ve bilgilendirilmesi, çevrenin korunması gibi roller üstlenen sivil toplum kuruluşlarının varlığı, toplumun ve demokrasilerin kendilerini geliştirebilmesi açısından çok önemlidir (Uslu ve Marangoz, 2008: 111).

Sivil toplum kuruluşlarının ortak özelliklerinden söz etmek gerekirse, bunlardan en önemlisi bu yapının temel taşı olan "gönüllülük" kavramıdır. Kendi ilgi duydukları alanlarda gönüllü olarak bir araya gelen bireyler, tek bir birey halinde yapamayacaklarını bir araya gelerek ve bir amaç doğrultusunda örgütlenerek yapmaya çalışırlar (Çotuksöken, 1998: 35). Bu kuruluşlara katılma amaçları; kendi düşünce yapılarını toplumun diğer bireyleri ile paylaşmak ve yaygınlaştırmak, ilgili oldukları konu ile ilgili bilinilirlik yaratmak, seslerini duyurmak, hayır yapmak gibi çok çeşitli olabilmekle birlikte kendi rızası ile kuruluşu katılanlar yine kendi rızaları ile ayrılabilmektedirler. Bir diğer özellik ise, sivil toplum örgütlerinin "kar amacı" güdülmeden faaliyetlerde bulunulmasıdır. Bu kuruluşlarda bireyler bir araya gelerek insanlığa yararı dokunacak kamu hizmeti vermeyi amaçlamaktadırlar. Bu kuruluşlara katılan bireyler kendi özel hayatlarında fedakârlık ederek bu oluşumun içinde yer almaktadır (Tekeli, 2004: 9).

Devlet ile vatandaşlar arasındaki önemli bir zincir halkası olan sivil toplum kuruluşları vatandaşların fikirlerinin devlete iletilmesinde, devletin uygulamalarının ve politikalarının vatandaşa aktarılmasında köprü görevi görmektedir (Bedük, Usta ve Kocaoğlu, 2006: 52). Hükümetin vesayeti altında olmayan, yani hükümetin uzantısı olmayan dernek, vakıf, meslek kuruluşları ve benzeri oluşumları ifade eden sivil toplum kuruluşlarının (Ertugay, 2005: 77) sahip olduğu başka bir özellik ise, topluma hizmet edecek bir amaç için çalışmak ve yoğunlaştıkları konuyla ilgili topluma bir şeyler kazandırmaktır. STK'larda, içindeki bireylerin kişisel amaçları değil, kamu yararı birinci planda tutulmaktadır (Saygın, 2008: 40).

Sivil toplum kuruluşlarını diğer yapılardan ayıran çok önemli olan bir başka nokta ise özerklik kavramıdır ve yapılan açıklamalarda da özellikle bu konu üstüne vurgu yapılmaktadır. Devletin bir kolu olmayan sivil toplum örgütleri, bireylerin içinde bulundukları toplumsal yaşama direk etkide bulunarak, katılımcı demokrasilerin var

olabilmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır (Şirin, 2008: 91). Bu kuruluşlar ne kadar özerk olurlarsa, o ölçüde otoritelere söz geçirebilirler. Devlete tam anlamıyla bağımlı olan ve yardım alan kuruluşlar, bu güç karşısında sağlam duruş sergileyemez, taleplerine karşılık alamazlar ve dolayısı ile devlet üzerinde odaklandıkları konu ile ilgili bir baskı mekanizması oluşturamazlar. İçinde bulunulan bu durum, devletin çeşitli alanlarda dolaylı olarak bireyler üzerinde yarattığı baskıya karşı organize olunamaması anlamına gelmektedir. Kısaca özetlemek gerekirse bir grubun sivil olarak adlandırılabilmesi için hayati değer taşıyan en önemli kural "özerk" olmasıdır (Yıldız, 2007: 57).

İnsan hakları, ulusal ve uluslararası problemler, eğitim, çocuk ve kadın hakları, demokrasi, toplumsal dayanışma ve destek gibi çok çeşitli konularda faaliyet gösteren (Mütevellioğlu ve Köksal, 2002: 10) sivil toplum kuruluşlarının başka bir ortak özelliği ise sadece kendi amaçları doğrultusunda çalışmaları ve yaptıkları işlerde özerk olmalıdırlar. Çünkü STK'ların amacı toplumdan güç alarak hükümet olmak değildir (http://www.cihangirisbilir.com/soguk-savas-sonrasi-devlet-disi-kuruluslarin-turk-dis-politikasina-etkileri/, erişim: 16.04.2014).

Sivil toplum kuruluşlarının kar elde etmek için faaliyette bulunması ve bu kârın kuruluş üyeleri arasında paylaşılması söz konusu değildir. Fakat şemsiyesi altında toplandıkları ortak amacı gerçekleştirebilmek için kaynak bulmak amacı ile ticari faaliyette bulunabilirler (Şaban, 2010: 17).

Gelişmişlik düzeyi yüksek toplumlarda sivil toplum örgütlerinin, siyasi politikaları etkileme özelliği yadsınamaz bir gerçektir. Hatta bazı durumlarda bu tesirin uluslararası alanlara ulaştığı da görülmektedir. Örnek verecek olursak, Greenpeace ve Red Cross gibi uluslararası boyutlara ulaşmış sivil toplum örgütleri sosyopolitik mevzularda işletmelerden ve hükümetlerden bile daha inandırıcı bir konuma yükselmişlerdir (Hirst ve Thompson, 1996: 226 aktaran Şenkal, 2003: 201).

Zeminde güçlü bir sivil toplum oluşumunun varlığı yok ise, güçlü bir demokrasiden söz edilemez. Bu gibi bir durumda ortaya çıkan bu noksanlık, devlet otoritesi tarafından doldurulmakta ve bu atmosferde de demokrasi ortamının gelişebilmesi için gerekli olan kültürel alt yapı hayat bulamamaktadır (Çaha, Aylak ve Tutar, 2013: 16). Demokrasinin var olmasını sağlayan siyasal haklar kadar, sivil toplumun bel kemiğini oluşturan medeni haklar da önemlidir, bu haklar birbiri ile bir bütün oluşturur ve birbirini tamamlar ise, demokrasi ile sivil toplum tam olarak birbiri ile uyuşacaktır (Sarıbay, 2008: 32).

Demokratik düzen ile yönetilen ülkelerde, sivil toplum kuruluşları iki fonksiyonu yerine getirir. Birincisi, demokrasinin ön koşulu ve güvencesi olan

demokratik zemine oturtulmuş bir siyasal kültürün yeşermesine katkıda bulunmaları, ikincisi ise, bu tarz oluşumların demokratik sistemin yapı taşlarından biri olan katılımın gerçekleştirilmesidir (Arslan Z, 2005: 89).

Demokrasi ve sivil toplum kuruluşları birbirlerinin adeta aynası konumundadır. Bir ülkede örgütlenme özgürlüğü düzeyi yüksek ve sivil toplum örgütleri toplum içinde yaygın durumda ise o ülkede demokrasinin gelişmiş olduğundan söz edilebilmektedir (Yıldırım, 2004: 113).

1.4. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

Sivil Toplum örgütlerini alt sınıflarına ayırmak gerekirse genel başlıkları dernekler, vakıflar, sendikalar ve meslek kuruluşlarıdır.

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından, "Toplumdaki çeşitli sorunları bağımsız olarak ele alıp kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatma görevi yapan, öneriler sunan her türlü birlik" olarak tanımlanan sivil toplum kurumlarını, alt sınıflarına detaylı bir şekilde ayırma kısmına geçmeden önce, üstünde durulması gereken diğer bir konu, zorunlu sivil toplum kuruluşları ve gönüllü sivil toplum kuruluşları ayrımının iyi yapılmasıdır.

Avrupa Birliği çerçevesinde, non govermental organisations (NGO) olarak ifade edilen, devlet tarafından kurulmamış kuruluşların karşılığı olan kurumlar çoğunlukla derneklerdir (Güder, 2004: 11). Çünkü bütün sivil toplum kuruluşlarını hükümet dışı kuruluşlar olarak adlandırmak pek sağlıklı olmamaktadır. Diğer yandan kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları kanunla kurulma, kamu tüzel kişiliğe sahip olma ve zorunlu üyelik gibi faktörler bakımından sivil toplum kuruluşu olma niteliklerini sağlamamasına rağmen, 1990'lı yıllar ile başlayan sivil toplum içinde yer alma furyasından etkilenmiş ve bu furya kamu kurumu niteliği taşıyan bu meslek kurumlarına da sıçramıştır (Ersöz, 2007: 94).

1.4.1. Vakıflar

TDK tarafından; "Bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlarla ve resmî bir yolla ayrılarak bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk, para" şeklinde tanımlanmaktadır.

Türk Medeni Kanunu'na göre ise "Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır" (4721 Sayılı TMK: Madde 101).

Günümüzde vakıf kurmak isteyen kimseler, 2002 yılında yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun bu konu ile ilgili hükümlerini yerine getirmek zorundadır. Vakıflar resmi senet aracılığı ile ya da vefata bağlı tasarruf ile açıklanır, iki durum ile ilgili nasıl bir yol izleneceği de Madde 102, "Kuruluş Şekli" başlığı altında detaylandırılmıştır.

2008 yılında ise 5737 kanun numarası ile Vakıflar Kanunu kabul edilmiş ve kanunun amacı şu şekilde açıklanmıştır (5737 sayılı Vakıflar Kanunu: Madde 1);

> *"Vakıfların yönetimi, faaliyetleri ve denetimine, yurt içi ve yurt dışındaki taşınır ve taşınmaz vakıf kültür varlıklarının tescili, muhafazası, onarımı ve yaşatılmasına, vakıf varlıklarının ekonomik şekilde işletilmesi ve değerlendirilmesinin sağlanmasına ilişkin usûl ve esasların belirlenmesi; Vakıflar Genel Müdürlüğünün kuruluşu ile Genel Müdürlüğün teşkilât, görev, yetki ve sorumluluklarının düzenlenmesi"*

Yardımlaşma ve dayanışma duygusunu içinde bulunduran vakıflar, ihtiyaç duyulan varlıkların ya da hizmetlerin zengin kesimden fakir olan kısma akışını ve sosyal dengelerin kurulmasını amaçlarlar (http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=3, erişim: 02.05.2014).

"Vakıf" sözcük anlamı olarak "bir şeyi sürekli olarak durdurmak" anlamına gelmektedir. Burada bahsedilen "durdurmak" kavramı asıl anlamından sıyrılarak "bir malı mülkiyetten çıkarıp çıkarlarını daimi surette bir hayır işine tahsis ederek saklamak" şekline kullanılan terim anlamına bürünmüştür. Sözcük anlamının dışında yasal içerikteki anlamına bakılacak olur ise; ihtiyaç sahibi kişilere bir malı ya da mülkü fayda sağlayacak biçimde süreli olarak bırakmaktır (Armağan, 2006: 170).

Türk Medeni Kanunu' ndan önce kurulan vakıflar idareleri bakımından kendi aralarında, "Mazbut Vakıflar" ve "Mülhak Vakıflar" olarak ayrılmaktadır. Yine aynı başlığın altına Cemaat ve Esnafa Mahsus Vakıfları' na da yer verilmiştir. Bunların yanı sıra Türk Medeni Kanunu ile kurulmuş vakıflar ise Türk Medeni Kanunu' na tabi vakıflar olarak adlandırılmaktadır (5737 sayılı Vakıflar Kanunu: Madde 3).

Ülkemizde son verilere göre, vakıflara ait sayısal veriler Şekil 1.1.' de gösterildiği gibidir.

Şekil 1.1: 2013 Yılı Verilerine Göre Ülkemizdeki Vakıf Sayıları

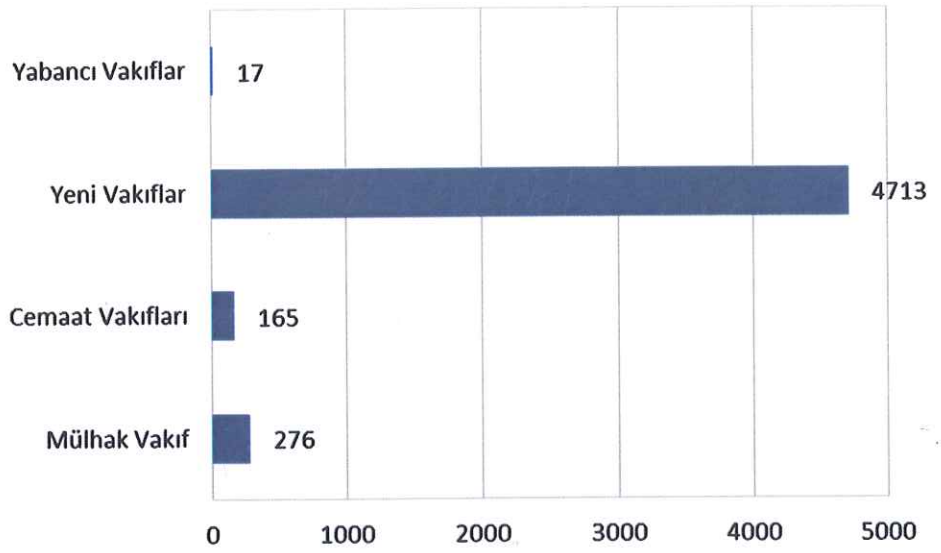

Kaynak: http://www.vgm.gov.tr/icerik.aspx?Id=245 (02.05.2014)

Vakıfların geçmişine göz atmak gerekirse 1980' lere kadar çoğunlukla hayır yapmak amacı güden vakıflar mevcut iken, bu tarihten sonra bu kapsam zaman içinde değişmiş ve sivil toplum niteliği taşıyan vakıflar görülmeye başlanmıştır. Bu değişime neden olan bir faktör ise 12 Eylül olaylarıdır. Olaylar sonrasında, derneklerin faaliyetleri durdurulmuş ve yasaklanmıştır. Bu nedenle dernek olarak faaliyet gösteremeyen kimseler vakıf kurma yolunu seçmişlerdir. Bunun yanı sıra daha önce faaliyette bulunan hemşehri dernekleri ve mezun dernekleri gibi yapılar da ad değişikliğine uğramış ve vakıf çatısı altında çalışmalarına devam etmişlerdir (Şaban, 2010: 32).

Osmanlı ve Selçuklu dönemlerinde faaliyete geçmiş ve günümüze kadar gelmiş olan fakat yöneticisi kalmamış vakıf sayısı 41.750 adettir. Tarihin canlı şahitleri olan bu vakıfların, tüzel kişilikleri günümüzde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından sürdürülmekte ve zamanında belirlenen amaçlar doğrultusunda faaliyetlerine devam etmektedirler. Öğrencilere burs verme, ihtiyaç sahiplerine maaş sağlama ve yiyecek yardımında bulunmaktadırlar (http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=3, erişim: 02.05.2014).

Vakıflarla ve dernekler arasındaki farklılıklara göz atmak gerekirse, dernekler kişilerin bir araya gelmesi ile oluşurken vakıflar mal toplulukları olarak tanımlanabilir. Dernekler ilgili tüzük ile kurulabilirken vakfın kurulabilmesi için resmi bir senedin ya da ölüme bağlı bir vasiyetnamenin varlığı temel unsurdur (Usta, 2006: 49).

1.4.2. Dernekler

Toplumsal yaşamda çıkarları ve düşünceleri birbirinden çok ayrı olan bireyler, kendi düşüncelerini ortaya koyabilecekleri ve kendi yararlarına işler yapabilecekleri yeni örgütsel yapıları oluşturmuşlardır. Bu örgütlenmeler özellikle dernek kurma kanalıyla gerçekleşmektedir (Toksöz, 1983).

Türkiye'de ilk olarak Osmanlı zamanında kurma hakkı kazanılan dernekler, (DDK Araştırma Raporu, 2009: 41) Türk Medeni Kanunu' nda "Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları" olarak tanımlanmıştır. Fiil ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler dernek kurabilirler. Kimsenin derneğe zorla üye olması söz konusu değildir ve bunun yanı sıra hiç kimse dernek üyeliğinde kalmaya zorlanamaz (4721 sayılı TMK: Madde 56-63-64).

Derneklerle ilgili yasal zeminde gerçekleşen başka bir yasal düzenleme ise 2004 yılında Dernekler Kanunu'nun kabulü ile gerçekleşmiştir.

Bu kanun aşağıdaki hususları düzenlemek için kurulmuştur (5253 sayılı Dernekler Kanunu: Madde 1);

> *"dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususlar"*

Osmanlı' da cemiyet adı ile anılan derneklerin batıdaki anlamı ile kullanılması biraz süre almıştır. Bu değişimin ortaya çıkışı Tanzimat sonrası döneme denk gelmiştir. Özellikle II. Meşrutiyet'ten sonra etkinlik açısından ivme kazanan cemiyetler, hürriyetin ilanından sonra ise bu toplumsal hayatın içinde kendi yerlerini sağlamlaştırmışlardır (Toprak, 1985: 205).

Dernek yapısı içinde, üyelerinden hiçbiri üyelikte kalması adına isteği dışında zorlanamaz. Üyeler birbirine eşit haklara sahiptir ve her üyenin dernek çatısı altında oluşturulan yönetim kurulunda bir oy hakkı vardır. Bu oyu bir başkası onun yerine kullanamaz (Yıldırım, 2004: 128).

Dernekleri sivil toplum kuruluşlarının temel özelliklerinden olan özerklik açısından mercek altına almak gerekirse, ekonomik açıdan devletten bağımsız oldukları görülmektedir. Bunun nedeni gelirlerinin, aidat gelirleri ve bağış gibi kaynaklardan sağlanmasıdır. Fakat denetlenmesi bakımından incelemek gerekirse,

devlet tarafından kendi iç tüzüklerine uygun faaliyetlerde bulunup bulunmadıklarını saptamak için İçişleri Bakanı ya da Mülki İdare Amiri tarafından denetlemeler yapılabilmektedir (Saygın, 2008: 38).

Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından yapılan son çalışmalara göre, faal dernek sayısı Şubat 2015 döneminde 105.387 olarak belirlenmiştir (http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/, erişim: 10.05.2014).

Bu derneklerin bölgelere göre dağılımı Şekil 1.2.'de gösterilmektedir.

Şekil 1.2. Derneklerin Bölgelere Göre Dağılım Grafiği

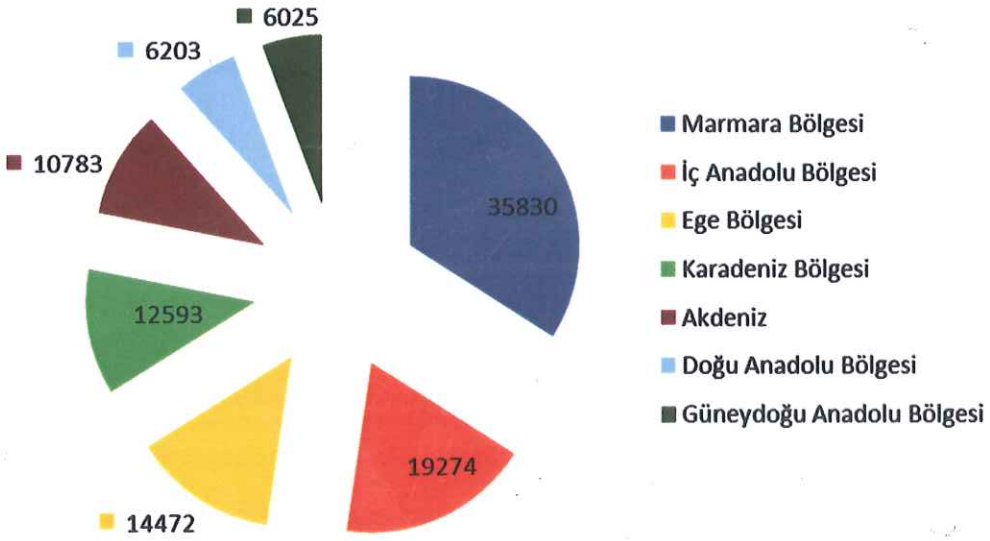

Kaynak: http://www.bodrumdto.com (12.01.2015)

Ülkemizde kurulan derneklerin kitleler itibari ile yüzdesel dağılımından söz etmek gerekirse, ilk üç sırayı %52,7 ile tüm toplum, ikinci sırayı %16,8 ile belirli bir topluluk / hemşehriler ve üçüncü sırayı ise %7 ile gençler almaktadır. Konuya ilişkin istatistiksel çalışmalar yapan Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın 2013 yılında açıkladığı rakamlar Şekil 1.3.'deki gibidir.

Şekil 1.3. Ülkemizde Kurulan Derneklerin Kitleler İtibariyle Yüzdesel Dağılımı

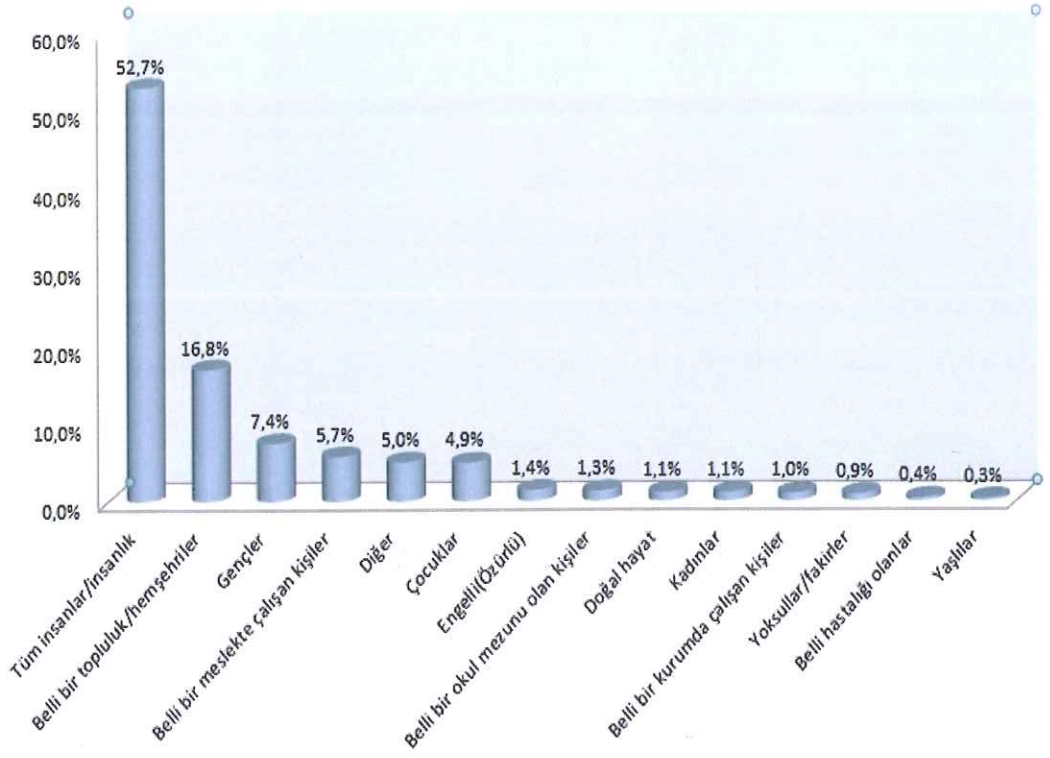

Kaynak: http://www.sakaryadernekler.gov.tr (16.03.2015)

Dernekler bilinilirlik açısından ivme kazanmış sivil toplum kuruluşlarından bir tanesidir. İçişleri Bakanlığı'nın yaptığı bir anket çalışmasında, ankete katılanlara "Sivil Toplum Denilince İlk Akla Gelen Kuruluş Sizce Hangisidir?" sorusu yöneltilmiş ve ankete katılanların % 72 'si, "Dernekler" cevabını vermiştir (Kırılmaz, 2009: 59 aktaran Acar, 2010: 38).

Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın resmi sitesinde yayınladığı rakamlara göre, ülkemizde kamu yararına çalışan dernek sayısı 401 adettir.

Aşağıdaki Şekil 1.4. üzerinde ülkemizdeki faal derneklerin nevilerine göre dağılımı 2013 yılı verileri göz önüne alınarak gösterilmiştir.

Şekil 1.4. Ülkemizdeki Faal Derneklerin Nevilerine Göre Dağılımı

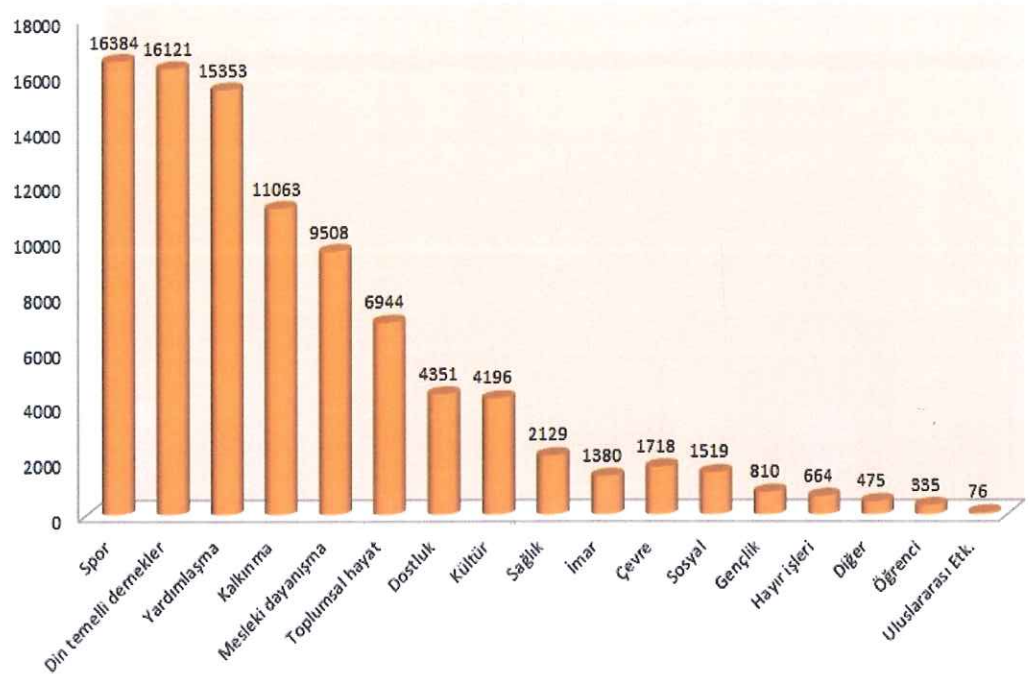

Kaynak: http://www.sakaryadernekler.gov.tr (16.03.2015)

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi başkanlığı tarafından yaptırılan "Uluslararası Sivil Toplum Araştırması" nda (http://www.dernekler.gov.tr, erişim: 06.01.2015)

- Almanya'da 2011 yılında kayıtlı dernek sayısı, 580.298 adet
- Amerika Birleşik Devletleri'nde kayıtlı STK, 1.580.436 adet
- Hırvatistan Cumhuriyeti'nde kayıtlı STK, 47.496 adet
- İngiltere'de kayıtlı hayır kurumu, 163.163 adet
- Kanada'da kayıtlı STK, 165.000 adet
- Macaristan'da kayıtlı STK, 70.000 adet olarak saptanmıştır.

Ülkemizde 2011 yılında tamamlanan "CIVICUS Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi (STEP) Türkiye Ülke Raporu II" adlı çalışmada ülkemizde sivil toplum kuruluşlarına ait aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir;

- *Bugün Türkiye'de 4.547'si vakıf, 86.031'i dernek olmak üzere, 90.578 sivil toplum kuruluşu faaliyet göstermekte, bu rakamlara sendikalar, meslek odaları ve kooperatiflerin de eklenmesi durumunda bu sayı 150.000'i aşmaktadır. Türkiye nüfusuna oranla STK sayısı oldukça düşüktür: ülke genelinde ortalama her 780 kişiye 1 STK düşmektedir.*

- *Vakıf ve derneklerin %42'si ülkenin beş büyük kenti olan İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Bursa'da bulunmaktadır. Bunun yanında ülkedeki en az STK yoğun il olan Şırnak'ta her 3.204 kişiye 1 STK düştüğü ve bu ilde ülkemizdeki STK'ların sadece %0,15'inin faaliyet gösterdiği görülmektedir.*
- *Gençlerin siyasi katılımları oldukça düşüktür (% 8). Buna paralel olarak, Türkiye'de gençler boş zamanlarında toplumun geri kalanına nazaran çok daha az siyaset konuşmaktadır. Türkiye'de gençlerin sivil topluma katılımı 55 ülke arasında en düşük oranda (% 8) gerçekleşmektedir. Gençlerin katılım gösterdiği STK türleri arasında spor kulüpleri %11'lik bir oranla başta gelmektedir.*
- *Sivil toplum kuruluşlarına üyelik veya yönetim kurulu üyeliği temelinde incelendiğinde kadınların üyelerin sadece %10,4'ünü, yöneticilerin ise %14,4'ünü oluşturduğu görülmektedir.*
- *Ayrıca, derneklerde kadın katılımında son yıllarda düşüş gözlemlenmiştir: 2005'de %22 olan kadın dernek üyesi oranları, 2008'de %6'lık bir gerileme göstererek %16'ya düşmüştür.*
- *Türkiye'de derneklerin %18,1'ini "dini hizmetlerin geliştirilmesine yönelik hizmet faaliyetleri" veren cami dernekleri, %14,3'ünü spor kulüpleri, %13,7'sini yardımlaşma dernekleri, %9,5'ini kalkınma ve konut dernekleri, %10'unu ise mesleki dayanışma örgütleri oluşturmaktadır.*
- *Vakıfların çalışma alanları arasında sosyal yardım (%56,1), eğitim (%47,5) ve sağlık (%21,84) başı çekmektedir. Resmi kayıtlara göre vakıfların sadece %1,28'i demokrasi-hukuk-insan hakları alanında çalışmaktadır.*
- *Ancak yine de savunuculuk yapan STK'ların (örneğin kadın hakları ve sorunları, çevre sorunları, insan hakları, tüketici hakları, öğrenci ve gençlik konuları) etkinlik ve görünürlüklerindeki artış dikkat çekicidir.*
- *Halkın sadece % 9,7'si bir sivil toplum kuruluşuna üyedir ve %7,1'i gönüllülük yapmaktadır.*
- *Türkiye'de bağış oranları da oldukça düşüktür: uluslararası bir araştırmaya göre nüfusun sadece %14'ü son bir ay içinde bir STK'ya nakdi bağış yapmıştır.*
- *Türkiye bağış, gönüllülük ve tanımadığı birine yardım etme eğilimleri açısından 153 ülke içinde 134.sırada yer almıştır.*
- *Vatandaşların boş vakit etkinliklerinin başında evde misafir ağırlamak (%80,4), başkalarına misafirliğe gitmek (%73,6), arkadaşlarla buluşmak (%68,9), siyaset tartışmak (%35,4), herhangi bir hobiyle*

ilgilenmek (%32,4) gibi faaliyetlerin geldiğini ve bu faaliyetler arasında sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin bulunmadığını görülmektedir.

- *Vatandaşların sadece % 14'ü kişisel sorunlarıyla, % 13'ü mahallelerindeki sorunlarla ilgili dilekçe yazmakta, % 9'u toplu yürüyüşe, % 7'si boykot eylemine ve % 3'ü internet eylemine katılmaktadır.*
- *En yüksek düzeyde gerçekleşen vatandaş katılımı biçimi ise gazeteye mektup yazmak, dilekçe imzalamak, gösteri ve yürüyüşe katılmak gibi eylemleri kapsayan siyasi aktivizm alt-boyutu olmuştur.*
- *Rapor, eğitim alanında faaliyet gösteren STK'ların son 10 yılda, bilgi ve eğitim politikaları üreterek alanlarında uzmanlaştıklarını; ulusal ve uluslararası düzeydeki kurumlara paydaş olduklarını, onlarla işbirliği içinde çeşitli projeler yürüttüklerini; hükümetin bazı sağla(ya)madığı hizmetleri onların verdiğini ve böylece toplumda farkındalık ve genel kanı yarattıklarını ifade etmektedir.*
- *Halkın sivil topluma güveni %51 düzeyindedir.*

1.4.3. Sendikalar

TDK tarafından "işçilerin veya işverenlerin iş, kazanç, toplumsal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak ve daha da geliştirmek için aralarında kurdukları birlik" olarak tanımlanan sendikalar, ülkemizde ilk defa 1909 yılında peşi sıra gerçekleşen grevler nedeniyle oluşturulan Tatil-i Eşgal kanununda yer almıştır (Çelik, 2011: 400).

Sendikaların özünde, bireylerin amaç birliği oluşturarak bu dayanışmanın getirdiği güç ile ortak çıkarların elde edilmesi yatmaktadır. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. Maddesinde bahsedildiği üzere sendikalara üye olma hakkı, hem işverenin hem de çalışanın hakkıdır.

Kamu çalışanları ve işçiler için bu hak, farklı dönemlerde düzenlenmiş ve bazı değişikliklere uğramıştır. 2001 yılında 4688 sayılı "Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu" kabul edilmiştir ve amacı şu şekilde açıklanmıştır;

> *"kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esaslarının düzenlemesi"*

Daha sonrasında ise, işçiler ve işverenler ile ilgili sendika kurulması ve üye olunmasına yönelik kararlar, 2012 yılında 6356 sayılı "Sendikalar ve Toplu iş Sözleşmeleri" kanunu oluşturulmuş ve bu kanun ile düzenlenen hususlar şu şekilde belirtilmiştir;

> *"işçi ve işveren sendikaları ile konfederasyonların kuruluşu, yönetimi, işleyişi, denetlenmesi, çalışma ve örgütlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapmalarına, uyuşmazlıkları barışçı yollarla çözümlemelerine, grev ve lokavta başvurmalarına ilişkin usul ve esaslar"*

Kamu ve İşçi Sendikalarına üye olma kısmını, ilgili kanun maddeleri esas alınarak açıklamak gerekirse; sendikalara üye olmak serbesttir fakat buradaki serbestlik, kişinin mesleğinin dâhil olduğu hizmet kolundaki sendikalar için geçerlidir. Kişiler kendi istekleri ile üye olur ve kendi rızaları ile üyelikten ayrılabilirler. Ayrıca kişiler birden fazla sendikaya üye olamazlar, bir sendikaya üye iken, bir diğer sendikaya üye olurlar ise son üyeliklerinin geçerliliği söz konusu değildir (4688 ve 6356 sayılı Kanunlar: Üyelik Bölümü).

Sendikalar Türkiye'de kuruluş türlerine göre 3 ayrılmaktadır. Bunlar; Çalışan Sendikaları başlığı altında yer alan İşçi Sendikaları ve Kamu Görevlileri Sendikaları, İşveren Sendikaları ve son olarak üst kuruluşlar olan Konfederasyonlardır (http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm, erişim: 12.05.2014).

Haklarını korumak için sendikalaşan işçiler, sendikalarca oluşturulan ilgili konfederasyonlar altında birleşirler. Konfederasyonlar, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda, "Değişik işkollarında en az beş sendikanın bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşu" olarak tanımlanmıştır.

Türkiye'de günümüzde 5 adet işçi sendikası konfederasyonu bulunmaktadır. Bu konfederasyonlar, Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır (http://www.csgb.gov.tr/, erişim: 12.05.2014);

- TÜRK-İŞ
- DİSK
- HAK-İŞ
- AKSİYON-İŞ
- BAĞIMSIZ İŞÇİ SENDİKALARI

1950'li yıllardan sonra sahip oldukları ayrıcalıkları kaybetmeye başlayan memurlar yani kamu emekçileri, 1965 yılında Devlet Personeli Sendikaları Kanunu çıkması ile sendika kurma hakkına sahip olmuşlardır. Fakat ileriki yıllarda askeri

idare bu sendikaları kapatmış ve kurulmasını yasaklamıştır. Uzun yıllar kamu emekçileri haklarını savunmak için dernek çatısı altında faaliyetlerini sürdürmek zorunda kalmıştır. Bu süre içinde sendika kurma hakkını geri kazanabilmek için de çeşitli çabalar içine girmişleridir (Saygın, 2008: 61).

Bu çabalar 2001 yılında meyvesini vermiş ve 4688 sayılı kanunla memurlara sendika kurma ve yönetimle toplu görüşme yapma hakkı tanınmıştır.

Türkiye'de memur sendikaları konfederasyonları Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından 9 başlık altında toplanmıştır;

- KESK
- TÜRKİYE KAMU-SEN
- MEMUR-SEN
- BASK
- BİRLEŞİK KAMU-İŞ
- HAK-SEN
- DESK
- TÜM MEMUR-SEN
- CİHAN-SEN
- EKSEN

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda belirtildiği üzere, 2012 yılında yapılan analizlere göre SGK verilerince ülkemizde 11.110.104 işçi bulunmaktadır ve bu işçilerin 10.172.294 tanesi sendika üyesi değildir. Bunun yanı sıra ülkemizde toplam memur sayısı 2.134.63 iken sendikalı memur sayısı 1.468.021'dir (http://www.csgb.gov.tr, erişim: 12.05.2014)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 2012 yılında Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda belirtildiği üzere 28 adet olan iş kolu 20'ye indirilmiş ve şu şekilde düzenlenmiştir;

- Avcılık, balıkçılık, tarım ve ormancılık
- Gıda sanayi
- Madencilik ve taş ocakları
- Petrol, kimya, lastik, plastik ve ilaç
- Dokuma, hazır giyim ve deri
- Ağaç ve kâğıt
- İletişim

- Basın, yayın ve gazetecilik
- Banka, finans ve sigorta
- Ticaret, büro, eğitim ve güzel sanatlar
- Çimento, toprak ve cam
- Metal
- İnşaat
- Enerji
- Taşımacılık
- Gemi yapımı ve deniz taşımacılığı, ardiye ve antrepoculuk
- Sağlık ve sosyal hizmetler
- Konaklama ve eğlence işleri
- Savunma ve güvenlik
- Genel işler

Tanımları bakımından birbirine benzeyen sendika, vakıf ve dernek kavramlarının farklı yanlarını açıklamakta fayda vardır. Dernek kurma hakkı ve özgürlüğü 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda "Temel Haklar ve Ödevler" kısmında "Kişinin Hakları ve Ödevleri" bölümünde Toplantı Hak ve Hürriyetleri' ni konu alan 33. Madde' de yer alırken, sendika kurma hakkı "Sosyal ve Ekonomik Haklar" adlı üçüncü bölüm içinde 51. Madde içinde yer almaktadır. Sendikaları derneklerden ayıran temel fark toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt gibi kararların verilmesidir (Sunar, 1955: 81). Buna ek olarak diğer bir fark ise kişileri bir araya getiren amaçlarda ortaya çıkmaktadır. Sendikalar ilgili iş kolunun çalışma koşullarının daha iyi olması ve çalışanların çıkarlarının korunması amaçlanırken dernekler kanunlara aykırı olmadığı sürece her amaç doğrultusunda kurulabilmektedir.

Sendikalar ve meslek örgütlerinden bahsetmek gerekirse, iki kavramda da, bir mesleğe ait çalışanların haklarının gözetilmesi gibi gözükse de aralarında farklar vardır. İlk olarak sendikalarda ilgili taraflar çalışan ve işveren şeklinde iken meslek örgütlerinde ilgili kişiler mesleği icra eden kimselerdir. Sendikalar, memurların ve işçilerin yaşamlarını ve iş hayatlarını sürdürebilmeleri için gerek duydukları menfaatleri onlara sağlamayı amaç edinmektedirler. Gerektiğinde sendikalar üyelerinin ihtiyaçlarını ve taleplerini gerçekleştirebilmek için siyasal otoriteye karşı bir mücadele içine girmektedir ve üyelerin sesini duyurma görevi üstlenmektedir.

1.4.4. Meslek Kuruluşları

Gelişmişlik düzeyi yüksek olan toplumlarda "profesyonel meslekler" adı ile tanımlanan meslekler öğretmenlik, tıp doktorluğu, mühendislik, avukatlık gibi uzun süren bir eğitim süreci sonrasında kazanılan ve bir meslek örgütünün şemsiyesi altında birleşen meslekler olarak bilinmektedir (Okur, 2008: 11).

Meslek kuruluşlarının var olmasının iki nedeni vardır. Bunlardan birincisi mesleği ve mesleği icra edenlere yönelik olması ve hakların korunmasıdır. İkinci neden ise devlet ve toplumsal odaklı olarak kamusal çıkarların gözetilmesidir. Toplumu oluşturan bireylerin hayatlarında önemli bir yere sahip olan meslekler, devlet tarafından kendi egemenliği altına alarak denetleme yoluna gitmiştir. Bu hareket sonucunda ilgili meslek kollarında icra edilen mesleki faaliyetler için kurallar oluşturulmuş ve devlet bağlantılı mesleki kuruluşlar oluşturulmuştur. Bu örgütlenmeler başladığı zaman ilk olarak tüzel kişilik taşımamasına rağmen zaman içinde organizasyonu oluşturan bireylerden ayrı olarak tüzel bir kişilik ortaya çıkmıştır. Bu oluşum kimi ülkelerde devletin bir kolu olan kamusal organlar biçiminde ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra bazı toplumlarda devletten bağımsız sivil toplum kuruluşları olarak ortaya çıkarken bazılarında ise ikisinin karışımı olan bir düzen içinde varlığını oluşturmuştur (DDK Araştırma Raporu, 2009: 13).

1.4.4.1. Kamu Kurumu Niteliği Taşıyan Meslek Kuruluşları

Ülkemizde meslek kuruluşları dernekler ve odalar (daha büyük çaplı olan birlikler) olmak üzere iki farklı ana başlık altında incelenmektedir. Aynı meslek grubu altında çalışan kişilerin gönüllü olarak üye olduğu özel hukuk tüzel kişisi sıfatını taşıyan meslek kuruluşlarının yanı sıra anayasadaki ilgili kanunlar gereğince üye olmanın zorunlu olduğu ve kamusal nitelik taşıyan meslek kuruluşları da vardır. Bu iki örgütlenme biçiminde de ortak olan nokta aynı mesleği icra eden meslek erbaplarının bir çatı altında toplanmasıdır (Öncü, 1983: 1566).

İlk olarak 1961 anayasası ile anayasal düzenleme konusu olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kavramı (Özer, 1994: 1), 1982 Anayasası ile hukuksal temellere dayandırılarak şu şekilde açıklanmıştır *(1961 Anayasası: Madde 135);*

> *"Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak*

gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunla gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir." (1961 Anayasası: Madde 135).

Bu meslek kuruluşları kamu kurumu niteliği taşır ve yasa ile kurulurlar. Yapısı ve görevleri bakımından mercek altına alındığında diğer kamu kurumlarından farklı oldukları görülmektedir. Kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarına katılım zorunludur ve katılmadan mesleği icra etmek mümkün değildir (Gözübüyük, 1991: 110).

Meslek kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu birbirinden farklı iki olguyu tanımlamak için kullanılır. Benzer yanlarının yanı sıra aralarındaki farkı oluşturan birkaç kilit nokta bulunmaktadır. Açıklamak gerekirse; katılımın gönüllülük esasına bağlı olduğu devletten bağımsız örgütlenmelerden bahsederken dernek statüsünde olan "meslek örgütleri" ya da "meslek kuruluşu" kavramı kullanılır. Fakat kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşundan bahsederken, bu deyiş kendi içinde hukuksal bir yapıyı barındırır. Meslek kuruluşu geniş anlamda kullanıldığı anda, tanımlama sivil toplumun bir sonucu olarak ortaya çıkan dernek statüsündeki yapıları içine alırken, dar anlamda kullanıldığında kanunla kurulmuş "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu" ya da "kamu kurumu meslek üst kuruluşu" kavramlarını karşılamaktadır (DDK Araştırma Raporu, 2009: 15).

Özel hukuk kanunları çerçevesinde kurulan dernek statüsü taşıyan meslek örgütlerinin sayısı tam olarak bilinememekle birlikte, 430 adet kamu yararına faaliyet gösteren dernek ve kullanımı izne tabi olan ve 5253 sayılı kanunun 28. Maddesinde belirtilen "*Türk, Türkiye, Milli, Cumhuriyet, Atatürk, Mustafa Kemal kelimeleri ile bunların baş ve sonlarına getirilen eklerle oluşturulan kelimeler*" kullanan dernek sayısının 443 adet olduğu İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan listelerde belirtilmiştir. Bu listelerin içinde yer alan ve çok çeşitli iş kollarında faaliyet gösteren, meslek örgütü sıfatını taşıyan dernekler bulunmaktadır (http://www.dernekler.gov.tr, erişim: 06.01.2015).

Kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları; anayasada belirtilmiş kanunlar tarafından oluşturulmuş, kapsadığı alt birimler ve hukuki düzenleri yasalarla belirlenmiş, meslek erbaplarının çıkarları gözetilirken, kamusal ihtiyaçlarında göz ardı edilmediği, bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilmesi gereken düzenlemeleri ve denetlemeleri hayata geçirmekle görevlendirilmiş örgütlerdir (Öncü, 1983: 1576).

Kamu kurumu sıfatı taşıyan kuruluşlar gerçekleştirdikleri faaliyetler ve ortaya konulan hizmet göz önüne alındığında "kamu kurumu" ve "kamu idaresi" şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Kamu idaresinin birden daha fazla sayıda hizmeti, belli bir coğrafi alanda ihtiyaç sahiplerine sunmak gibi bir görev üstlenmişken, kamu kurumu sadece tek bir hizmet üzerine odaklanmış olan kamu idaresinin alt birimi olarak tanımlanabilir (Özay, 1996: 137).

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları içinde geniş bir yelpazeyi bulundurmaktadır. Bu yelpaze; temsilcilikler ve şubelerden başlayarak, odalara ve bu odaların oluşturduğu birliklere kadar genişleyen bir yapıyı içinde barındırmaktadır. Bu yapılanmanın temelini oluşturan odalar genellikle bir ildeki ya da bir bölgedeki meslektaşları kapsayan bir oluşum gösterir. Bu yapının en geniş kapsamlı olanlarına ise Birlik ve Konfederasyon adı verilir. Bu yapılar ilgili mesleği icra eden kimselerin ulusal düzeyde temsil edilmesini sağlayan üst düzey örgütlenmelerdir (Öncü, 1983: 1576).

1.4.4.2. Kamu Kurumu Niteliği Taşıyan Kurumları Sivil Toplum Kuruluşlarından Ayıran Temel Özellikler

Kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları yasal zeminde ilk olarak 1962 yılında yer almış ve daha sonrasında da 1982 anayasası ile detaylı bir şekilde düzenlenmiştir (Kabasakal, 2008: 28).

Bazı noktaları ile sivil toplum kuruluşu olması hakkında tartışmalı bir konumda olan kamu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarını, diğer sivil toplum örgütlerinden ayıran önemli noktaları şu şekilde sıralayabiliriz (Ersöz, 2007: 89-90);

1. Kanunilik: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kanun ile kurulurlar. Kanun olmadan, ne mesleği icra edenler bu kuruluşu kendi istekleri hukuki bir zeminde kurabilirler ne de bu meslekte çalışanların bir talebi olmadan bu kurumlar hayat bulabilirler.
2. Zorunlu Üyelik: Anayasal düzenlemede belirtildiği üzere ilgili meslek çalışanları kendi mesleklerini serbest olarak icra edebilmek için bu kurumlara üye olmak zorundadırlar. Bu durumda diğer sivil toplum kuruluşlarında olduğu gibi bir gönüllülük durumundan söz edilememektedir. Ayrıca ilgili meslek kuruluşu, üye olması gerekli olan kişiyi, başvuru olmamasına rağmen re'sen olarak da odaya üye yapabilir.

3. Devlet Yetkisi: Kamu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarının, Anayasa ile kurulmuş olmaları nedeniyle sahip olduğu bazı özel yetkileri vardır. Bazı durumlarda kurum yönetimi üyeler ile ilgili hâkim gibi karar verebilirler ve onları mesleklerini sürdürmelerinden men edebilirler.
4. Özerklik: Sivil toplum kuruluşları hükümet dışı kuruluşlardır ve devletin bir uzantısı değillerdir. Fakat kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşları kendi üyelerini denetleme ve disipline etme gibi yetkileri vardır, ayrıca kendileri de devlet tarafından denetlenirler.
5. Gelir Kaynakları: Sivil toplum örgütlerinde gelirler üyelerin yardımları ve yapılan bazı faaliyetlerden elde edilmesine rağmen kamu niteliği taşıyan kurumlarda zorunlu aidatlar (giriş ve yıllık), üyelere verilen hizmet karşılığı alınan hizmete yönelik ücretler ve belge ücretleri vardır. Mesleğin ve aynı çatı altında toplanmış meslektaşların çıkarlarının korunması amacıyla faaliyette bulunan fakat katılımın zorunlu olduğu kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kurumlarını örnek vererek kavramı somutlaştırmak gerekirse; bir avukatın mesleğini icra edebilmesi için o ildeki Barolar Birliğine üye olması gerekmektedir ya da bir doktor Tabipler Odasın' na üye olmadan mesleğini serbest olarak icra edemez. Bu durumda meslektaşlar zorunlu olarak bu odalara üye olurlar ve aidatlarını öderler.

Bir başka kaynakta ise, kamu kurumu niteliği taşıyan meslek kuruluşlarını ve üst kuruluşlarını, diğer meslek kuruluşlarından ve sivil toplum kuruluşlarından ayıran ortak özellikleri aşağıdaki başlıklar şeklinde gruplandırılmıştır (DDK Araştırma Raporu, 2009: 205-229);

- Kamu kurumu niteliğinde olmak,
- Kanun ile kurulmuş olmak,
- Kamu tüzel kişiliğine sahip olmak,
- Belli bir mesleği icra edenlere yönelik olmak,
- Muayyen bazı amaçlar doğrultusunda hareket etmek,
- Kuruluş amaçları haricinde faaliyette bulunmamak,
- Kuruluş organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmesi,
- İlgili meslek kuruluşuna üyelik zorunluluğunun bulunması,
- İdari ve mali özerkliğe sahip olmak,
- Devletim gözetim ve denetimi altında olmak,
- Kamusal anlamda bazı güç ve ayrıcalıklara sahip olmak,

- Müstakil bir bütçeye sahip olmak,
- Kuruluş üyelerine disiplin cezası verebilme yetkisine sahip olmak,
- Faaliyet alanları ve meslekler açısından çeşitliliğe sahip olmak,
- Üyelerin yaptıkları ödemeler ile finanse edilmek,

1.5. KAMU KURUMU NİTELİĞİ TAŞIYAN MESLEK ÜST KURULUŞLARI

Ülkemizde şu anda 17 adet kamu kurumu niteliği taşıyan meslek üst kuruluşları aşağıda sıralanmıştır (http://euygulama.dpb.gov.tr/ ; 10.06.2014).

1. Türk Tabipleri Birliği
2. Türk Eczacıları Birliği
3. Türk Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
4. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
5. Türk Diş Hekimleri Birliği
6. Türk Veteriner Hekimleri Birliği
7. Türkiye Tohumcular Birliği
8. Türkiye Bankalar Birliği
9. Türkiye Barolar Birliği
10. Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği
11. Türkiye Katılım Bankaları Birliği
12. Türkiye Noterler Birliği
13. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müş. Odaları Birliği
14. Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
15. Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
16. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
17. Türkiye Ziraat Odaları Birliği

1.5.1. Türk Tabipler Birliği

6023 nolu Türk Tabipler Birliği Kanunu'nun 1. Maddesine göre Türk Tabipler Birliği şu şekilde tanımlanmıştır;

"Türkiye sınırları içerisinde meslek ve sanatlarını icraya yetkili olup da sanatını serbest olarak yapan veya meslek diplomasından istifade etmek suretiyle resmi veya özel görev yapan tabiplerin katıldığı Türk Tabipleri Birliği;

tabipler arasında mesleki deontolojiyi ve dayanışmayı ve meslek mensuplarının hak ve yararlarını korumak amacıyla kurulmuş kamu kurumu niteliğinde mesleki bir kuruluştur"

Serbest çalışan hekimler için üye zorunluluğunun bulduğu Tabipler Birliği, hekim sayısının 100'ü aştığı 65 ilde, yerel örgütlenmeleri olan Tabipler Odası ile hizmet vermektedir. Tabipler birliğine katılmak bu odalardan birine üye olmak ile gerçekleşmektedir (http://www.ttb.org.tr/index.php/bilgi.html, erişim: 10.06.2014).

1953 yılında resmi gazete ile ilan edilen Türk Tabipler Birliği Kanunu'na göre bu birlik Tabip Odaları, Merkez Konseyi, Yüksek Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre'den oluşan bir bütündür (TTB Kanunu: Madde 2).

1.5.2. Türk Eczacıları Birliği

Türkiye sınırları içerisinde yaklaşık 30 bin eczacıyı çatısı altında toplayan birliğin, 54 adet Eczacı Odası bulunmaktadır (http://www.teb.org.tr/, erişim: 16.06.2014).

1956 yılında resmi gazetede ilan yolu ile duyurulan 6643 nolu Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nda belirtildiği üzere;

"Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını yürütmeye yetkili olup da, özel kanunlarında üye olamayacakları belirtilenler hariç, sanatlarıyla uğraşan ve meslekleriyle ilgili hizmetlerde çalışan eczacıların katılmasıyla; eczacıların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, eczacılığın genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak; eczacıların birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere, meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadıyla tüzelkişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde Türk Eczacıları Birliği kurulmuştur.

Mesleğini serbest olarak icra eden veya özel kuruluşlarda eczacılıkla ilgili hizmetlerde çalışacak eczacılar işe başlamadan önce bulundukları ilin eczacı odasına kaydolmaya ve üyelik ödevlerini yerine getirmeye mecburdurlar. Eczacı odalarına kayıtlı eczacılar diğer kanunlarla kurulmuş meslek odalarına kaydolmaya zorunlu değildir."

1.5.3. Türk Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu

Esnaf ve sanatkârlar konfederasyonunun tarihçesini anlatmaya başlamadan önce bu oluşumun temellerindeki ahilik kavramına göz atmakta fayda vardır. Ahi kelimesinin Arap dilinde karşılık bulduğu kardeşim kelimesinden ya da Divan-ı

Lügat-ı Türk'te geçen eli açık, cömert ve yiğit anlamını veren akı kelimesinden türediği düşünülmektedir (http://www.ahilik.net/, erişim: 20.02.2015).

Ahilik felsefesi Anadolulu esnaf ve sanatkârlar arasında 13-19. Yüzyıllar arasında yayılmaya başlamıştır. Esnaflar arasında giderek önem kazanan bu felsefe ile önemli olan çok mal üretmek değil, hep daha iyiye ulaşmak ve mükemmel ürün yaratmak olmuştur. 13. yüzyılda Ahi Evran tarafından Anadolu'da kurulan ahilik teşkilatı ahlak ve sanatın ortak paydada birleşmesini amaçlamıştır. Asya'dan Anadolu'ya göç eden sanatkâr ve esnaf Türkler, yerli esnafla rekabet edebilme ihtimaline sahip olmak ve Anadolu'da bir yaşam sürebilmek için kendi aralarında bir birlik kurmayı uygun görmüşlerdir. Bu örgütlenme ile daha standardize edilmiş bir üretim yapabileceklerini ve denetimin daha kolay olacağına karar vermişleridir. Bu birleşme Ahilik teşkilatının kurulmasındaki temel hareket olarak görülmektedir (http://www.iesob.org.tr/ahilik-kulturu, erişim: 20.02.2015).

Esnaf ve sanatkârlar kimselerin modern anlamda örgüt yapısı oluşturması cumhuriyetin ilanından sonra gerçekleşmiştir. İlk olarak yasal örgütlenme 4355 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları, Ticaret Borsaları Kanunu 18 Kasım 1943 tarihinde ilanıyla düzenlenmiştir. Daha sonrasında 1964 yılında yürürlüğe konulan 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu ile de esnaf-sanatkârlar teşkilatı günümüzdeki yapısına kavuşmuş olmasına rağmen gelişmeler ve düzenlemeler devam etmiş, 2005 yılında yürürlüğe giren 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu ile kanun günümüz şartları açısından güncellenmiştir (http://www.tesk.org.tr/tr/hakkinda/tarihce.php, erişim: 16.06.2014).

5362 nolu kanuna göre esnaf ve sanatkâr şu şekilde tanımlanmaktadır;

> *"İster gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseler"*

Ahilik teşkilatının en üst kuruluşu haline gelmiş olan, Genel kurul, Başkanlar Kurulu, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu gibi organları olan konfederasyon, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca verilen görevleri yerine getirmek, konfederasyon icraatlarının mevzuata ve genel ve bakanlar kurulu tavsiyelerini göz önünde bulundurarak gerçekleştirmek gibi kanun ile belirlenmiş görevleri yerine getirir (5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu: Madde 39).

Kısaltılmış hali TESK olan Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Konfederasyonu'na kayıtlı ve aktif olan 1.876.192 adet esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır (http://www.tesk.org.tr/tr/org/fedadres.php, erişim: 16.06.2014).

1.5.4. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

İlk olarak 1954 yılında resmi gazetede ilan edilmesiyle kabul edilen Türk Mühendis Ve Mimarlar Odaları Birliği Kanunu yılları içinde çeşitli değişikliklere uğrayarak son halini 2001 yılında almıştır. 6235 sayılı kanunda birliğin kuruluş nedeninin açıklaması şu şekilde yapılmıştır;

> *"Bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, Bu suretle aynı ihtisasa mensup meslek mensuplarını bir Odanın bünyesinde toplamak; merkezde İdare heyeti, haysiyet divanı ve murakıplar gibi görevlilere yetecek kadar üyesi bulunmayan Odasının merkezini, Umumi Heyetin belirleyeceği yerde açmak, Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlâkını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, Meslek ve menfaatleriyle ilgili işlerde resmî makamlarla İşbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı normları, fennî şartnameleri incelemek ve bunlar hakkında görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmektir."*

Kısaltılmış şekli TMMOB olan Türkiye Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği, mesleğini icra etmeye hak kazanmış yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarları bir şemsiye altında toplayan tüzel kişiliğe sahip bir örgütlenmedir.
Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti ile temelleri atılan birliğin devamı Cumhuriyet sonrasına kurulan Türk Mühendisler Birliği ve Türk Yüksek Mühendisler Birliği gibi yapılarla ilerletilmiştir. Birlik Umumi Heyeti, Birlik İdare Heyeti, Yüksek Haysiyet Divanı adlarıyla anılan idari organlara sahip yapının 2014 Aralık ayı itibari ile 24 adet odası ve 467.344 adet kayıtlı üyesi bulunmaktadır. Merkezi Ankara'da bulunan TMMOB'ye bağlı olan odalar; Bilgisayar Mühendisleri Odası, Çevre Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Fizik Mühendisleri Odası, Gemi Makinaları İşletme Mühendisleri Odası, Gemi Mühendisleri Odası, Gıda Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, İç Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Jeofizik Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makine Mühendisleri Odası, Metalurji

Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, Orman Mühendisleri Odası, Petrol Mühendisleri Odası, Peyzaj Mimarları Odası, Şehir Plancıları Odası, Tekstil Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası'dır (http://www.tmmob.org.tr/sayfa/tmmob-hakkinda, erişim: 16.06.2014).

1.5.5. Türk Diş Hekimleri Birliği

1985 kabul yıllı 3224 nolu kanun çerçevesinde eylemde bulunan birliğin kuruluş amaçları arasında; bu mesleği icra eden kişilerin müşterek ihtiyaçlarının karşılanması ve mesleğin geliştirilmesine yardımcı olunması, bu mesleğe mensup kişilerin hem kendi aralarındaki hem de hastaları ile olan ilişkilerindeki disiplinin sağlanması ve güven ortamının yaratılması yer almaktadır (3224 Sayılı Kanun: Madde 3).

Merkezi Ankara' da bulunan birliğin organları Birlik Genel Kurulu, Birlik Merkez Yönetim Kurulu, Birlik Yüksek Disiplin Kurulu ve Birlik Merkez Denetleme Kurulu şeklinde oluşturulmuştur.

Sınırları içinde kayıtlı en az yüz diş hekimi bulunan her ilde oda kurulması mümkündür ve ülkemizde şuanda 34 adet Diş Hekimleri Odası bulunmaktadır. Bu tüm odaların birleşimi ile Türk Diş Hekimleri Birliği oluşur (http://www.tdb.org.tr/tdb/v2/hakkinda.php?yer_id=1, erişim: 16.06.2014).

1.5.6. Türk Veteriner Hekimler Birliği

Ülkemizde veteriner hekimlerin mesleklerini icra etmeleri, Türk Veteriner Hekimler Birliği ve odaların işleyişi ile ilgili kanun anayasamızda 6343 sayılı kanun ile yasallaştırılmıştır.

6343 nolu kanuna göre "Yüksek veteriner okulları ile veteriner fakültelerinden veya muadeleti Maarif Vekaletince tasdik edilmiş veteriner okullarından diploma almış olanlara (Veteriner hekim) denir."

Türkiye'de eğitimini tamamlamış ve mesleğini icra edenler ve yurt dışında eğitimini tamamladıktan sonra ülkemizdeki veteriner fakültelerinden birisinde yapılan "Collegium" sınavını başarı ile tamamlamış hekimlerin yapmakla yükümlü olduğu vazifeler; hayvanların muayene edilmesi, gerekli görülen tedavinin yapılması, eğer icap ediyorsa cerrahi müdahalenin gerçekleştirilmesi, hayvan yemi olarak kullanılan malzemelerin muayenesinin ve tahlilinin yapılması, hayvanların tedavisi amaçlı ilaç, aşı ve ilgili malzemelerin bulunmadığı yerlerde ecza dolabı tesis edilmesi ve bu

ilaçları satılması, bulaşıcı hayvan hastalıklarıyla ilgili bir durum söz konusu olduğunda ilgili mercilere bunun duyurusunun yapılması ve önleyici tedbirlerin alınması şeklinde sıralanabilir (6343 Sayılı Kanun: Madde 3, Madde 5).

1.5.7. Türkiye Tohumcular Birliği

2006 yılında 5553 nolu kanunun resmi gazetede ilan edilmesiyle yasallaştırılmış Tohumculuk Kanunu bu birlik için büyük önem taşımaktadır. Bu kanunun amacı; "bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmektir." şeklinde kanunda yer almaktadır.

Tüzel kişiliğe sahip olan kamu kurumu niteliğindeki TÜRTOB, ülkemizde tohumculuk sektöründeki en üst düzey birlik olmakla birlikte, bünyesinde Bitki Islahçıları Alt Birliği (BİSAB), Fidan Üreticileri Alt Birliği (FÜAB), Fide Üreticileri Alt Birliği (FİDEBİRLİK), Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği (SÜSBİR), Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği (TODAB), Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği (TSÜAB), Tohum Yetiştiricileri Alt Birliği (TYAB) gibi alt birlikleri bulundurmaktadır (http://www.turktob.org.tr/tr/uyelerimiz, erişim: 16.06.2014).

Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu, Disiplin Kurulu ve Hakem Kurulu gibi organları olan bu birliğin kanunca yerine getirmekle sorumlu olduğu başlıca görevleri; Ülkemizin sahip olduğu tohumculuk politikalarının iyileştirilmesi ve daha iyi politikaların oluşturulması için Tarım Ve Köy İşleri Bakanlığı'na önerilerde bulunmak, tohumculukla ilgili Türkiye'nin en yetkili kurumu olması nedeniyle bu konuda hazırlanan tüm düzenlemeler ile ilgili görüş beyan etmek şeklinde düzenlenmiştir (5553 Nolu Tohumculuk Kanunu: Madde 27).

1.5.8. Türkiye Bankalar Birliği

İstanbul merkezli olan bu birlik, 1958 yılında Bankacılık Kanunu'nun 79. maddesi gereğince oluşturulmuş tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşudur.

Kuruluş, amacını şu şekilde açıklamaktadır (http://www.tbb.org.tr/tr/tbb/hakkinda/kurulus/10, erişim: 16.06.2014);

> *"Serbest piyasa ekonomisi ve tam rekabet ilkeleri çerçevesinde, bankacılık düzenleme ilke ve kuralları doğrultusunda bankaların hak ve*

menfaatlerini savunmak, bankacılık sisteminin büyümesi, sağlıklı olarak çalışması ve bankacılık mesleğinin gelişmesi, rekabet gücünün artırılması amacıyla çalışmalar yapmak, rekabetçi bir ortamın yaratılması ve haksız rekabetin önlenmesi için gerekli kararları almak/alınmasını sağlamak, uygulamak ve uygulanmasını talep etmektir."

"Associate Member" statüsü ile Avrupa Bankacılık Federasyonu'nda yer alan birliğe, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 79. Maddesine göre Türkiye'de faaliyet gösteren tüm mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları bu Türkiye Bankacılar Birliği'ne üye olmak zorundadır.

1.5.9. Türkiye Barolar Birliği

31 Aralık 2014 itibariyle Türkiye genelinde 35.216 adeti kadın, 51.765 adeti erkek olmak üzere toplam 86.981 adet avukat üyesi bulunan (http://www.barobirlik.org.tr/Detay39218.tbb, erişim: 16.06.2014) Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu'nun dokuzuncu kısım 109. maddesince, Türkiye sınırları içinde bulunan tüm baroların katılımı ile meydana gelen kamu kurumu niteliği ve tüzel kişiliği olan meslek kuruluşu olarak tanımlanmıştır.

Türkiye Barolar Birliği'nin kurulması ile ilgili ilk fikirler 1934 yılında İzmir'de yapılan Türkiye Avukatlar kongresinde ortaya atılmış ve karara bağlanmış olmasına rağmen 1938 yılında yürürlüğe giren avukatlık kanununda kendine yer bulamamıştır. Bu konu ile ilgili çalışmalar devam etmiş ve nihayet 1969 yılında yürürlüğe giren 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda bu birlik yasal temine oturtulmuştur (http://www.barobirlik.org.tr/Detay5416.tbb, erişim: 16.06.2014).

Ankara merkezli bu birliğin başlıca görevleri; baro tarafından icra edilen faaliyetleri üyelerin oluşturduğu ortak amaca ulaşmalarını sağlayacak yönde şekillendirmek, hukukun ve insan haklarının üstünlüğünü sürekli olarak savunmak, Baro üyelerinin ortak çıkarlarını, meslek ahlakını ve geleneklerini korumak şeklinde sıralanabilir (1136 sayılı Avukatlık Kanunu: Madde 110).

1.5.10. Değerleme Uzmanları Birliği

2499 nolu Sermaye Piyasası Kanunu'nun 40/D maddesince 2009 yılında Bakanlar Kurulu'nun izni ile kurulmuş kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği 2010 yılında faaliyete başlamıştır (http://www.tdub.org.tr/genel/tdub.html, erişim: 16.06.2014)

TDUB' un birlik üyeleri arasında ihtiyaç duyulan dayanışma ortamının yaratılmasını sağlamak, mesleğin etik kurallarının belirlemek ve gerçekleştirilen çalışmaların bir disiplin içinde olmasını sağlamak, bu mesleği icra eden kişiler için değerleme standartlarını oluşturmak, değerleme faaliyetlerinin daha iyi bir seviyeye ulaşması için gerek duyulan eğitimlerin verilmesini sağlamak ve bu konu ile ilgili araştırmalar yapmak, gerçekleştirilen işlemlerle ilgili haksız rekabetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri almak, idari ve yasal konularda yapılan güncellemeleri takip etmek ve bu konularda üyelerini bilgilendirmek, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği statüsünde olmak kaydıyla belirlenen konular açısından disiplin cezaları vermek ve gerekli olan konularda üyeleri temsil ederek ilgili kuruluşlar ile ortak çalışmalarda bulunmak gibi görevleri vardır (6362 Sayılı Kanun: Madde 74).

1.5.11. Türkiye Katılım Bankaları Birliği

Kanun hükümlerince Türkiye'de faaliyet gösteren tüm katılım bankalarının kayıt olmasının zorunlu olduğu bu birlik, daha önceleri "Özel Finans Kurumları Birliği" adı ile anılmaktaydı. 2005 yılında kabul edilen Bankacılık Kanunu'nda özel finans kurumları tanımı katılım bankacılığı olarak değiştirilmiş ve birliğin adı da Türkiye Katılım Bankaları Birliği olarak düzenlenmiştir (http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce, erişim: 16.06.2014).

Birliğin amacı başlıca amaçları; birliğe üye olan katılım bankalarının çıkarlarını korumakla birlikte serbest piyasa ekonomisi ve tam rekabet kurallarına bağlı kalarak bankacılık ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak şeklinde sıralanabilir (http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce, erişim: 16.06.2014).

1.5.12. Türkiye Noterler Birliği

Noterlerin görevlerinin ne olduğunu belirleyen 1972 yılında kabul edilen 1512 sayılı kanunda noterlik şu şekilde tanımlanmıştır; "Noterlik bir kamu hizmetidir. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar."

Noterlikler dört sınıfa ayrılmaktadır ve birinci ikinci ve üçüncü sınıflandırma yetki sınırı içindeki nüfus, iş yoğunluğu ve noterliğin elde ettiği gelirler göz önünde bulundurularak yapılırken dördünce sınıf noterlik sıfatının alınması ilgili kanunun 31. Maddesi gereğince gerçekleşir (1512 nolu Noterlik Kanunu).

1.5.13. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavir Odaları Birliği

Türkiye sınırları içinde 76 serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve 8 Yeminli Mali Müşavir Odası bulunmaktadır. 1989 yılından 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile yasal bir yapıya kavuşan birliğin, günümüzde toplam 92.822 kayıtlı üyesi bulunmaktadır (http://www.turmob.org.tr/TurmobWeb/Istatistikler.aspx, erişim: 20.02.2015).

Bu Oda'ya bağlı olanlar tecrübe ve yeterlilik açısından iki sınıfa ayrılarak Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir (YMM) adlarını alırlar. Yeminli Mali Müşavir olabilmek için en az 10 yıl süre ile SMMM olarak çalışmak, YMM sınavını başarı ile tamamlamış olmak ve YMM ruhsatını almış olmak gibi özel şartlar aranmaktadır (3568 Nolu Kanun: Madde 9).

3568 nolu kanunun üçüncü bölümünde bahsedilen birlik, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu ve Denetleme Kurulu'ndan oluşmaktadır. İlgili kanunun 29. Maddesi gereğince, birliğin yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri; ilgili meslek gruplarına ait kişilerin çıkarlarını korumak, mesleğin daha da gelişerek üst bir seviyeye ulaşması için çalışmalarda bulunmak, mesleki ahlak ve düzenin sağlanması ve devam ettirilmesi, maliye ve gümrük bakanlığı tarafından birliğe tebliğ edilen görevleri yerine getirmek, birliğe bağlı bulunan herhangi bir Oda'yı ilgilendiren konular ile ilgili görüş bildirmek, Odalar arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar söz konusu olduğunda bu sorunun kısa sürede çözümü sağlamak ve bu tarz sıkıntıların bir daha yaşanmaması için meslektaşların uyması gereken meslek kurallarını koymak şeklinde özetlenebilir.

1.5.14. Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Kısaltılmış şekli TSPAKB olan Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği, 6260 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile 2001 yılında faaliyete geçmiştir.

100 aracı kurum, 41 banka olmak üzere toplam 142 üyeye sahip olan birliğin; mesleği icra eden kişiler arasındaki haksız rekabetin önlenmesi, bu çatı altında toplanmış çalışanların meslekleri ile ilgili donanımlarının arttırılması ve birbirleri arasındaki dayanışma duygusunun geliştirilmesi, bu birliğin kurulma amacı olan sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişiminin sağlanması ve hep daha iyiye giden bir ivme kazanılması gibi amaçları vardır (TSPAKB Faaliyet Raporu 2013).

1.5.15. Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği

Ülkemizde ilk olarak yabancılar tarafından kurulan sigortacılık şirketleri, 1900 yılında İstanbul'da bulunan Yangın Sigorta Şirketleri Sendikası adı altında toplanmışlardır. Daha sonraları bu sendikal yapı 1916 yılında Türkiye'de Çalışan Sigorta Şirketleri Cemiyeti adını alarak, yayılmış olduğu tabanı daha da genişletmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra çeşitli ad değişimleri yaşayan birlik son olarak 1975 yılında şu anki adı olan Türkiye Sigorta Ve Reasürans Şirketleri Birliği adını almıştır. 2012 yılında yapılan 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda gerçekleştirilen değişiklikler sonucunda birliğin çatısı altına Emeklilik Şirketleri' de girmiştir. Yaşanan bu değişimlerin sonucu olarak birlik kendi içinde bir karar almış ve birliğin logosu değiştirilirken logo ile birlikte "Türkiye Sigortacılar Birliği" ibaresinin kullanılmıştır (http://www.tsb.org.tr, erişim: 18.06.2014).

2007 yılında resmi gazetede ilanı ile resmileşen 5684 sayılı kanunun altıncı bölümünde geçen Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği'nin başlıca amaçlarından bazıları şu şekilde sıralanmaktadır (5684 Sayılı Kanun: 24. Madde);

> *"Mesleğin gelişmesini sağlayıcı önlemler almak, bu amaçla araştırma kuruluşları tesis etmek ve bu konudaki araştırma ve çalışmaları desteklemek, Türkiye'de sigortacılığı ve bireysel emeklilik tasarruf ve yatırım sistemini temsil etmek ve tanıtmak için gerekli girişimlerde bulunmak, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kuruluşlara gerektiğinde üye olmak ve delege göndermek"*

1.5.16. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği hakkında ilk kanun 1950 yılında hazırlanmış olmasına rağmen, bu kanun yerini 2005 yılında yürürlüğe giren yeni 5174 sayılı kanuna bırakmıştır.

Türkiye'de özel sektörde mesleğini icra eden tüm üyelerin temsilcisi olan kamu kurumu niteliğindeki bu meslek kuruluşu ülke ekonomisine yaptığı katkılarını ticari, resmi ve sosyal iştirakleri yoluyla da sürdürmektedir (URL 34).

Kısaltılmış adı TOBB olan Ankara merkezli kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşu olan birliğin amacı 5174 nolu kanunun 54. Maddesinde şu şekilde belirtilmiştir;

> *"Odalar ve borsalar arasındaki birlik ve dayanışmayı temin etmek, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, oda ve borsa mensuplarının meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, bunların birbirleriyle ve halk*

ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlâkını korumak, ülkenin kalkınması, ekonominin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmak"

Türkiye sınırları içinde çeşitli sektörlerden yaklaşık 1 milyon 200 binin üzerinde kayıtlı firma sayısına sahip olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin şemsiyesi altında toplanmış ticaret, deniz ticaret odaları, sanayi, ticaret ve sanayi ve borsalar yapısı ile meydana gelmiş mevcut 365 üyesi vardır (http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Tarihce.php, erişim: 20.06.2014).

81 il ve 160 ilçede her bir kuruma ait ayrı ayrı rakamlar Şekil 1.5. 'de gösterilmiştir.

Şekil 1.5. Türkiye'de TOBB' a Bağlı Odalar ve Borsalar Sayısı

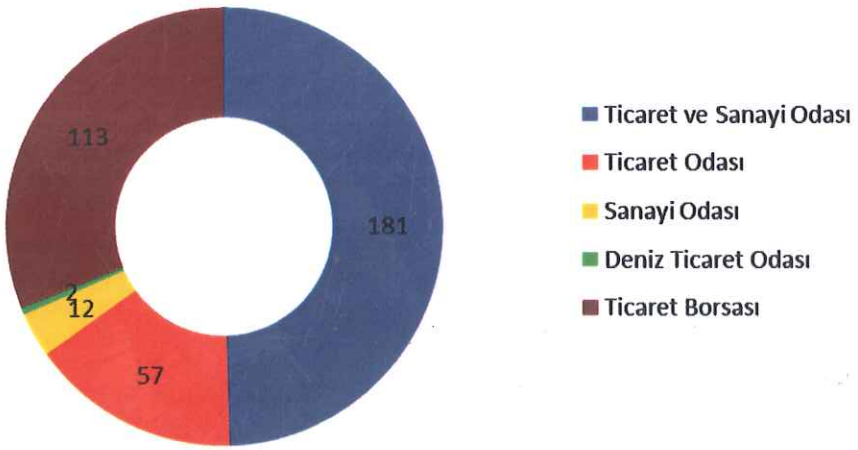

Kaynak: http://www.tobb.org.tr/ (20.06.2014)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan odaların görevleri; ilgili odalara üye olmuş kimselerin mesleklerini icra edebilmesini kolaylaştırıcı düzenlemeler yapmak, odalara üye olan kişilerin aralarında ve halk ile olan ilişkilerinde güven ortamının yaratılmasını sağlamak, gerçekleştirilen işlemlerin dürüstlük ve meslek ahlakı çerçevesinde yürütülmesini sağlamak ve ilgili meslek gruplarının gelişimi için çabalarda bulunmak şeklinde açıklanmıştır (http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AmaciveYapisi.php, erişim: 20.06.2014).

5174 sayılı kanunun odaların kurulması ile ilgili olan 5. Maddesi gereğince, sanayi odası kurulabilmesi için o il sınırları işinde faaliyet gösteren sanayicilerin

yarısından fazlasının yazılı beyanının olması gerekmektedir. Sanayici tanımı ilgili kanunda şu şekilde tanımlanmıştır;

"Tezgâh, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanarak ham madde, yarı ve tam mamulleri, özellik, içerik, bileşim veya şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek amacıyla işleyerek, seri halde veya standart olarak yeni bir ürün üretmek suretiyle katma değer oluşturan işyerleri ile yer altı kaynaklarının çıkarılıp işlendiği yerleri işletenler ve bilişim teknolojisi ve yazılım üretenler en az on işçi çalıştırmak şartıyla bu Kanunun uygulanması bakımından sanayici sayılır."

Ancak yine aynı maddenin devamında belirtildiği üzere;

"Seri halinde hazır elbise üretmeyen terziler, fabrika halinde işletilmeyen fırınlar, lokantacı, elbise temizleyici ve benzerleriyle mamullerini toptan satmayıp perakende olarak doğrudan doğruya tüketiciye satan kunduracı, şekerci, tatlıcı gibi işletmeler, şehir, kasaba ve köylerdeki su temizleme, arıtma, süzme ve dağıtma tesisleri, işlemek üzere, üretimleri nev'inden hariçten ham madde almamaları şartıyla, arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla bitki, hayvan veya hayvan mahsullerinin, bizzat yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi işlerine tahsis edilen yerler, üniversiteler, meslek liseleri ve benzeri okulların üretim yapan atölye ve laboratuvarları, meslek kursları ve cezaevlerindeki atölyeler gibi öğretim ve eğitim amacıyla işletilen yerler, doğrudan doğruya Milli Savunma Bakanlığı teşkilâtına bağlı olarak çalıştırılan askerî sanayi müesseseleri sanayici sayılmazlar."

Odalara kayıt zorunluluğu konusundan bahsetmek gerekirse, yine ilgili kanunun 9. Maddesinde açıklanmış olduğu üzere; ticaret siciline kayıtlı olan her tacirin ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Odalar ile Borsalar kanununda açıkça belirtilen Sanayici tanımına uyan sanayicilerin ve deniz taciri sıfatına sahip tüm gerçek ve tüzel kişilerin bulundukları yerdeki odalara kayıt zorunluluğu bulunmaktadır. Bu zorunluluğu bir ay içinde yerine getirmeyenler, ilgili odalar tarafından re'sen odaya kaydedilir ve kendilerine bildirilir (5174 Sayılı Kanun).

İKİNCİ BÖLÜM

DENİZ TİCARET ODASI VE GEMİ ACENTELERİ

2.1. TÜRKİYE'DEKİ DENİZ TİCARET ODALARI

2.1.1. Mersin Deniz Ticaret Odası ve Tarihsel Gelişimi

Mersin Deniz Ticaret Odası, Türkiye'de bulunan iki Deniz Ticaret Odası'ndan biridir. Kuruluşu Mersin Vapur Donatanları ve Acenteleri Derneği üyelerinin özverili çalışmaları sayesinde olmuştur. Mersin deniz ticaretinin gelişmesi ve konteyner taşımacılığının 80'li yıllar sonucunda artması nedeniyle dernek çatısı altında yapılan çalışmaların yetmeyeceğini düşünen üyeler 25 Ağustos 1988 tarihinde Mersin'e bir Deniz Ticaret Odası kurulmasına karar verirler. Bu kararın kendini farklı kılan bir yanı vardır, o da üyelerin bir şube değil İstanbul'a alternatif olabilecek bağımsız bir Oda kurmak istemeleridir. Dernek üyelerine göre bağımsız kurulacak bir yapı, elde edilen gelirlerin Mersin'de kalmasını sağlayacağı için büyük önem taşımaktadır. Bu konuda yapılan müracaatlar başarısız olsa da üyeler büyük bir azim ile çalışmalarına devam ederler ve eski Sanayi ve Ticaret Bakanı merhum Rüştü Kazım Yücelen' in desteği ile kuruluş 13 Mart 1989 tarihinde Mersin Deniz Ticaret Odası bağımsız bir şekilde resmi kimliğini kazanmış olur. Bu tarihten sonra da zorluklar Oda için devam etmiş olsa da bir süre sonra her şey yoluna girer ve İMEAK Deniz Ticaret Odası ve Mersin Deniz Ticaret Odası "iki kardeş Oda" olarak Türk denizciliği için çalışmalarına devam ederler. 26 yıldır hizmet veren Mersin Deniz Ticaret Odası'nın 52 ile başlayan üye sayısı, bugün 410'a ulaşmıştır (Mersin Deniz Ticareti Dergisi, 2014).

2.1.2. İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası İMEAK

Deniz Ticaret Odası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine bağlı ve 5174 sayılı kanun ile faaliyetlerini düzenleyen ve yönetilen bir organizasyondur. Ticaret Odası'ndan en önemli farkı daha çok sektör odaklı olmasıdır. Ticaret Odası'nda olduğu gibi her sektörden değil sadece denizcilik sektörü ile ilgilenen meslektaşların aynı çatı altında birleştiği kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşudur.

2.1.2.1. İMEAK Deniz Ticaret Odası'nın Tarihsel Gelişimi

İstanbul'da denizcilik alanında faaliyet gösteren ilk organizasyon, 1901 yılında "Chambre Des Maritimes de Navigation Entrangers" adı ile kurulmuştur (Yıldız, 2014: 21). Bu organizasyonun kurulması ile atılan adımlar ilerleyen yıllarda büyümüş ve 26 Ağustos 1982' de İstanbul Deniz Ticaret Odası kurulmuştur. Oda yıllar içinde isim değişikliğine uğramasının yanı sıra, sorumlu olduğu alanların genişlemesi açısından da değişime uğramış ve ilerleyen yıllarda ülkenin diğer kıyıları da Deniz Ticaret Odası'nın faaliyet alanına girmiştir. Şu an İstanbul Ege Marmara Ege Akdeniz Karadeniz Deniz Ticaret Odası (İMEAK) olarak anılan kuruluş İstanbul merkezlidir. Fakat İzmir, Bodrum, Marmaris, Antalya, İskenderun, Fethiye ve Karadeniz Ereğlisi'nde şubesi bulunan Oda'nın Ankara'da bir irtibat bürosu ve ülkemizin denize kıyısı olan tüm il ve ilçelerinde temsilcilikleri bulunmaktadır (http://www.denizticaretodasi.org.tr/Sayfalar/Tarihce.aspx, erişim: 20.06.2014)).

2.1.3. Deniz Ticaret Odası'nın Görevleri

5174 Sayılı kanun gereğince Deniz Ticaret Odası'nın görevleri;

- Meslek ahlakını geliştirmek, disiplini ve üyeler arasındaki dayanışmayı sağlamak,
- Deniz ticaretinin kamu yararına ve milli politikalara uygun şekilde gelişmesini sağlamak,
- Ulusal ve uluslararası deniz ticaretine dair incelemeler yapmak ve bu konudaki bilgileri üyelerine sağlamak,
- Türk ve yurtdışındaki limanlarda navlun, acente komisyonları ve talep ettikleri ücretler, liman masrafları gibi bilgilere ulaşarak en hızlı şekilde üyelere iletmek,
- Dünyada deniz ticareti ile ilgili olup biten güncel haberleri üyelerine ulaştırmak ve ilgili konularla ilgili istatistikler yayınlamak,
- Deniz ticaretindeki ticari örf ve uygulamaları belirlemek ve duyurmak, navlun anlaşmaları, konşimento ve benzer evraklar için tip formları hazırlamak
- Üyelerin ihtiyacı olan belgeleri vermek ve bunlara ilişkin gerekli hizmeti sunmak
- Yabancı gemi sahip ve donatanları ile denizcilikle ilgili faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara Türkiye limanlarının imkanlarını,

çalışma şekillerini ve limanlarda oluşan masraflar ile ilgili bilgi aktarmak ve benzer bilgileri almak,

- Deniz ticareti ile ilgili olan uluslararası kuruluşlara üye olmak ve delege bulundurmak
- Deniz acenteliği ile ilgili hizmet tarifelerini hazırlamak ve onay için Bakanlığa sunmak,
- Talep edildiği durumlarda deniz ticareti ile ilgili ihtilaflarda hakemlik yapmak
- Yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılmak

2.1.4. Deniz Ticaret Odası'nın Amaçları ve Yürüttüğü Faaliyetler

İMEAK Deniz Ticaret Odası temel amaçlarını, denizcilik yoluyla para kazanan üyelerin ve denizcilerin çıkarlarının korunması, denizcilik mesleğinin geliştirilerek daha üst bir seviyeye çıkarılmasının sağlanması, ilgili makamlara denizcilik ile ilgili karşılaşılan problemlerin çözümü ile ilgili tavsiyelerde bulunulması, mesleki faaliyetlerin daha kolay icra edilebilmesi için girişimlerde bulunulması ve üyeler arasında güven ortamının sağlanarak ahlak ve dayanışma ortamının sağlanması olarak özetlemektedir.

Belirlenen amaçlar çerçevesinde, gerçekleştirdiği öncelikli faaliyetleri ise; deniz taşımacılığı ile ilgili gerek duyulan araştırmaları yapmak ve uygulamaları incelemek, deniz taşımacılığı hakkında güncel bilgilere ulaşmak ve bu güncel bilgileri üyeler ile paylaşmak, deniz ticaretinin kamu yararını gözeterek ve ülkemizin sahip olduğu ulusal denizcilik politikalarına uyumlu bir gelişimin gerçekleşmesini sağlamak, ilgili konularda yabancı kuruluşlara üye olmak, birliğin ortak karar le belirlediği standart kurallara göre üye denetimlerini yapmak, yabancı gemi sahipleri ve donatanları için ülkemiz limanları ile ilgili bilgileri sağlamak şeklinde açıklamaktadır (http://www.denizticaretodasi.org.tr, erişim: 20.06.2014).

2.2. DENİZ TİCARET ODASI ÜYELERİ

5174 Sayılı "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu'nun 5. maddesi gereğince; ticaret siciline kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerden; gemi sahipleri, gemi işletmecileri, gemi acenteleri, gemi alım-satım komisyoncuları (brokerler), sevkiyat acenteleri (forvarderler), yükleme, boşaltma ve istifleme yapan şirketler (stevedorlar), yükleme ve boşaltmada puvantaj yapan şirketler (tali şirketleri), gemi klas kuruluşları,

gemi sigorta müesseseleri ve acenteleri ile deniz ekspertiz kuruluşları, gemi sörveyörleri ve uzmanları, kurtarma, kılavuzluk, deniz dibinin taranması, yatçılık, marina operatörlüğü, gemi levazımı sağlama gibi yardımcı hizmetlerde çalışanlar, balıkçılıkla ilgili gemi işleten firmalar, yat turizmi, balıkçı gemiciliği, kafes balıkçılığı, denizaltı su hizmetleri, gezinti tekneleri, kruvaziyer turizmi, dip kaynakları ve deniz kumcuları, denizde atık ve çevre temizliği ile uğraşan firmalar, gemi ve yat inşa ve yan sanayi firmaları, su üstü ve su altı deniz sporları ile uğraşan firmalar, Deniz Ticaret Odası'na üye olmak zorundadırlar.

Bu kaydı gerçekleştiren kişiler, faaliyetlerini meydana getirdikleri illerdeki ticaret odalarına kaydolma yükümlülüğünü de yerine getirmiş olurlar. Fakat buradaki önemli nokta Deniz Ticaret Odası'na kayıt olmayı gerektiren işlerin dışında, başka faaliyetlerle de uğraşmaları söz konusu ise ilgili odaya da kayıt olma sorumlulukları doğmaktadır (5174 sayılı Kanun: Madde 5).

5174 sayılı kanunun 9. maddesi gereğince yukarıda gösterilen 5. Madde içine dâhil olan tüm gerçek ve tüzel kişiler işe başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde bulundukları yerdeki odaya kayıt olmak zorundadırlar. Odaya üyelikler başvuru şeklinde ya da resen yapılmaktadır. Kanunda yazılı olan faaliyet alanlarında varlık gösteren ve çalışmaya başlamasından itibaren bir ay içinde odaya başvurusunu gerçekleştirmeyen gerçek ya da tüzel kişiyi tespit eden oda, öncelikle ticaret sicile kayıt olup olmadığını tespit etmek amacıyla ticaret sicili memurluğuna bildirir. Ticaret sicili memurluğu yapılan bu bildirim üzerine gerekli olan işlemleri yerine getirir. Eğer ticaret siciline kayıtlı olan fakat odaya üyeliğini yerine getirmeyen bir gerçek / tüzel kişi var ise, oda yönetimince alınan karar ile kişi odaya üye yapılır.

2.3. DENİZ TİCARET ODASI İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Deniz Ticaret Odası faaliyetlerini 5174 sayılı kanuna göre düzenlemektedir. Oda organları ilgili kanunun 13. Maddesi'nde belirtildiği üzere, meslek komiteleri, meclis, yönetim kurulu ve disiplin kurulundan oluşmuştur. Ayrıca odanın işleyişine, üyelik kaydına, organ toplantılarına ve kararlarına, onaylanan ve düzenlenen belgeler ile verilen kararlara, istatistik düzenleme ve uyulması gereken zorunlu mesleki kurallara ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi içinde Oda Muamelat Yönetmeliği oluşturulmuştur.

2.4. DENİZ TİCARET ODASI ODA ORGANLARI

2.4.1. Oda Meclisi ve Görevleri

Oda meclis üyeleri meslek gruplarındaki kişilerce 4 yılda bir seçilir. Başlıca görevleri ise yönetim ve disiplin kurulu üyelerinin seçilmesi, yönetim kurulunca belirtilen konular hakkında inceleme yapmak ve sonuçlandırmak, üyelerin uyması gerekli olan zorunlu mesleki kuralları oluşturmak, üyelerin yapmış oldukları sözleşmelere dâhil oldukları durumlarda yaşanan herhangi bir sorun halinde kendi aralarında çözülmesi için çalışmalar yapmak ve mahkemelerce istenilen bilirkişi listelerini onaylamak, oda üyelerine disiplin kurulu tarafından verilmiş cezaları karara bağlamak, mesleklere ve ilgili gruplara yönelik sorunlar için danışma kurulları oluşturmak şeklindedir.

Oda meclisi, Oda Muamelat Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere ayda bir kez olağan olarak toplanır. Bunun yanı sıra tam üye sayısının en az dörtte birinin ya da yönetim kurulunun hazırladığı yazılı bir başvuru ile olağan üstü olarak toplanabilirler.

2.4.2. Oda Yönetim Kurulu ve Görevleri

Oda yönetim kurulu üyeleri meclis üyeleri tarafınca kendi aralarından 4 yılda bir seçilirler.

Olağan olarak haftada bir kez toplanan Oda yönetim kurulunun başlıca görevleri 5174 sayılı kanunda şu şekilde belirlenmiştir;

- *"Mevzuat ve meclis kararları çerçevesinde oda işlerini yürütmek.*
- *Bütçeyi, kesin hesabı ve aktarma tekliflerini ve bunlara ilişkin raporları oda meclisine sunmak.*
- *Oda personelinin işe alınmalarına ve görevlerine son verilmesine, yükselme ve nakillerine karar vermek.*
- *Disiplin kurulunun soruşturma yapmasına karar vermek, bu Kanun uyarınca verilen disiplin ve para cezalarının uygulanmasını sağlamak.*
- *Odanın bir yıl içindeki faaliyeti ve bölgesinin iktisadî ve sınaî durumu hakkında yıllık rapor hazırlayıp meclise sunmak.*
- *Ticaret ve sanayiye ait her türlü incelemeyi yapmak, çalışma alanı içindeki ticarî ve sınaî faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri tutmak ve meclisçe belirlenen maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydetmek ve bunları uygun vasıtalarla ilân etmek.*

- *Yüksek düzeyde vergi ödeyen, ihracat yapan, teknoloji geliştiren üyelerini ödüllendirmek. karşılığı bulunması kaydıyla sosyal faaliyetleri desteklemek ve özendirmek, bağış ve yardımlarda bulunmak, burs vermek, meclis onayı ile okul ve derslik yapmak."*

2.4.3. Oda Disiplin Kurulu ve Görevleri

Oda disiplin kurulu meclis üyelerince 4 yılda bir seçilir. Üyeler arasındaki düzeni ve disiplini sağlamayı amaç edinen disiplin kurulunun başlıca görevleri; üyelerin disiplin soruşturmalarını kanuna uygun olarak yürütmek ve kayıtlı üyeler hakkında gerekli görülen disiplin ve para cezalarını meclise önermek şeklinde sıralanabilir.

2.4.4. Meslek Komiteleri ve Görevleri

Odalarda üyelerin mesleki açıdan gruplandırılması 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu sonrasında, 2008 yılında oluşturulan "Mesleklerin Gruplandırılması Rehberi" ışığı altından yapılmaktaydı. Fakat Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca odalara kayıtlı üyelerin yaptıkları ana faaliyet alanlarına göre NACE kodunun saptanması ve o şekilde gruplandırılarak, bu gruplamanın yeniden düzenlenmesi istenilmiştir.

NACE (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes) kodu, ülkemizin Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirmesi gereken düzenlemelerden bir tanesidir. "**Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflandırılması**" kodu olarak tanımlanabilen bu sistemde tüm iş kollarına birer kod verilmiştir. Bu çalışmaya paralel olarak TOBB da "Oda ve Borsalarda Mesleklerin Gruplandırılması" çalışmasını başlatmıştır (http://www.bodrumdto.com/mevzuat/, erişim: 12.01.2015).

Bu sürece, TOBB'a bağlı olan bağlı olan tüm odalar gibi Deniz Ticaret Odası da dâhil olmuştur. TOBB, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, TÜİK, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri ve SGK ile ortak bir çalışma şeklinde yürütülen bu süreçte şirketlerin en yüksek ciro sağladığı sektör, o şirketin esas faaliyet kodu olarak belirlenmiştir.

Bu süreçte belirlenen esas faaliyet koduna bağlı olarak oda içerisinde meslek grupları oluşturulmuş ve kod ile üyelerin hangi meslek grubuna dâhil olduğu üyelere tebliğ edilmiştir (http://www.gazetevatan.com/secim-oncesi--kod--kavgasi--507876-

ekonomi/videogaleri.gazetevatan.com/video-izle/-Mucize--filminin-ilk-fragmani-yayinlandi--J1KjV4kBsTPN.html, erişim: 12.01.2015).

Tüm üyelere yapılan bu bildirim sonucunda, bildirilen kodun esas faaliyet alanları ile uyumlu olmadığını iddia eden üyelere itiraz etmeleri için 10 günlük süre tanınmıştır. İtirazda bulunan üyeler değerlendirilmeye alınmış ve bir aylık bir süreçte üyeye konu ile ilgili geri dönüş yapılarak haklı görülen şirketlerin NACE kodları revize edilmiştir (http://www.etso.org.tr/tr/mersis/1138-uyelerimizin-yeni-nace-faaliyet-kodlari-ve-odamiz-yeni-meslek-gruplari-hakkinda.html, erişim: 12.01.20015).

NACE kodunun şirketi doğrudan dâhil ettiği meslek grubu açısından çok büyük önemi vardır. Çünkü kendi esas faaliyet alanından farklı bir meslek grubunda varlık gösteren bir şirketin, aktif olarak o grup için çalışması ve o grup içinde yükselerek grubun üyeleri adına söz sahibi olması da pek mümkün olmamaktadır. Bir diğer yandan da, kendi faaliyet alanından farklı bir meslek grubuna dahil olan firmanın, meslek grubu içinde alınan kararlardan fayda sağlayamayacağı da bir gerçektir.

4 yılda bir seçilen meslek komiteleri, farklı meslek gruplarına dâhil olan üyeler tarafından, faaliyet gösterdikleri alandaki sektörel problemlerle alakalı olarak seslerini duyurmaları, istek ve önerilerini bildirmeleri için temsilci olarak seçilen gerçek ya da tüzel kişilerden oluşmaktadır.

Meslek komitelerinin görevleri 5174 sayılı kanunun ikinci bölümünde madde 15'de detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bunlardan başlıcaları; ilgili meslek dalı ile alakalı incelemeler yaparak fayda sağlayacağını düşündükleri önlemlerin görüşülmesini yönetim kuruluna iletmek, temsil ettikleri mesleklere ait işlere yönelik meclis ya da yönetim tarafından bilgi istenildiğinde araştırma yapmak ve meclise sunmak şeklindedir.

Meslek komiteleri, kendi komite başlıkları altındaki sorunlar ya da o başlık ile ilgili yardım duyulan konularda başvurulan ilk mercidir. Bu komiteler, o işi profesyonel olarak icra eden meslek erbaplarından ve konu ile ilgili yüksek bilgi donanımına sahip üyelerden oluşur. Komiteye gelen sorun, önce meslek komitesi üyeleri arasında ele alınır ve çözüm üretilmeye çalışılır fakat istenilen çözüm elde edilemez ise bir üst kademe olan yönetim kuruluna sevk edilir. Bu aşamanın ardından yönetim de kendi incelemesini gerçekleştirdikten sonra dosya meclise iletilir ve nihai karar meclise aittir (Arısan, M. KK. 2014).

Deniz Ticaret Odası'nın merkezi olan İstanbul ilinde bulunan 47 adet meslek komitesinin adı aşağıda sırasıyla görülmektedir;

1. Balıkçılık Faaliyetleri
2. Balık Üretme Ve Yetiştirme Çiftliği Faaliyetleri
3. Gemi İnşa Yan Sanayi
4. Yat İnşa Yan Sanayi
5. Gemi İnşa Ve Tamir Bakım Tersaneleri
6. Yat İnşa Ve Tamir Bakım Faaliyetleri
7. Gemi Ve Teknelerin Bakım Ve Onarımı
8. Deniz Hizmetleri Ve İnşaatı Faaliyetleri
9. Gemi Ve Deniz Araçları Alım – Satım Faaliyetleri
10. Deniz Malzemesi Alım – Satım Faaliyetleri
11. Gemi Tedarikçileri
12. Deniz Sanayi Malzemesi İmali Ve Alım – Satımı Faaliyetleri
13. Gemi Akaryakıt İkmal Ve Sağlama Faaliyetleri
14. Her Nevi Yolcu Taşımacılığı Ve Turistik Amaçlı Gemi İşletmeciliği
15. Kabotaj Hattı Kuruyük Gemi Taşımacılığı
16. Kabotaj Hattı Dökmeyük Gemi Taşımacılığı
17. Kabotaj Hattı Genelyük Gemi Taşımacılığı
18. Yakınyol Kuruyük Gemi Taşımacılığı
19. Yakınyol Dökmeyük Gemi Taşımacılığı
20. Yakınyol Genelyük Gemi Taşımacılığı
21. Akdeniz İçi Kuruyük Gemi Taşımacılığı
22. Denizaşırı (Uzak yol) Kuruyük Gemi Taşımacılığı
23. Akdeniz İçi Dökmeyük Gemi Taşımacılığı
24. Denizaşırı (Uzakyol) Dökmeyük Gemi Taşımacılığı
25. Denizaşırı (Uzakyol) Genelyük Gemi Taşımacılığı
26. Brokerlik Hizmetleri
27. Tanker (Petrol, Kimyasal, Atık Alım, LPG, LNG)
28. Gemi Yakıt Ve İkmal Tanker Taşımacılığı
29. Konteyner Gemisi Taşımacılığı
30. Ro-Ro Yük Gemisi Taşımacılığı
31. Liman İçi Ve Liman Dışı Hatlı Tarifeli Sefer Yapan Yolcu Gemisi Taşımacılığı
32. Deniz Taşımacılığı Lojistik Faaliyetleri
33. Liman İşletmeciliği
34. Yükleme Boşaltma Faaliyetleri
35. Gemi Klas Müesseseleri, Deniz Ekspertiz Ve Surveyör Faaliyetleri

36. Forvarder (Aracılık) Hizmetleri
37. Navlun Komisyoncuları
38. Yat İşletmeciliği
39. Gezinti Tekneleri İşletmeciliği
40. Konteyner Gemi Acenteleri
41. Düzenli Sefer Yapan Gemi Acenteleri
42. Düzensiz Sefer Yapan Gemi Acenteleri
43. Kıyı Gemi Acenteleri
44. Deniz Eğitimi, Mühendislik, Danışmanlık, Denizde Destek Faaliyetleri
45. Marina İşletmeciliği
46. Dalış Turizmi Ve Su Üstü Aktiviteleri Hizmetleri
47. Diğer Gemi Taşımacılığı

2.5. DENİZ TİCARET ODASI GELİRLERİ

5174 Nolu Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği İle Odalar Ve Borsalar Kanunu'nun 23. Maddesinde belirtildiği üzere oda gelirleri şunlardır;

- Kayıt ücretleri
- Yıllık Aidat
- Munzam Aidat
- Yapılan Hizmetler Karşılığı Alınan Ücretleri
- Belge Bedelleri
- Yayın Gelirleri
- Bağış Ve Yardımlar
- Para Cezaları
- İştirakler Kârı
- Misil Zamları
- Menkul Ve Gayrimenkul Sermaye İratları, Şirket Kârları Ve Döviz Gelirleri
- Tarife Tasdik Ücretleri
- Sair Gelirleri
- Navlun Hasılatı Oda Payı

2.6. İMEAK DENİZ TİCARET ODASI ŞUBELERİ

2.6.1. Antalya Şubesi

Antalya denizciliğinin ulusal ve uluslararası arenada temsil edilmesi ve Oda'ya bağlı bulunan tüm üyelerin sektör bazlı faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için en uygun ortamın sağlanması amacıyla 1986 yılında faaliyetlerine başlayan Antalya Deniz Ticaret Odası, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'na bağlı yönetmelikler gereğince 20 kişiden oluşan ilk meclisini 2005 yılında kurmuştur. Antalya Deniz Ticaret Odası üyelerin karşılaştıkları problemlerin çözümüne odaklanabilmek için 7 adet İhtisas Komisyonu oluşturmuştur. Bu komisyonlar şu şekildedir (http://antalyadto.org.tr ; 20.02.2015);

1. Limancılık, Gemi Acenteciliği ve Kruvaziyer Turizm İhtisas Komisyonu
2. Marinacılık ve Çekecek Yerleri İhtisas Komisyonu
3. Yat İşletmecileri ve Ticareti Yatlar İhtisas Komisyonu
4. Yat Yapım İhtisas Komisyonu
5. Su Üstü ve Sualtı Sporları İhtisas Komisyonu
6. Eğitim, Çevre, Mevzuat Denizde Can ve Mal Güvenliği ve Denizcilik İhtisas Komisyonu
7. Basın – Yayın, Tanıtım ve Üye İlişkileri İhtisas Komisyonu

2.6.2. Bodrum Şubesi

Akbük Koyu ve Gökova Körfezini içine alan saha içinde faaliyetlerini gerçekleştiren üyelerin çıkarlarının korunması ve kollanması, buna ek olarak deniz turizmi sektörünün daha iyi noktalara gelmesine yardımcı olmayı amaçlayan şube 1990 yılında Muğla Şubesi olarak Bodrum'da kurulmuştur. 626 adet üye sayısı bulunan ve 302 km'lik bir alandan sorumlu olan Bodrum Şubesi 'Deniz Turizmi Çalışma Grubu' oluşturarak, öne çıkarılması gereken Deniz Turizmi kavramını tanıtmak bilinirliğini arttırmak için çalışmalarda bulunmuşlardır (http://www.bodrumdto.com/hakkmzda/hizmetler.html, erişim: 20.02.2015).

2.6.3. Fethiye Şubesi

İlk olarak Bodrum Şubesine bağlı bir şube olarak bulunan Fethiye Şube'si, 1999 yılından sonra şube olmuştur. Şube, Fethiye (Göcek), Dalaman ve Ortanca

(Dalyan) bölgelerini içine alan 242 km. lik bir sorumluluk sahasına sahiptir (İMEAK DTO Stratejik Planı 2013-2016: 24).

2.6.4. İskenderun Şubesi

1987 yılında kurulan İskenderun Şube, Hatay ve Adana il sınırlarını kapsayan alanda faaliyetlerini sürdürmektedir (İMEAK DTO Stratejik Planı 2013-2016: 24).

2.6.5. Karadeniz Ereğli Şubesi

Kefken' den Kurucaşile' ye uzanan alandan sorumlu olan şube 2003 yılında faaliyetlerini sürdürerek üyelerine hizmet vermektedir (İMEAK DTO Stratejik Planı 2013-2016: 24).

2.6.6. Marmaris Şubesi

1995 yılından bu yana üye sayılarını 500'e yaklaştıran Marmaris şubesinin sorumluluk alanı Köyceğiz'den başlayarak Datça, Ula, Gökova ilçe sınırları olarak belirlenmiştir (http://dtomarmaris.org/hakkinda.php ; 20.02.2015)

2.6.7. İzmir Şubesi

"Denizci Millet Denizci Ülke" ilkesi ile faaliyetlerini gerçekleştiren İMEAK Deniz Ticaret Odası'nın İzmir'deki gelişim serüveni ise 1913 yılında 'Chambre Maritime de Smryne' ile başlamıştır. Yıllar içinde denizcilik faaliyetlerinin gelişmesi üzerine, 1982'de İstanbul'da kurulan Deniz Ticaret Odası'nın bir şubesi olarak 1987 yılında Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi açılmıştır (http://www.dtoizmir.org.tr/, erişim: 14.04.2014).

İzmir şubenin faaliyet alanı Şekil 2.1. 'deki gibidir;

Şekil 2.1. DTO İzmir Şubesi'nin faaliyet alan

Kaynak: http://www.dtoizmir.org.tr/ (14.04.2014)

2.7. İMEAK DENİZ TİCARET ODASI STRATEJİK PLANI VE STRATEJİK AMAÇLARI

Stratejik planlama, stratejik yönetimin uygulanabilmesini sağlayan en önemli unsurlardan biridir ve stratejik planlama olmadan stratejik bir yönetim bir anlam kazanamamaktadır. Geleceğe bakış ve kurgunun varlığı da stratejik planlamanın temel taşlarından biridir (Narinoğlu, 2007: 121).

Stratejik planlama kuruluş için önem taşıyan 4 adet temel soruya cevap bulmayı kolaylaştırır.

- Neredeyiz?
- Nereye gitmek istiyoruz?
- Gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz?
- Başarılarımızı nasıl takip eder ve değerlendiririz?

Bu sorulara verilen cevaplar stratejik planlama sürecini oluşturmaktadır Bir süreç olarak tasarlanan stratejik planlama, kurumun sahip olduğu misyon, vizyon ve temel değerlerin içine dahil olduğu ve hayat bulduğu alandır (Narinoğlu, 2007: 121).

Misyon genel anlamı ile görev olarak tanımlanabilir. Daha kapsamlı açıklamak gerekirse; "örgütlerin varlık nedenlerini açıklamak veya işletmelerin

kendilerini ne tür bir işletme olarak görmek istedikleri hususuna misyon adı verilir" (Eren, 2005: 19).

Misyon kavramının temel bileşenleri (Narinoğlu, 2007: 121), Şekil 2.2. de gösterilmektedir

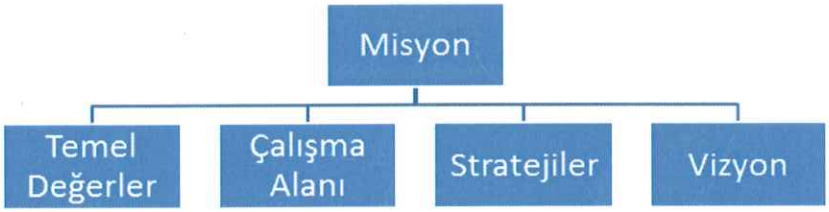

Şekil 2.2. Misyon kavramının bileşenleri

Oda misyonunu şu şekilde belirlemiştir;

"Kamu ve özel sektörle işbirliği yaparak, Türk denizcilik sektörünün serbest ve iyi rekabet ortamından gelişmesi, uluslararası rekabet gücünün artması ve ülke kalkınmasına katkıda bulunması için her gün gelişen hizmet anlayışıyla, üyelerine doğru ve zamanında hizmet ve bilgi sunmak, uluslararası ve ulusal mevzuatta deniz ticaretinin gelişmesine engel teşkil edici huşuları gidermek"

Vizyon kavramını kurumun gelecekte ne durumda olmak istiyoruz sorusuna verdiği cevap olarak basitleştirilebilir. Vizyon, "geleceğe ilişkin tasviri, idealleri ve öncelikleri, örgütün neyi özel ve tek kıldığına dair duyguyu, onun var olma nedenini ortaya koyan bir dizi ilke ve değerleri ifade eder" (Dinçer, 1998: 6).

Oda, vizyonunu "Denizci Millet Denizci Ülke sloganından hareketle, Türk deniz ticaret filosunun gelişimine katkıda bulunarak dünya ticaretinin taşıyıcısı olan deniz ticaretinden ülkemizin daha fazla pay almasını sağlamak" şeklinde oluşturmuştur.

Kurumların çatısı altına çalışan bireylerin kurumun sahip olduğu misyon ve vizyonu gerçekleştirme sürecinde uydukları temel değerler vardır. Temel değerlerin özellikleri aşağıdaki gibidir (Narinoğlu, 2007: 122);

- Kuruluş çatısı altında ortak olarak paylaşılan inançlardır
- Ahlaki kuralların da dâhil olduğu olgulardır.
- Temel değerler, vizyon ve misyonun hayata geçirileceği alanı oluştururlar

- Uzun bir süreç ve emek sayesinde oluşturulan temel değerler vizyon, misyon ve temel değerlerin bütününden oluşan kurum kültürün esasını oluştururlar.

Temel değerlerin yazılı hale getirilmesi herkes tarafından anlaşılması ve benimsenmesi açısından önem arz etmektedir. Temel değerler üç ögeden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, "değerlerdir". Değerler; insan, kalite, hizmet ve çalışma şartları konularını içine alır. İkinci öge "inançtır". İnançların içine güven ve rehber gibi etmenlere yol gösteren unsurdur. Üçüncü öge ise "varsayımlardır". Varsayımlar; karar verme ve seçici olma gibi konularda yol gösterici unsurdur (Narinoğlu, 2007: 123).

Temel değerlerin bireylerin karar alma süreçlerini ve bunun doğrudan sonucu olarak da eylemlerini etkilemektedir. Bireylerin temel değerleri ile tutarlı bir şekilde hareket etmeleri, bireylerin mutlu olmaları için bir faktördür çünkü temel değerler çerçevesinde yapılan eylemler kişiyi belirli bir süre sonucunda mutsuz edecektir. Örneğin temel değeri özgürlük olan bir kimsenin yüksek gelir elde etmek amacıyla uzun mesai saatleri olan bir işte çalışması, o kişiyi bir süre sonra mutsuz edecektir. Bireylerin sahip olduğu temel değerler gibi kurumlarında kendilerine özgü belirlenmiş temel değerleri vardır. Bu noktada temel değerler, kurumun sahip olduğu ilkelerin ifadesi anlamına da gelmektedir. Kişileri temel değerleri ile hareket etmesi mutluluk faktörü iken, kurumun temel değerleri ile tutumlu bir şekilde hareket etmesi de kurumun başarısı için önemli bir konudur (Aktürk, 2009: 4).

Devlet Planlama Teşkilatı "Stratejik Planlama Kılavuzu" içerisinde ilkeler üç önemli nokta esas alınarak ayrıştırılmıştır;

- Kişiler (kuruluş ve kuruluş dışında çalışanlar)
- Süreçler (kuruluşun, yönetim karar alma ve hizmet üretme süreci)
- Performans (kuruluşun ürettiği hizmet ve beklentiler)

Temel değerler kurumun misyonu ve vizyonunu yönlendirir, yönetim biçimini ve kurumun belli çerçeveler içinde tanımlanmış davranış kurallarını ifade eder. Şeffaflık, katılımcılık, kalite anlayışı temel değerlere örnek olarak verilebilir.

Deniz Ticaret Odası stratejik planlama çalışmalarına 2010 yılında başlamış ve bu girişim Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB ETU) danışmanlığı ile devam ettirilmiştir.

DTO tarafından başlatılan stratejik plan çalışmaları 5174 sayılı Türkiye Borsalar Birliği ve Odalar ve Borsalar Kanunu" , kanuna bağlı yönetmelikler ve "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında

Yönetmelik" esas alınmıştır.

İMEAK Deniz Ticaret Odası bu süreç sonucunda Oda'nın temel değerlerini de kapsayan bir stratejik bir plan ortaya çıkarılmıştır.

İMEAK Deniz Ticaret Odası'nın 2013-2016 yılları arası için oluşturduğu Stratejik Planında temel değerleri şu şekilde tanımlanmıştır;

- Üye & Çalışan Memnuniyeti
- Hizmette Kalite
- Saygınlık & Güvenilirlik
- Paydaş Beklentilerine Önem Vermek
- Tarafsızlık & Şeffaflık
- Değişim ve Gelişime Açıklık / Gelişmelerin Takipçisi / Sürekli Gelişim
- Katılımcılık & Aktiflik
- İşbirliğini İlke Edinmiş Olmak
- Sosyal Sorumluluk

"İyi yönetişim" esas alınarak hazırlanan stratejik planın, oluşturma sürecinde tüm iç ve dış paydaşların görüşleri alınmış gelişen denizcilik sektörünün değişen ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak kurumsal etkinliğin arttırılması ve hizmet kalitesinin arttırılması amaçlanmıştır.

İMEAK Deniz Ticaret Odası 2013-2016 dönemi için oluşturduğu stratejik amaçlar şu şekilde belirlenmiştir (İMEAK DTO 2013-2016 Stratejik Planı);

- **Stratejik Amaç 1:** Türk Denizcilik Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücünü Artırmak Ve Dünya Deniz Ticaretinden Ülkemizin Daha Fazla Pay Almasını Sağlamak Suretiyle Ülke Ekonomisine Katkıda Bulunmak.
- **Stratejik Amaç 2:** Uluslararası Denizcilik Politikalarının Ve Denizcilik Alanındaki Teknolojik Alanındaki Gelişmelerin İçinde Yer Almak
- **Stratejik Amaç 3:** Ulusal Denizciliğin Geliştirilmesi
- **Stratejik Amaç 4:** Toplumda Çevre Koruması, Sürdürülebilir Deniz Kültürü Ve Bilincini Oluşturmak Ve Yaygınlaştırmak
- **Stratejik Amaç 5:** Denizcilik Eğitiminin Ülke Çapında Geliştirilip Yaygınlaştırılarak, Denizcilik Sektörünün Her Segmentinde İstihdam Edilecek Uluslararası Düzeyde Kalifiye Denizci Personel Yetiştirilmesini Sağlamak
- **Stratejik Amaç 6:** Sürdürülebilir Hizmet Kalitesini Ve Üye Memnuniyetini Geliştirmek
- **Stratejik Amaç 7:** Kurumsal Yapı ve Yönetim Etkinliğini Geliştirmek

Ulaşmak istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz ve başarımızı nasıl sürdürebiliriz gibi sorulara verilen yanıtlar ile oluşturulan stratejik planlar, belirlenen amaçlara ulaşabilmek için ortaya konulan hedefleri de kapsamaktadır.

İMEAK Deniz Ticaret Odası da stratejik planı içerisinde tanımladığı stratejik amaçlarına ulaşabilmek için gerçekleştirilmesi gereken bazı hedefler belirlemiştir.

Belirlenen hedefler şu şekildedir (2013-2016 İMEAK DTO Stratejik Planı);

Stratejik Amaç 1: Türk Denizcilik Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücünü Artırmak Ve Dünya Deniz Ticaretinden Ülkemizin Daha Fazla Pay Almasını Sağlamak Suretiyle Ülke Ekonomisine Katkıda Bulunmak

1- Güvenlik ve çevre unsurları göz önüne alınarak Deniz Ticaret Filomuzun standartlarının yükseltilmesi ve mevcut filonun modernizasyonu/gençleştirilmesi sureti ile rekabet gücümüzün arttırılması.

2- Yabancı gemilerin Türk bayrağı çekme imkanının özendirilmesi.

3- Gemi inşa sanayiinin uluslararası piyasalardan daha fazla pay almasına yönelik teşvik ve imkânların sunulması yönündeki girişimlerin sürdürülmesi.

4- Filomuzun geliştirilmesine olanak verecek şekilde Milli mevzuatımızda düzenlemeler yapılması.

5- Liman Tarifeleri ile limanlarımıza uğrak yapan Türk ve yabancı bayraklı gemilere uygulanan Fener ve Sağlık Ücretleri'nin uluslararası rekabet koşullarına uygun seviyelere düşürülmesi.

6- Bayrak Devleti ve Liman Devleti uygulamalarında üyelerimizin bilgilendirilmesi ve gelişmelerin takip edilebilirliğinin sağlanması.

7- Bayrak Devleti ve Liman Devleti uygulamalarında kurumlar arası işbirliğinin oluşturulması.

8- Gemi geri dönüşüm imkân ve kabiliyetlerimizin daha fazla geliştirilerek uluslararası alanda istenilen düzeye getirilmesi.

9- Deniz ticaretinde gelişmiş ülkelere göre zayıf yanlarımızı tespit ederek geliştirmek için projeler üretilmesi ve mevzuatta buna imkan verecek şekilde düzenlemeler yapılması yönünde girişimlerde bulunulması.

10- Uluslararası yük ve yolcu taşımacılığıyla ilgili konvansiyonlar üzerinde Oda'nın öncülüğünde kapsamlı bir araştırma çalışması başlatılması ve ulusal mevzuatın bu konvansiyonlar ve uluslararası rekabet koşulları da dikkate alınarak çağın ihtiyaçlarını karşılayacak duruma getirilmesini teminen girişimlerde bulunulması.

11- Kruvaziyer turizmi geliştirmek üzere limanların kapasite ve sayılarının

arttırılması, mevcut limanların modernizasyonu.

12- Mevcut bağlama kapasitesinin arttırılmasına yönelik olarak yat limanları yatırımının devlet tarafından özendirilmesi için çalışmalar yapılması.

13- Gümrük mevzuatının ve uygulamalarının revize edilmesi, e-gümrük uygulamasının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılması.

14- Lojistik yatırımlarına öncelik verilmesi ve bu amaçla lojistik köylerin (Organize Lojistik İhtisas Bölgeleri) kurulmasının teşvik edilmesi için girişimlerde bulunulması.

15- Turistik alanların korunması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapılması.

16- Turistik alanların yurtiçi ve yurtdışı platformlarda tanıtımı.

17- Su ürünleri sektörü ile ilgili yatırım ve projelerin desteklenmesi ve AB teşviklerinden yararlanılmasının sağlanması için projeler oluşturulması ve farkındalık sağlanması.

18- Sürdürülebilir su ürünleri politikası oluşturulması için çalışmalar yapılması.

19- Yeni inşa gemilerin ihracatının kolaylaştırılması.

20- Gemi tamir faaliyetlerinin kolaylaştırılması.

Stratejik Amaç 2: Uluslararası Denizcilik Politikalarının Ve Denizcilik Alanındaki Teknolojik Alanındaki Gelişmelerin İçinde Yer Almak

1- Uluslararası denizcilik örgütlerinin içinde etkin bir şekilde yer alınması, çalışma raporlarında ülke temsilcimizin görüşlerinin yer almasının sağlanması.

2- Denizcilik sektöründeki gelişmeleri yakından takip etmek amacıyla uluslararası fuar, konferans, kongre ve seminerlere katılım sağlanması.

3- Ülkemiz menfaatlerine uygun uluslararası konvansiyonların ulusal mevzuata uyarlanması.

4- Uluslararası toplantıların takibinin sağlanması; toplantılarda etkin olarak yer alınması, etkin bir raporlama ile sonuçların sektöre duyurulması.

5- Devletler arasında balıkçılıkla ilgili ikili ticari anlaşmaların yapılmasının sağlanması.

6- Deniz turizmi alanında teknolojik gelişmelerin takip edilmesi ve uygulanması.

7- Deniz ticaret hacmimizin yüksek olduğu ülkelerle "İkili Denizcilik Anlaşması" yapılmasının sağlanması için çalışmalar yapılması.

8- Deniz ticaret hacmimizin yüksek olduğu ülkelerle "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" yapılmasının sağlanması için çalışmalar yapılması.

Stratejik Amaç 3: Ulusal Denizciliğin Geliştirilmesi

1- Ulusal denizciliğin geliştirilmesi için finansman modelleri oluşturularak ilgili makamlar nezdinde teklif yapılması.

2- Kabotaj hatlarında yük ve yolcu taşımacılığında deniz yollarının payının arttırılması,

3- Limanlarımızın alt yapısının iyileştirilmesi ve ilgili mevzuatın yeterli hale getirilmesi,

4- Limanlarda atık alım, toplama ve bertaraf hususlarında alt yapının oluşturulması,

5- Gemi inşa sanayiinin ulusal ekonomiye ve istihdama katkısının arttırılması,

6- Ulusal balıkçı filomuzun açık deniz balıkçılığı yapabilmesi için imkân ve şartların sağlanması,

7- Akdeniz - Karadeniz çanağı ve Kuzey Avrupa hattı taşımacılığına uygun olarak koster filosunun yenilenmesi,

8- Büyük bir metropol olan İstanbul için turistik amaçlı gezi tekneleri ve yolcu taşımacılığı yapan teknelerin bağlama yeri sorununun çözülmesi,

9- TUGS' da gemi inşa sicilinin oluşturulması,

10- Hizmetlerin, daha iyi ve kaliteli bir şekilde verilebilmesini teminen, özelleştirilmenin yaygınlaştırılması ve tekelleşmelere izin verilmeyerek hizmetlerin rekabete açılmasının sağlanması için çalışmalar sağlanması

11- Denizcilik şirketlerinde kurumsallaşma faaliyetlerinin desteklenmesi ve AR-GE faaliyetlerinin özendirilmesi.

12- Gemi ve yat inşaatında ihtisaslaşmanın arttırılmasının sağlanması.

13- Gemi inşa yan sanayi envanterinin oluşturulması.

Stratejik Amaç 4: Toplumda Çevre Koruması, Sürdürülebilir Deniz Kültürü Ve Bilincini Oluşturmak Ve Yaygınlaştırmak

1- Görsel medya yoluyla denizlerimizin geleceğimiz için önemini kavratan yayınların yapılması.

2- Deniz Çevresi ve Kültürü kapsamında yapılan etkinliklere katılım ve katkı sağlanması,

3- Yeni nesillerin deniz bilincini ve sevgisini arttırmak maksadı ile ilköğretim çağından başlamak üzere öğrencilere ulaşılması, gerek müfredatlarına

yerleştirilmesi gerekse görsel ve yazılı yayınlar yoluyla çevre koruması, denizin ekonomik potansiyeli ve gücü hakkında bilincin oluşturulması,

4- Toplumda temiz deniz bilincini arttırıcı eğitim faaliyetleri yapılması.

5- Can ve mal güvenliğinin sağlanmasına yönelik bilincin oluşturulması yönünde çalışmalar yapılması.

6- Deniz kirliliğinin önlenmesine yönelik uluslararası sözleşmelere taraf olmak için; ilgili sözleşmelerin incelenerek, deniz ticaret filomuza etkilerinin değerlendirilmesi ve sektör görüşümüzün oluşturulması.

7- Deniz çevresini tehdit eden olasılıkların ortadan kaldırılması, kirliliğin önlenmesi ve korunması gibi hususlarda uluslararası çalışmalara katılım sağlanması.

8- Uluslararası sözleşmelerin iç mevzuata yansıtılması aşamasında, ilgili kurum/kuruluşlarla çalışmaların sürdürülmesi.

9- Denizlerimizde ve Türk Boğazları'nda, standart altı gemilerin oluşturduğu çevresel risklerin en aza indirilmesi için kurumlar arası işbirliğinin arttırılması.

10- MARPOL 73/78 Ek VI uyarınca ve küresel ısınmanın güncel bir tehdit oluşturması nedeniyle; Sera Gazı Emisyonlarını azaltmak için IMO, ICS ve AB denizcilik platformlarında yürütülmekte olan çalışmalara ulusal çıkarlarımız doğrultusunda katkıda bulunmak.

11- Denizlerimizde ve Türk Boğazları'nda, deniz araçlarından kaynaklanan yasal olmayan yollardan denize boşaltımın önlenmesi ve deniz kirliliğinin önüne geçilmesi için sektörün bilgilendirilmesi.

12- Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereği, denizlerimizde meydana gelebilecek deniz kazalarına müdahale edebilmek ve deniz kirliliğinin etkilerini en aza indirmek, kıyıların ve kıyı tesislerinin etkin kullanımını sağlamak, kıyılarımızda etkin bir müdahale sistemi oluşturmak konusunda hazırlanmakta olan mevzuat çalışmalarına katılım sağlanması.

13- sayılı Çevre Kanunu, ilgili yönetmelikleri ve kanuna ait idari nitelikteki cezaları kapsayan maddelerin uygulanması çerçevesinde; cezaların tebliği ve tahsili usulünde ortaya çıkan sıkıntıların giderilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve teknik mevzuat çalışmaları yapılması.

14- Limanlarda atık alım, toplama ve bertaraf hususlarında alt yapının oluşturulması hususunda yapılacak çalışmalara katkı sağlanması.

15- AB üyelik sürecinde olan ülkemizde AB kriterleri çerçevesinde, rekabet edebilir ve sürdürülebilir çevre politikalarının yerleştirilebilmesi için öncelikle sanayimizin ihtiyacı olan "Tehlikeli Atık Bertaraf Tesisi" kapasitelerinin

yetersizliği ve farklı bölgelerinde tesis ihtiyacı duyulması nedeniyle TOBB ve Odalar arası işbirliği ile çalışmalar yapılması.

16- Çevre ve denizlerimizin kirlilikten korunması kadar, ülkemizin sanayi ve ekonomisi açısından da büyük önem taşıyan "Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği" ile bu kapsamında hazırlanan "Ücretler ve Esaslar Hakkındaki Tebliği" hususunda mevzuat çalışmalarının ilgili Bakanlıklar nezdinde sürdürülmesi.

17- Amatör denizciliğin teşviki ve yaygınlaştırılması.

18- Okullarda Deniz İzciliği'nin yaygınlaştırılması.

Stratejik Amaç 5: Denizcilik Eğitiminin Ülke Çapında Geliştirilip Yaygınlaştırılarak, Denizcilik Sektörünün Her Segmentinde İstihdam Edilecek Uluslararası Düzeyde Kalifiye Denizci Personel Yetiştirilmesini Sağlamak

1- Üniversite ve yüksekokullarda uluslararası denizcilik kuruluşlarında ülkemizi temsil edebilecek kapasitede akademisyen kadro oluşturulmasına yardımcı olmak.

2- Uluslararası platformlardaki gelişmeleri takip edebilecek yetkinlikte eleman yetiştirilmesi.

3- Denizcilik alanında çalışacak / çalışan personelin yeterlilik ve sayısının arttırılması.

4- Üniversite lisansüstü ve doktora tezlerinde denizcilik sektörünün sorunlarına çözüm sağlayacak konularda araştırma projeleri yapılmasının sağlanması.

5- Denizcilik sektöründeki her meslek grubu için eğitim programlarının düzenlenmesi, çeşitlendirilmesi ve uygulanması.

6- Ülkemizin kalifiye denizci personel yetiştirip ihraç eder hale gelmesi.

7- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı yeni denizcilik okullarının, denizcilik iş hayatının ve endüstrisinin çevrelediği ortamlarda açılmasının sağlanması.

8- Deniz kültürü bilincinin topluma yayılması için, bu konunun Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim okulları müfredatına alınması.

9- TÜDEV vasıtası ile denizcilik eğitiminin desteklenmesi ve eğitim kalitesinin arttırılmasına katkıda bulunulması.

Stratejik Amaç 6: Sürdürülebilir Hizmet Kalitesini Ve Üye Memnuniyetini Geliştirmek

1- Üye iletişim bilgilerinin güncel tutulması.

2- Üyelerle iletişimin arttırılması.

3- Üye tatmini ve memnuniyetinin yükseltilmesi.

4- Üye "Tanıma ve Takdir Sistemi" nin kurulması ve geliştirilmesi.

5- Şube ve Temsilciliklerin hizmet performansının geliştirilmesi.

6- Bilgi teknolojilerinin üye memnuniyetini sağlamaya yönelik olarak geliştirilmesi.

7- Üyelere verilen hizmet kalitesinin arttırılması.

8- Üyelerin eğitimi ve geliştirilmesi

Stratejik Amaç 7: Kurumsal Yapı ve Yönetim Etkinliğini Geliştirmek

1- Stratejik Yönetim Sistemi'ne geçilmesi.

2- Meslek Komitelerinin etkinliğinin ve verimliliğinin arttırılması.

3- Deniz Ticaret Odası'nın ulusal ve uluslararası kamuoyunda tanınırlığının arttırılması.

4- Şubelerin Kalite Yönetim Sistemi kapsamına alınarak Kalite Yönetim Sistemi'nin tüm kurum bünyesinde sürekliliğinin sağlanması.

5- Paydaşlarla iletişimin arttırılması ve ortak çalışma alanlarının geliştirilmesi.

6- Çalışanların yetkinliğinin ve memnuniyetinin geliştirilmesi.

7- Kurumsal kültürün geliştirilmesi.

8- Bilgi teknolojileri altyapısının geliştirilmesi.

2.8. DENİZ TİCARET ODASI VE GEMİ ACENTELERİ

Gemi acenteleri ve Deniz Ticaret Odası arasındaki ilişki acentenin kuruluşundaki ilk andan itibaren başlamaktadır. Bunun nedeni 5174 sayılı kanun itibariyle üye olma zorunluluğudur.

Acenteler çalışma hayatına başladıktan sonra yetki belgesi almak için yine Deniz Ticaret Odası'na başvurmak zorundadır ve ihtiyaç duyulan gerekli belgeleri teslim etmeleri gerekmektedir.

Yetkili gemi acentesinde çalışmaya başlayan personelin ihtiyacı olan gemi acente yetkili personel kimlik kartı alabilmesi için Deniz Ticaret Odası tarafından verilen eğitime katılması ve sınavda başarılı olması gerekmektedir.

İki taraf arasındaki bir başka önemli ilişki ise "Navlun Hasılatı Oda Payı" ücretidir. Bu ücret 5174 sayılı kanunda şu şekilde belirtilmiştir;

"Türkiye limanlarında yük alan veya bu limanlara yük getiren ve Türkiye'de herhangi bir odaya kayıtlı olmayan yabancı bayraklı gemiler ile yabancı bir ülkede yerleşik gerçek veya tüzel kişi tacir tarafından işletilen Türk Bayraklı gemilerin Türk limanlarında Yükleme ve Boşaltmadan sağladıkları tüm navlun hasılatı üzerinden, Kruvaziyer ve Yolcu gemilerinde Grostonajı üzerinden uluslararası uygulama göz önüne alınmak suretiyle, binde beşi geçmemek ve yıllık munzam aidat tavanını aşmamak kaydıyla Oda Yönetim Kurulunca teklif ve Oda Meclisince tespit edilecek orana göre hesap edilecek meblağ, geminin limandan ayrıldığı tarihten itibaren on beş gün içinde, kendileri, temsilcileri veya acenteleri tarafından ilgili liman bölgesindeki Deniz Ticaret Odasına veya bu oda teşkilâtının henüz kurulmadığı yerlerde, Ticaret veya Ticaret ve Sanayi Odasına ödenir."

Acenteler mesleklerini icra edebilmeleri için gerek duydukları belge ve bilgileri de temin edebilmek için de Deniz Ticaret Odası ile iletişime geçmek zorundadırlar.

Acentelerin meslek hayatında karşılaştıkları problemleri ya da yapılmasını gerekli gördükleri uygulamaları tartışmak için de bulundukları meslek komitesi toplantılarına dâhil olurlar.

2.9. GEMİ ACENTESİ TANIMI

Dış ticaret operasyonlarında başrol oynayan lojistik faaliyetlerin, özellikle de ulaştırma kısmının, firmalara ana faaliyetlerinin yanında çok başka, karmaşık sayılabilen ve yüksek maliyetli sorumluluklar yüklemektedir. Bu sorumluluklarla ayrıca ilgilenilmesi durumunun firma bünyesinde yarattığı olumsuz sonuçlarından kurtulmak için firmalar, konusunda uzman kişilerden yardım alarak çözüm yoluna gitmektedirler.

Ulaştırma çeşitleri içerisinde önemli bir yere sahip olan deniz yolu taşımacılığındaki aktörlerden biri olan gemi işletmeleri de bu tür uzmanlardan ve aracı şirketlerden yardım almaktadır ve bu aracıların başında da gemi acenteleri gelmektedir. Bu aracı şirketlerin varlık nedenlerini bu kadar önemli kılan detaylara inmeden önce, gemi acenteciliği kavramının daha iyi anlaşılması için geçmişten günümüze kadar olan yolculuğuna ve gelişim sürecine değinmek faydalı olacaktır.

2.9.1 Gemi Acenteciliğinin Tarihsel Gelişimi ve Değişimi

Birbirine deniz aşırı uzaklıkta olan iki nokta arasındaki ticaret faaliyeti söz konusu olduğu günden bu yana deniz yolu ticareti önemini hep korumuştur. Başlangıç tarihi deniz yolu ticareti kadar önceye dayanmasa da 14.yy sonlarında 15. yy başlarında, ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda bu sahnede daimi rolünü almıştır (Duman ve Eminoğlu, 2014: 2).

Üretim kabiliyetinin ve kaynakların sınırlı olması nedeni ile insanlar sahip olmadıkları ürünleri başkalarından almak istemiş ve bunu gerçekleştirmek içinde kendi ellerinde olan mallar ile değiş tokuş yoluna gitmişlerdir (Yur, 2011: 1).

Sadece yakın mesafeler için geçerli olmayan bu değiş tokuş durumu pek tabii uzak mesafeler için de söz konusu olmuştur. Deniz yolu ticaretinin ilk zamanlarındaki faaliyetler, sahip oldukları malları başka limanlara giderek, kendi bölgelerinde sahip olmadıkları mallar ile değiştiren kaptanlar tarafından icra edilmekteydi. Tacirler, çıkarlarını korumak için tanıdıkları ve güvendikleri kaptanlarla birlikte iş yapıyorlardı. Ticaret yapılan alanın giderek genişlemesi sonucunda tacirler iş yaptıkları limanlarda, bir sonraki seferde yine talep edecekleri mallar için araştırma yapacak, gemide çalışacak kişileri bulacak, limanda işlerini kolaylaştıracak ve ilgili malların yüklemeye hazır duruma getirilmesini sağlayacak temsilcilere ihtiyaç duymuşlardır. Gemi ve kaptan adına onların işlerini kolaylaştırmak ve limanın bulunduğu bölgede onlara ilgili konularda yardımcı olacak bu temsilciler, günümüzdeki gemi acenteciliği kavramının tarihteki ilk örnekleri olmuştur (Duman ve Eminoğlu, 2014: 2).

Tarih sahnesinde ticaret alanında yaşanan gelişmeler sonucunda, ihtiyaçlara cevap vermek üzere gemiler de kendi içinde değişimlere uğramış; yelkenli gemiler buharlılara, buharlı gemiler ise yakıtlı makinelere dönüşmüşlerdir. Bu gelişmeler, etkileşimde bulundukları alanlarda da doğal olarak değişimlere yol açmıştır. Gemi acenteleri de bu değişimden kendilerine düşen payı almış ve günümüz koşullarına cevap verecek bir yapıya bürünmüştür. Bunun sonucu olarak, sorumlu oldukları görev alanları büyüyerek deniz yolu ticaretinde ihtiyaç duyulan baş aktörlerinden biri olmuşlardır (http://www.vda.org.tr/Yazidizileri/denizcilik/13/3, erişim: 10.01.2015).

Türklerin denizciliğe olan ilgilisi 11. Yüzyılda Anadolu topraklarını kendilerine vatan olarak benimsedikten sonra giderek artmıştır. Emir Çaka Bey, Türklerin denizler ile ilk olarak tanışmasına önderlik etmiş ve 1081 yılında 50 parçalık ilk Türk Donanması inşa edilmiştir.

İlerleyen yıllarda Osmanlı beylikleri kurulurken denizciliğin sağladığı avantajlar önemini hep korumuştur. Selçuklu Dönemi'nden itibaren denizcilik adına sahip oldukları bilgileri hep bir adım ilerisine götürmeyi amaçlayan Osmanlılar, bu istikrarın sonucu olarak teknik açıdan güçlü gemiler yaratarak Ceneviz ve Venedik gemilerine karşı büyük başarılar elde etmişlerdir. 17. yüzyılın ortalarına kadar kadırga ve çektiri tarzında gemileri bünyesinde bulunduran Osmanlılar, bu dönemden itibaren başlayıp 19. Yüzyılın sonlarına kadar büyük yelkenli gemiler olan kalyonları kullanmışlardır. Akabinde yaşanan gelişmeler dolayısıyla, onlar da bu değişime ayak uydurmuş ve buharlı gemilere geçiş yapmışlardır. Yıldırım Beyazıt zamanında donanmaya gemilerin eklenmesi ile elde edilen büyüme, Fatih Sultan döneminde de devam etmiş fakat Kanuni Sultan Süleyman döneminde bu ilerleme durmuş ve kontrol yabancıların eline geçmiştir. Deniz ticaretinde Levantenlerin söz sahibi olduğu bu dönemde gemi acenteciliği mesleğini icra eden tek Türk Ali Hilmi Efendi olmuştur (http://www.dzkk.tsk.tr/denizweb/, erişim: 15.06.2014).

1902 yılında 28 yabancı gemi kumpanyasının toplanması ile kurulan "Ecnebi Seyr-i Sefain Kumpanyaları Dersaadet Bahriye Odası", Cumhuriyetin kurulmasından sonra yapılan bir dizi değişiklik ve düzenleme sonucunda adı da değiştirilerek Ecnebi Seyr-i Sefain Şirketleri ve Armatörleri Cemiyeti, Vapur Donatanları ve Acenteleri Cemiyeti halini almış ve en son Vapur Donatanları ve Acenteleri Derneği adını alarak bugüne ulaşmıştır (Duman ve Eminoğlu, 2014: 3).

2.9.2. Gemi Acenteleri İle ilgili Yasal Düzenlemeler

Gemi acentesinin yaptığı işlerden ve fonksiyonlarından detaylıca bahsetmeden önce acente kavramının hukuksal boyutta neyi ifade ettiğine göz atmakta fayda vardır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 7. Kısımı olan Acentecilik başlığı altına;

102. Madde' ye göre tanımı;

"Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimseye acente denir."

103. Madde' ye göre uygulama alanı;

"Özel kanunlardaki hükümler saklı olmak üzere, bu Kısım hükümleri şunlar hakkında da uygulanır:

- *Sözleşmeleri yerli veya yabancı bir tacir hesabına ve kendi adına yapmaya sürekli olarak yetkili bulunanlar.*
- *Türkiye Cumhuriyeti içinde merkez veya şubesi bulunmayan yabancı tacirler ad ve hesabına ülke içinde işlemlerde bulunanlar."*

Koruyucu Acente kavramı ayrı tutulmak koşuluyla, bu kanunda ayrıca 104. Madde uyarınca; "Taşıyan, aynı zamanda ve aynı yer veya bölge içinde aynı gemiyle ilgili olarak birden fazla acente atayamaz." Şeklinde bir düzenleme yer almıştır.

Ülkemizde acentecilik kavramı ile yasal düzenlemenin bulunduğu bir diğer dayanak noktası ise Gemi Acentecilik Yönetmeliği'dir. Bu yönetmelik; Türk Ticaret Kanunu'na uygun olarak kurulmuş, Deniz Ticaret Odası'nda kaydı bulunan ve gemi acentesi olarak faaliyet gösteren tüzel kişilerin ulusal ve uluslararası kurallara uygun olarak faaliyette bulunmalarını sağlamak, gemi acentelerinin gerçekleştirmekte olduğu faaliyetleri düzgün bir şekilde yapabilmesi için eğitim ve denetim geliştirmek ve gerekli izin belgelerini düzenlemek amacıyla oluşturulmuştur (Gemi Acenteciliği Yönetmeliği: Madde 1).

Gemi acenteleri yerine getirmeleri gereken görev ve yükümlülüklerini aşağıda belirtilerin kanun ve kararlar ışığı altında gerçekleştirirler;

- 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu,
- 4458 Sayılı Gümrük Kanunu,
- 5682 Sayılı Pasaport Kanunu,
- 2548 Sayılı Gemi Sağlık Resmi Kanunu
- 618 Sayılı Limanlar Kanun,
- 2872 Sayılı Çevre Kanunu,
- 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu,
- 32 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kararı

Acente kavramının hukuksal izahından yola çıkılarak, 5 Mart 2012 tarihinde resmi gazetede yayımlanan Gemi Acenteliği Yönetmeliği Madde 4'ün e şıkkında gemi acenteleri şu şekilde tanımlanmaktadır;

"Yaptıkları anlaşmalar ile gemi sahibi gerçek veya tüzel kişiler ile kaptan, işleten veya gemi kiralayanın nam ve hesabına hareket eden ve üçüncü kişi ve kuruluşlara karşı bunların haklarını koruyan, bu çerçevede yaptıkları iş

ve işlemlerde kendi kusurları dışında sorumlu tutulmayan, anlaşmadaki kişi veya kuruluştur"

Bu yönetmelikte; gemi acenteciliği yapacak olan gerçek ya da tüzel kişilerin sahip olması gereken yetki belgelerinin neler olduğu, bu belgeyi alacak gerçek ya da tüzel kişinin hangi özelliklere sahip olması gerektiği, acente yetkilisinin ne gibi özelliklere sahip olması gerektiği, gemi personeli olacak bireylerin hangi niteliklere sahip olması gerektiği, gemi acenteciliği faaliyetlerinin gerçekleştirileceği iş yerinin niteliğinin neler olması gerektiği açıklanmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun acenteler ile ilgili hükümlerin yer aldığı 7. kısımda özel bir başlık olarak gemi acenteleri yer almamaktadır. Bu sebeple işveren ve acente ya da donatan ile gemi işletmecisi arasında kesin çizgiler ile konmuş bir ayrım yoktur ve Türk Ticaret Kanunu'nun 102. Maddesi ile 123. Maddesi arasında yer alan Acentecilik hükümleri ikisi için de uygulanır. Fakat gemi acenteciliğinin doğası gereği diğer acentecilik türlerinden ayrılmasından dolayı bazı durumlarda bu hükümlerin uygulanması mümkün olamayan durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda deniz ticaretinde aracılık rolü üstlenmiş acenteler adına "tellallığa" ilişkin hükümlerin, donatan veya yük taşıması yapan işletmelerin adına sözleşme yapan acenteler için ise Borçlar Kanunu'nun vekâlete ilişkin hükümlerin yer aldığı kısmın uygulanabileceği ifade edilmektedir (İzveren ve diğerleri, 1994: 336).

2.9.3. Gemi Acentelerinin Sorumlulukları Ve Yapmalarının Yasak Olduğu Durumlar

Gemi Acenteciliği Yönetmeliği 3. Kısımdan başlayarak gemi acentelerinin sorumluluklarından ve yapmalarının yasak olduğu durumlar açıklanmıştır. Madde 11'e göre sorumlulukları şu şekilde belirtilmiştir;

1. *"Ulusal mevzuat ve uluslararası denizcilik kuralları ile İdare tarafından verilen yazılı talimatlara uymak,*
2. *İdare tarafından istenecek bilgi ve belgeleri vermek,*
3. *18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 12. maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi uyarınca yayımlanan gemi acenteliği hizmetleri ücret tarifesiyle ilgili tebliğ hükümlerine uymak,*
4. *Hizmete uygun donatılmış işyerinde faaliyetlerini sürdürmek ve niteliklerini sürekli korumak,*

5. *Yetki belgesi düzenlenmesine esas bilgi ve belgelere ilişkin değişiklikleri, adres değişikliğini yeniden düzenleme yapmak üzere otuz iş günü içerisinde İdareye ibraz etmek,*
6. *İdarece talep edilen veri girişlerini zamanında ve doğru olarak sisteme girmek,*
7. *Yetki belgesini, geçerlilik süresi olan beş yıllık sürenin bitiminden önce vize edilmek üzere İdareye göndermek,*
8. *Bir acente yetkilisi tayin etmek, acente merkez ve şubelerinde en az bir gemi acentesi personeli çalıştırmak,*
9. *Liman tesisi dışında, demirde veya şamandıradaki gemilere hizmet verirken, bu işlemlerinde İdarede kayıtlı bir deniz aracını kullanmak,*
10. *Yetki belgesini ofiste görülebilecek şekilde asmak,*
11. *Koruyucu acentenin talep ettiği verilen acentelik hizmetleri ile ilgili bilgi ve belgeleri paylaşmaktır.*

"Buna ek olarak tali acenteler, yetkilendiren acentenin verdiği yetki dâhilinde faaliyetlerini sürdürür ve tali acentenin sorumluluğu merkez acentenin verdiği vekaletname ile sınırlıdır. İdarece talep edilmesi halinde yetkilendirmeye ilişkin belgenin ibrazı zorunludur."

Gemi Acentecilik Yönetmeliği'nde gemi acentelerinin yasaklı olduğu faaliyetler ise şu şekildedir;

"1- <u>Gemi acenteleri;</u>

a)Gerçeğe aykırı ve yanıltıcı tanıtım ve reklam yapamazlar.

b)Rekabet kurallarını bozacak şekilde faaliyetlerde bulunamazlar.

c)Temsil ettikleri gemilere yönelik doğrudan veya dolaylı olarak; her ne surette olursa olsun kılavuzluk, römorkörcülük ve palamar hizmetlerini ve ayrıca acentelik sözleşmesinde belirtilmedikçe yükleme ve boşaltma hizmetlerini, kendi nam ve hesaplarına veremezler.

2- <u>Liman işletici kuruluşlar;</u>

a) Kendilerine ait veya ortağı oldukları acenteler dışındaki diğer acentelerin, liman tesislerinde serbestçe acentelik faaliyetlerinde bulunmalarını engelleyemezler.

b) İdare tarafından adlarına düzenlenmiş tanıtım kartı olmayan gemi acentesi personelinin liman tesislerine girişine izin veremezler.

3- <u>Gemi acentesi personeli;</u>

a) İdare tarafından adlarına düzenlenmiş tanıtım kartı olmadan liman başkanlıklarında ve liman tesislerinde işlem yapamazlar. Gümrük, emniyet, sahil sağlık birimlerinde talep edilmesi halinde tanıtım kartlarını göstermekle yükümlüdürler.

b) Tali acente veya koruyucu acente olarak yetkilendirilmedikçe görev yaptıkları gemi acenteleri dışında başka bir acente adına hareket edemezler, işlem yapamazlar."

2.9.4. Gemi Acenteciliği Standart Kuralları (UNCTAD)

2.9.4.1. Profesyonel ve Finansal Yeterlilikler

Gemi acenteciliği ile ilgili olarak uluslararası platformda yapılan bir düzenleme Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Ticaret Örgütü (UNCTAD) tarafından gerçekleştirilmiştir. 1998 yılında yapılan bu düzenleme ile gemi acentelerinin yerine getirmesi gereken "Standart Kurallar" düzenlenmiştir. Gemi acentesinin sağlaması gereken finansal ve profesyonel yeterlilikler şu şekilde açıklanmıştır (http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/unctadstship13_en.pdf ; 16.06.2014);

- Gemi acenteciliği faaliyetini gerçekleştiren tüzel ya da gerçek kişi en az 3 yıllık bir profesyonel deneyime sahip olmalı
- İyi bir itibarının olduğuna ve mesleki yeterliliğe sahip olduğuna dair kanıt sunmalı
- Bu mesleği gerçekleştirebilmek için gereken ulusal otoriteler ya da profesyonel kuruluşlar tarafından düzenlenen sınavları başarılı bir biçimde geçmeli
- Bankalardan ve finansal kuruluşlardan bu işi gerçekleştirmek için finansal yeterliliği belgeleyen dokümanları temin etmeli
- Uluslararası platformda tanınmış sigorta şirketlerine gerekli görülen sigortaları yaptırmalı

2.9.4.2. Mesleki Kurallar

Finansal ve profesyonel yeterliliklerin yanı sıra, gemi acentesinin uyması gereken bazı mesleki kurallar da şu şekilde belirtilmiştir (http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/unctadstship13_en.pdf ; 16.06.2014);

- Görevlerini dürüstlük doğruluk ve bütünlük çerçevesi içinde yerine getirmelidir
- Gemi acentesi adı altında gerçekleştirdiği tüm faaliyetleri özenli ve dikkatli bir biçimde yapmalıdır.

- Gemi acentesi olarak yaptığı işler ile ilgili olan tüm ulusal kanun ve düzenlemeleri takip etmelidir
- Dolandırıcılık durumlarına karşı korunmak için özenli ve dikkatli olmalıdır
- Gemi acentesini vekâletini aldığı karşı tarafın parasal işlerini yönetirken tedbirli ve dikkatli olmalıdır

2.9.5. Gemi Acentesi ve Tarafların ilişkisi

Taraflar arasında oluşturulan sözleşmeleri birbirinden ayıran bazı detaylar bulunmaktadır. Bu farkın kaynağı, taşımacılık şeklinin tarifeli veya tarifesiz olmasından doğmaktadır. Tarifeli taşımacılıkta taraflar arasında daha geniş içerikli ve uzun süreli bir acentecilik sözleşmesi yapılırken, tarifesiz taşımacılık durumunda armatör ya da kaptan tarafından gemi acentesine vekâlet verme durumu vardır. Aralarında acentecilik bağı kuracak olan taraflar genellikle FONASBA (Federation of National Shipping Agent and Brokers Association) tarafından acentecilik türüne göre ayrı ayrı olarak hazırlanmış standart gemi acentecilik sözleşmelerini ya değiştirmeden ya da kendi durumlarına uygun şekilde düzenleyerek son şeklini verirler (ICS, 2012 aktaran Deveci ve Çetin, 2013: 490).

Gemi acentesi, gemi sahibi veya geminin karadan yönetim ile ilgili faaliyetlerini yerine getiren gemi işletmesiyle, taşınan yükün sahibi ya da yükü temsil eden tarafın arasında çok büyük öneme sahip olan bir köprü görevi üstlenir. Gemi acentesinin üstlendiği sorumluluklar çok büyük olduğu için çıkacak küçük bir problem bile ilgili taraflara büyük zararlar olarak yansıyabilmektedir. Acenteler, kendisini atayan tarafın menfaatlerini en iyi şekilde korumalı ve ihtiyaç duyulan tüm eksiklikleri ya da düzenlemeleri çok seri bir şekilde yerine getirmelidir (Duman, 2011: 221).

Gemi acenteleri, deniz yolu ile yük ya da yolcu taşıma faaliyetlerinde armatör, kaptan ve gemi işletmecisinin vekâletini alarak onlar adına faaliyette bulunan, sözleşmenin içeriğine konu olan bölgelerde onun çıkarlarını sağlayan ve bunun için ücret alan gerçek ya da tüzel kişilerdir. Gemi acentesinin aldığı bu sıfatların yanı sıra oldukça yaygın olarak kullanılan diğer bir kavram ise temsilciliktir. Temsilcilikler de aslında acente anlamına gelmektedir. Temsilcilikler, Türk limanlarına gelen ve bayrak taşıyan deniz taşıt ve araçlarının yolcu ve yük taşımalarında, gemi sahibi, kaptanı, işleticisi ve kiracısı nam ve hesabına üçüncü kişi ve kuruluşlara karşı hak ve menfaatlerini o bayrak ülkesi adına temsil etme yetkisine sahiptir. Bu yetki,

mesleğin en onurlu yanı olup "güvenilirlik" esasına dayanır. Bu temsilcilik sırasıyla; gemi kaptanı, geminin kendisi, geminin armatörü, geminin kiracısı, geminin işletmecisi, geminin merkez acentesi, geminin bulunduğunuz ülkedeki ana acentesi şeklindedir (Duman, 2014: 5).

2.9.5.1. Acentecilik Bağının Kurulabilmesi İçin Gereken Kurallar

Taraflar arasında acentelik ilişkisinin oluşabilmesi bazı kuralların gerekliliğine işaret etmektedir. Bu şartlar şu şekildedir (Deveci, 2002 aktaran Deveci ve Çetin, 2013: 478);

- Gemi sahibinin ya da gemi işletmesinin kendine atayacağı acentenin, mesleki yeterlilik koşulunu sağlaması
- Gemi sahibi ya da gemi işletmesinin kendine atayacağı acentenin, itibar sahibi olması ve sektörde tanınırlığının olması
- Gemi sahibi ya da gemi işletmesinin ilgili yerel makamlarca bilinirliği ve karşılıklı kurulmuş iyi ilişkilerin olması
- Tarafların kendilerince belirledikleri menfaatlerin uyumlu olması
- Geminin sahibi ya da gemi işletmesi ile gemi acentesinin arasında birbirlerine güven duydukları bir ilişkinin olması
- Gemi sahibi ya da gemi işletmesinin taşımaya konu olan mallar ile ilgili bu hizmetin yerine getirilebilmesi için gerekli olan bilgi ve belgelerin sağlanması
- Tarafların birbirleri hakkında bilgi sahibi olması ve gerçekleşecek taşıma hizmeti için karşılıklı olarak birbirlerini onaylamaları,
- İlgili taraflar arasında acentelik sözleşmesi gibi hukuki yönden bağlayıcılığı olan bir bağın kurulması
- Gemi sahibinin ya da gemi işletmesinin acenteyi yetkilendirmesi ve acentenin bunu kabulünün gerçekleşmesi

Bağlama limanı dışında gemi işletmesini ya da sahibini üçüncü kişilere karşı temsil eden gemi acenteleri, gemi sahiplerine ya da gemi işletmesine malın taşınacağı yerel limanda sahip olduğu bilgilerini tecrübelerini ve sahip olduğu iyi ilişkilerini sunar. Dolayısıyla yerel otoriteler, müşteriler ve gemiye yük ya da hizmet sağlayan kişiler ve potansiyel müşteriler ile iyi ilişkiler kurmak zorundadır. Bahsedildiği üzere, acente tarafında göz ardı edilen herhangi bir problem ya da ilişkilerde meydana çıkan olumsuz atmosfer, hem acente hem de acenteyi atayan taraf için telafisi olmayan sonuçlara yol açabilir.

2.9.6. Gemi Acentelerinin Verdikleri Hizmetler

Hizmet sektöründe faaliyet gösteren gemi acenteleri iki türlü hizmet sunmaktadır. Bunlardan gemiye yönelik hizmetler ve yüke/yolcuya yönelik verilen hizmetler olarak ikiye ayrılmaktadır.

2.9.6.1.Gemiye Yönelik Hizmetler

Gemi acentesinin gemiye yönelik hizmet vermesi acente olarak atanması ile başlar. Bundan sonraki aşamalar sırasıyla; geminin limana gelmeden önce yapılması gerekenler, gemi limana geldiğinde yapılması gerekenler, gemi limana geldikten sonra yapılması gerekenler ve geminin limandan ayrılması için yapılması için gerekli işlemleri kapsar.

Acente tarafından gemilere verilen hizmetin başlangıç noktası, acenteye vekâletin verilme aşamasıdır. Gemi acentesi yükün taşınacağı bilgisini edinir edinmez ilgili limana ait bilgileri ve çalışma koşullarını donata, kiralayana ya da gemi işletmecesine bildirir ve söz konusu olan geminin liman masraflarını da içeren Proforma Faturasını göndererek kendisinin acente olarak atanmasını arz eder. Acente atama kısmı tamamlandıktan sonra acente, gemi limana gelmeden önce yerine getirmesi gereken görevlerini tamamlamak için bir çalışmaya başlar. Taşıyanın acenteye gönderdiği bilgiler ışığında, taşınacak yük ile ilgili olarak yükün taşıyıcısına ya da alıcısına geminin ne zaman geleceği ile ilgili bilgi verir. Gemi kaptanına limanla ilgili güncel bilgileri aktararak, doğrudan limana yaklaşması ya da demirlemesi gerektiğini bildirir. Bunun ardından Liman Yönetmeliği çerçevesinde gemi bilgilerini, gemi henüz limana gelmeden önce Liman Başkanlığı'na vererek ilgili gemi için demirleme ve yanaşma ordinosunu edinir. Eğer gemi yük ile birlikte geliyor ise, yüke ait özet beyanı ilgili gümrük dairesine elektronik ortamdan iletilir. Akabinde gemi için gerekli görülen ve geminin limana yanaşması ve ayrılması sırasında yardımcı olacak kılavuz ve römorkör talebinde bulunur. Bundan sonraki aşamada ilgili geminin geliş kontrollerini gerçekleştirmesi için Hudut ve Sahiller Sağlık Tabipliğine, Emniyet Deniz Liman Şube Müdürlüğüne ve Gümrük Muhafaza İdaresi gibi ilgili makamlara talepte bulunur. Gemi limana yanaştıktan sonra yükleme ve boşaltma sürecini liman işletmesi yükleyici ya da alıcı ile birlikte gerçekleştirir (Duman ve Eminoğlu, 2014: 7).

Geminin limana gelirken söz konusu olan hizmetler şu şekildedir; Hudut ve Sahiller Sağlık Tabipliği tarafından yapılması gereken sağlık kontrolleri, pasaport

polis kontrolü ve gümrük muhafaza kontrolü gerçekleştirilir. Gemi limana gelirken içinde yük varsa bu durumda kontroller bittikten sonra gümrük idaresine sunulur. Eğer yükleme durumu var ise yükleyiciye boşaltma durumu var ise alıcıya Hazırlık Mektubu verilir (NOR - Notice of Readiness). Hazırlık Mektubu ilgili tarafa verildikten sonra gemi kaptanı yükleme ya da boşaltma hakkında bilgilendirilir. Bu bilgi akışının ardından gemi iskeleye yanaştırılır (Duman ve Eminoğlu, 2014: 7)

Geminin limana gelirken yapılması gerekenler tamamlandıktan sonra sıra gemilere limanda iken verilen hizmetlerin gerçekleştirilmesine gelmektedir. Gemilerin limanlara girerken ya da çıkarken gerek duydukları Kılavuzluk ve Römorkör Hizmeti, gemi halatının yanaşma yerine bağlanması ile ilgili Palamar (Murinbot) Hizmetleri, gemilerin demirledikleri ya da yanaştıkları yer için Barınma Hizmeti, Demirleme Hizmeti, Gemi Ambarlarını Açma-Kapama Hizmeti, yükleme ya da boşaltma yapılırken gemi donanımlarının kullanılmasını belirten sözleşmelerde gemi donanımlarının hazır hale getirilmesini kapsayan Yük Donanımları Hizmetidir. Bu hizmetlere ek olarak, kendisini atayan tarafın kabulünü aldıktan sonra kaptanın geminin gereksinimine yönelik istekleri yerine getirilir (Duman ve Eminoğlu, 2014: 8).

Gemi limanda iken, geminin işleyişine dair acente tarafından sunulan başka hizmetler de mevcuttur. Bu hizmetler, yakıt ikmali, kumanya ikmali, yedek parça ve tamir işleri, su ikmali, gemiden atık alınması, Klass kuruluşlarından alınan sertifikaların uzatılması ile ilgili işlemler olarak sıralanabilir. Bunun yanı sıra, gemi limanda iken acente tarafından geminin işleyişi dışında ilgili personele verilmesi gereken başka önemli hizmetler de vardır. Gemi içinde bulunan hastalanmış ya da kaza geçirmiş personele gerekli yardımın yapılması, olası bir ölüm durumunda ise yetkili mercilerin bilgilendirilmesi de acente tarafından sağlanan hizmetler arasında yer almaktadır (Tarku ve Başarslan, 2014: 148-175).

Gemi limandan ayrılırken verilen hizmetler ise; limandan ayrılan gemi adına Yola Elverişlilik Belgesi'nin (YEB) alınması, ilgili sağlık kontrolleri yapıldıktan sonra geminin gidiş pratikasının alınması, geminin kalkması için zorunlu kılınan tüm belgelerin sağlanmasından, Gümrük Muhafaza Memuru, Pasaport Polisi ve gemiye atanmış olan acentenin yetkilisi gemiye giderek kalkış kontrolünü gerçekleştirmesi şeklinde sıralanabilir (Duman ve Eminoğlu, 2014: 9).

Yukarıda detaylı olarak anlatılan gemi acentelerinin gemiye verdikleri hizmetlerin gösterimi Şekil 2.3.'deki gibidir.

Şekil 2.3. Gemi Acenteleri Tarafından Gemiye Yönelik Verilen Hizmetler

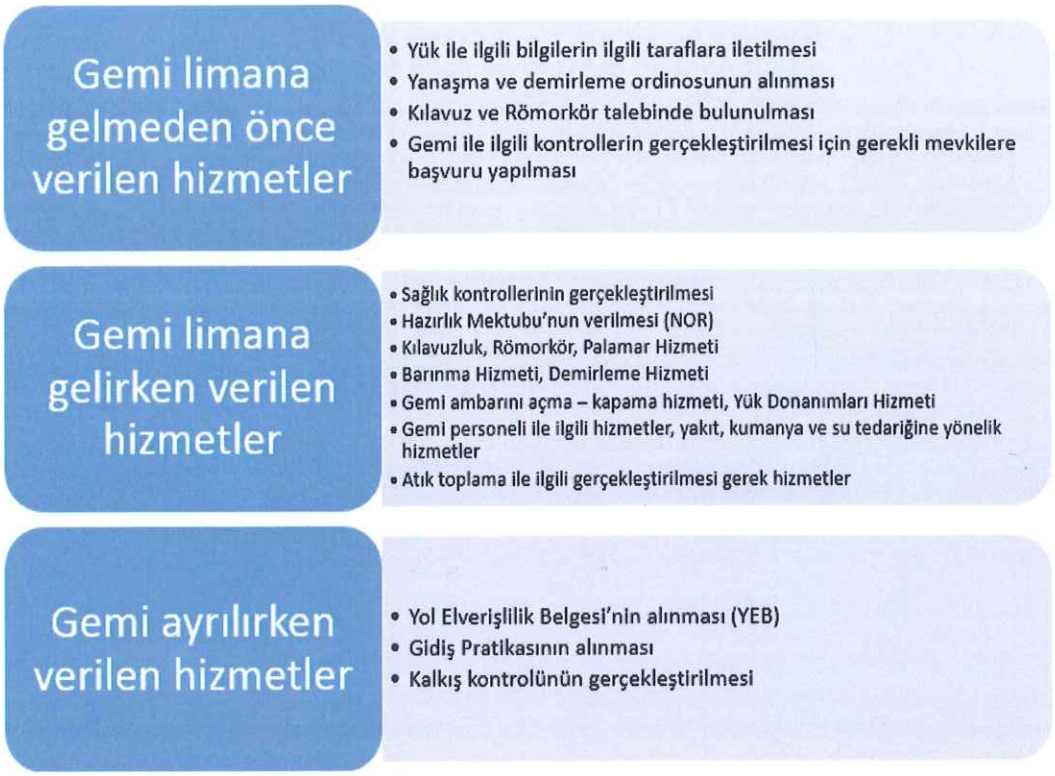

2.9.6.2. Yüke ve Yolcuya Yönelik Hizmetler

Gemi acentelerinin yolculara verdiği hizmetler daha çok limanlarımıza yolcu gemileri ile gelen ya da o limandan ayrılacak olan yolcu bilgilerinin gemi acentesi tarafından Liman Başkanlığı, Hudut ve Sahiller Sağlık Tabipliği, Emniyet Deniz Liman Şube Müdürlüğü ve Gümrük İdarelerine iletilmesini kapsamaktadır.

Gemi acentelerinin yüke ilişkin olarak verdiği hizmetler; yükün gemiye yüklenmesini veya gemiden boşaltılmasını kapsayan Yükleme / Boşaltma Hizmetleri, taşımaya söz konusu olan yükün geminin üzerinde gümrüklemesinin yapılması anlamına gelen Supalan Hizmeti, yüklenecek malın limanın depolama tesisinden gemiye yüklenmesi ya da gemiden boşaltılan yükün limanın depolama tesisine getirilmesi hizmeti anlamına gelen Ardiye Teslimi Hizmeti ve ilgili malların liman bölgesi içinde belirli bir süreliğine depolanması hizmeti anlamına gelen Ardiye Hizmeti, gemide yüklü halde bulunan yükün, geminin ambarları arasında ya da güvertede yerinin değiştirilmesini kapsayan Yük Şifting Hizmeti, gemiye yüklenecek veya gemiden boşaltılacak olan mala ait terminal hizmetlerini kapsayan Hamaliye / Taşıma Hizmeti, transit yük kapsamındaki yüklerin geçici depolama alanına alınması

ve sonrasında nihai noktasına aktarılması anlamına gelen Aktarma Hizmeti şeklinde sınıflara ayrılabilir (Duman ve Eminoğlu, 2014: 9).

Detaylı olarak anlatılan yüke ve yolcuya yönelik hizmetler Şekil 2.4.'deki gibidir;

Şekil 2.4. Gemi Acenteleri Tarafından Yüke ve Yolcuya Verilen Hizmetler

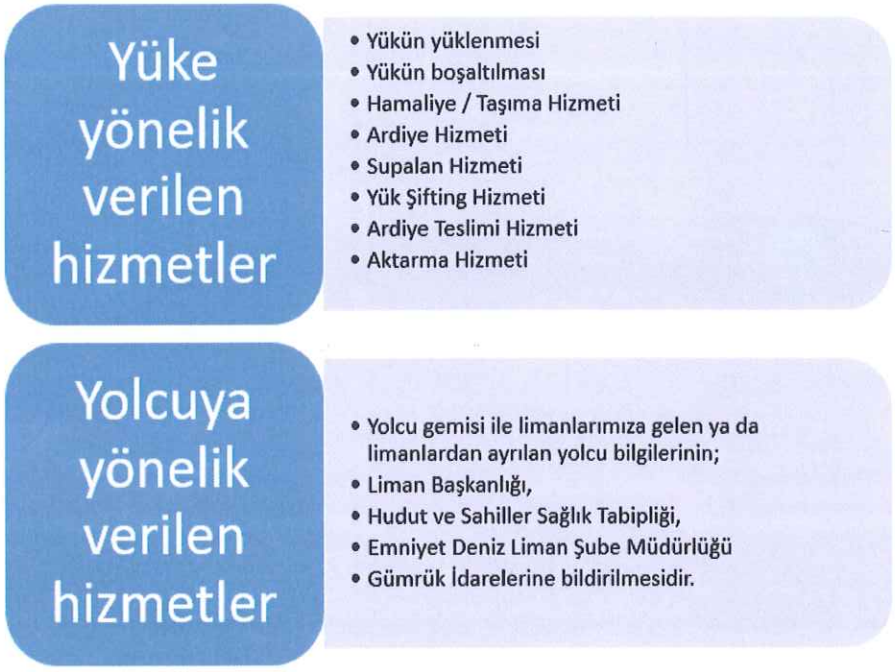

2.9.7. Gemi Acenteliği Türleri

Gemi acenteleri birbirinden farklı isimlerle adlandırılmış olsalar da gerçekleştirdikleri faaliyetler çoğunlukla birbirleri ile bağlantılı bir biçimdedir. Bahse konu olan acenteleri kategorize ederken ayırıcı özellikler olarak; temsil yetkisi, hizmet bölgesi ve verilen hizmet ya da hizmetler göz önünde bulundurulabilir fakat acentecilik kavramında esas olan nokta sorumluluğun kime karşı olduğudur. Bu pencereden bakıldığında ise sorumlu oldukları taraflara göre (Deveci ve Çetin, 2013: 479);

- Armatör acentesi
- Kiracı acentesi
- Koruyucu Acente olarak birbirlerinden ayrılırlar.

2.9.7.1. Kiracı Acentesi (Charterer's Agent)

İngilizce 'de Charterer's Agent olarak kullanılan bu acente türü gemi sahibi ve gemiyi kiralayan taraf arasındaki sözleşmenin türüne göre farklılık gösterir. Bare-boat olarak yani geminin mürettebatı ya da tedariği olmadan kiralaması durumunda, gemiyi kiralayan kişi kendi acentesini atayabilmektedir, dolayısıyla buna bağlı masraflarda onun sorumluluğundadır. Voyage charter söz konusu olduğunda yani sefer üzerinden yapılan sözleşmelerde kiracının belirlediği acente, donatan tarafından atanır ve masrafları karşılar. Aslında acente ile ilgili maliyet kısmı donatana ait olmasına rağmen adı kiracı acentesi yani Charterer Agency olarak geçer. Zaman üzerinden yapılan sözleşmelerde yani Time Charterer sözleşmelerinde acenteyi kiracının atayacağı sözleşme üzerine yazılır ve acente ile ilgili masraflar kiracıya aittir (Duman ve Eminoğlu, 2011: 12).

Tarifesiz deniz yolu taşımacılığında faaliyet gösteren armatörler acenteyi kendi seçmek isteyen kiracılarla karşılaşabilmektedirler. Kiracının taşımaya konu olan yükünü çoğunlukla aynı limana götürmesi ya da gemi sahibi ilgili malı o limana ilk kez taşıması gibi bir durum söz konusu ise, bu koşullarda kiracının kendine hizmet edecek en uygun acenteyi seçmesi iki taraf içinde olumlu olabilmektedir (Schiels,1995; Deveci ve Çetin, 2013: 479).

2.9.7.2. Koruyucu Acente (Protecting Agent)

Gemiyi kiralayan tarafın seçtiği acentenin, gemi sahibinin ve geminin çıkarlarını korumaması gibi bir durum söz konusu olduğunda gemi sahibi duracağı limanda kendine bir koruyucu acente atayabilir. Koruyucu acente, kiracının acentesinin limanla ilgili faaliyetlerini kontrol eder ve gemi sahibine iletir. Ayrıca yükleme boşaltma işlemleri ile ilgili gemi sahibine bilgi verir. Kiracı tarafından yapılan hazırlık mektubunun zamanında teslim edilmemesi ya da kiralama sözleşmesinin olması gerektiği gibi hazırlanılmaması gibi hataların, gemi sahibi tarafında yaratacağı kayıpların önüne geçilmesinde koruyucu acenteler önemli bir rol oynamaktadır (Deveci ve Çetin, 2013: 479).

2.9.7.3. Liman Acentesi (Port Agent)

Gemi acenteleri, gemilerin limanlarda geçirdikleri süreleri kısaltmakta ve gecikmelerden doğabilecek zararları minimize etmek için çalışmaktadırlar. Yabancı

bir ülkenin limanında başarılı bir şekilde iş yapabilmek için o ülkenin denizcilik taşımacılığı ile ilgili yasalarına ve limanların kurallarına hâkim olmalı, buna ek olarak da o bölgede olup biten güncel olaylar hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.

Gemi sahibi ya da gemi işletmesini temsil eden liman acenteleri, gemi limana yaklaşmakta iken gemi adına çalışmaya başlarlar. Liman acentelerinin sağladığı hizmetler, gemiye limanla ilgili gerek duyulan bilgilerin temin edilmesi ve ödenmesi gereken tahmini masrafın bildirilmesi basamağından başlayarak, geminin yanaşacağı rıhtımın ayarlanması, pilotaj ve yükleme boşaltma ile ilgili hizmetlerin hazır durumda bulundurulması, gümrük giriş çıkış işlemlerinin gerçekleştirilmesi, yakıt ve yedek parça temini ve yerel otoriteler ile gerekli ilişkilerin gerçekleştirilmesi şeklinde devam eder. Bunun yanı sıra, gemi limandan ayrıldıktan sonra yapılması gereken evrak işine kadar olan her adımda ona yardımcı olur (Deveci ve Çetin, 2013: 480).

2.9.7.4. Rezervasyon Acentesi (Booking Agent)

Pazarlama ve satış faaliyetleri ön planda olan bu acenteler, gemi işletmeleri ile aralarında bulunan sözleşmenin ışığında ve ona bağlı kalarak gemiye devamlı olarak yük bulurlar. Daha çok tarifeli taşımacılıkta kullanılan rezervasyon acenteleri, malını gemiye yükletmek isteyenlerle iletişime geçer ve geminin o mal ile kullanılacak kısmını rezerve ederler. Bir geminin gerçekleştirdiği bir seferde içinde çok çeşitli sayıda farklı yük olması rezervasyon acentelerinin etkisini göstermektedir (Deveci ve Çetin, 2013: 480).

2.9.7.5. Tarifeli Gemi Acentesi (Liner Agent)

Belirlenmiş bir rota üzerinde, önceden belirlenmiş limanlara uğrayan gemilerin tercih ettiği bir acente şeklidir. Bu gemilerin uğrayacakları limanlardan yüklerini taşıtan veya taşıtma ihtimali olan yükletenlere, ilgili geminin sefer programı verilir. Ancak bu rota üzerindeki her bir noktada çalışan bulundurmak gemi acentesini finansal olarak zorlayacağı için ilgili ülkelerin uğranılan limanlarında, gemi işletmesi kendine yerel bölge ile ilgili bilgi birikimini ve deneyimini aktarabilecek bir acente atar. Bunun nedeni önceden belirlenmiş bir zaman çizelgesi üzerinde seyrini sürdüren geminin, duraklama noktalarında ihtiyaç duyduğu işlemlerin hızlı bir şekilde halledilmesinin gerekliliğidir. Çünkü ortaya çıkabilecek bir gecikme büyük maddi kayıplar olarak yansıyacaktır (Deveci ve Çetin, 2013: 481).

BIMCO, tarifeli gemi acentelerinin üstlendiği rolü, malını yükletmek isteyen taraf ile gemi işletmesi arasında köprü kurmak ve bu bağı sürdürmek şeklinde tanımlanmaktadır. Bununla birlikte gemi işletmesi tarafından sunulan hizmetin pazarlanması görevini üstlenirken, gemi işletmesinin de çıkarlarını göz önünde bulundurması gerektiğini vurgulanmıştır (https://www.bimco.org/, erişim: 16.04.2014).

Tarifeli Gemi Acentesi faaliyetlerinin çok geniş kapsamlı olması hem gemi işletmesi tarafından sunulan hizmetin pazarlanması hem de limanda gemi işletmesinin gereksinim duyduğu tüm ihtiyaçlarını karşılamasından kaynaklanmaktadır. Başka bir deyişle söylemek gerekirse, liman acentesinin yaptığı tüm işlerin üzerine ek olarak sunulan hizmetin pazarlanması ve satışı, gemiyle ilgili yük rezervasyonlarının yapılması, taşınan konteynerlerin kontrolünün yapılması gibi geniş bir görev yelpazesine sahiptir (Deveci ve Çetin, 2013: 481).

2.9.7.6. Ana Acente (General Agency) ve Alt/Tali Acente (Sub-Agency)

Gemi sahibi ya da gemi işletmecisi sefer düzenlediği ülkeler veya bölgeler için her defasında ayrı acente atamaktansa, kendilerini ilgili bölgelerde uzun bir zaman dilimi içinde temsil edecek acenteleri seçme yoluna gitmektedir. Genel acenteler, özellikle liner taşımacılıkta, taşıma yapılan hattın içinde yer alan tüm limanlarda gemi sahipleri ya da işletmecilerine hizmet verirler (Akten ve Albayrak, 1988: 84).

Temsilci olarak atanan bu genel acenteler, aradaki anlaşmanın şartlarına sadık kalarak kendilerine alt bir acente atayabilmektedirler. Bunun nedeni; düşük hacimli limanlarda, orada bulunan bir acenteyi kendilerini temsil amacıyla yetkilendirmesi olabileceği gibi, spesifik alanlarda tecrübeye ihtiyaç duyulması da olabilmektedir. Bu durum her ne kadar ana acentenin işlerini kolaylaştırıyor gibi gözükse de ana acenteye büyük sorumluluklar yüklemektedir. Çünkü alt acentenin yapacağı herhangi bir hatada, ana acente gemi sahibine/işletmecisine karşı sorumlu taraf olmaktadır. Çoğunlukla alt acenteler gemi işletmecisi veya gemi sahibi ile birebir düzeyde iletişim kurmazlar. Çıkabilecek olumsuz bir sonucun yaşanması halinde gemi sahibinin/işletmecisinin muhatabı ana acente olduğundan, ana acenteler sıkıntı yaşamamak için alt acentelerini seçerken oldukça özenli ve dikkatli olmalıdırlar (Deveci ve Çetin, 2013: 480).

Acentelerin yukarıda gösterilen sınıflandırılmasına başka bir alternatif vermek gerekirse, daha genel bir sınıflandırma şekli olan tayin şekline göre sınıflandırma örnek olarak gösterilebilir. Tayin şekline göre sınıflandırmada gemi

acenteleri; Kiracının acentesi, Armatör Acentesi ve Koruyucu Acente olarak birbirinden ayrılırlar (Latarche, 1988: 5)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METODOLOJİ VE BULGULARIN YORUMLANMASI

3.1. METODOLOJİ

Araştırmanın modeli Şekil 3.1 ' de gösterilmektedir. Şekil 3.1. kamu kurumu niteliği taşıyan bir meslek kuruluşu olan Deniz Ticaret Odası 'nın, stratejik planı içinde yer alan hedeflere ulaşma sürecinde gerçekleştirdiği faaliyetler hakkındaki üye algısının tespiti amacıyla, acenteler ile yüz yüze görüşmeler yapıldığını temsil etmektedir.

Bu araştırmada, veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu verilerin ışığında, literatür taraması sonucunda elde edilmiş benzer çalışmalar da göz önünde bulundurularak, Deniz Ticaret Odası'nın stratejik planında yer alan stratejik amaçlara ulaşmak için oluşturulan hedeflerin gerçekleştirilmesi sürecinde, Oda tarafından icra edilen faaliyetlerin üyeler üzerinde yarattığı algının tespiti amaçlanmaktadır.

Bu amaca ulaşmak için Oda'nın gelir kaynakları içinde önemli paya sahip olan acenteler, yüz yüze görüşmelerin yapılacağı üye profili olarak seçilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırmanın Modeli

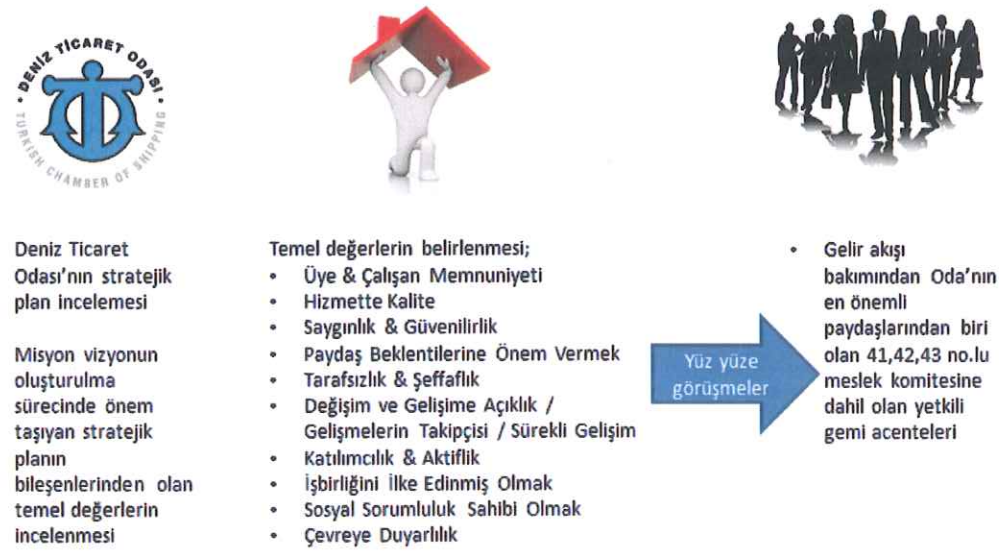

3.1.1. Araştırma Amacının Belirlenmesi

Bu araştırmanın amacı, Deniz Ticaret Odası'nın stratejik planında yer alan stratejik hedeflere ulaşma sürecinde gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında üye algılarına yönelik keşfedici bir çalışma gerçekleştirmektir. Daha detaylı açıklamak gerekirse, Oda'nın hedeflere ulaşma yolunda icra ettiği güncel faaliyetlerin acenteler üzerinde yarattığı algının yüz yüze yapılan görüşmeler sayesinde belirlenmesi ve eksik görülen noktaların altı çizilerek Oda'nın bu süreci en başarılı şekilde devam ettirebilmesi için katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın ikinci amacı ise Deniz Ticaret Odası'na önümüzdeki dönemlerde yol gösterici olabilecek bazı projelerin elde edilmesidir. Bu nedenle, araştırmanın son kısmındaki sorular acentelerin, gelecekte Oda tarafından gerçekleştirilmesini istedikleri projelerin neler olduğunun tespiti için hazırlanmıştır.

3.1.2. Araştırma Sorularının Hazırlanması

İMEAK Deniz Ticaret Odası'nın stratejik hedeflerine ulaşmak için gerçekleştirdiği faaliyetlerinin gemi acenteleri çalışanları ile yapılan görüşmeler ile değerlendirildiği bu çalışmanın literatür taraması kısmında, Türkiye'de üyelerin gözünden oda faaliyetlerinin değerlendirildiği çalışmalar incelenmiştir.

Yapılan literatür çalışmasında, bu araştırmanın sorularını oluşturma sürecine ışık tutacak iki ayrı çalışmadan yararlanılmıştır.

Canöz (2007) tarafından doktora tezi olarak hazırlanan, "Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobicilik: Ankara Ticaret Odası (ATO) Örneği" çalışmasında lobiciliği bilimsel anlamda incelemiş ve lobicilik çalışmalarının kurum imajına olan katkısının olup olmadığını, lobiciliğin yararlı bir çalışma olup olmadığını, lobiciliğin halkla ilişkiler boyutunda konumlandırma işlevinin olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Oda tarafından yapılan lobicilik faaliyetlerinden kredi kartı kanunu çıkarılmasına yönelik olan faaliyeti üzerine odaklanılmış ve üyelere bu konu ile ilgili sorular sorulmuştur. Bu çalışmanın uygulama kısmı için, ülkemizde lobicilik faaliyetleri yürüttüğünü kabul eden ilk kuruluşlardan biri olduğu belirtilen Ankara Ticaret Odası seçilmiştir. 2006 yılında gerçekleştirilen doktora araştırmasında veri toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiş ve 553 adet anket Ankara ve Konya'da uygulanmıştır.

Literatür araştırmasında bulunan bir diğer çalışma ise Acar (2007) tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanan "Yarı Resmi Bir Örgütte Stratejik Planlama

Uygulaması: Aydın Ticaret Odası Örneği" çalışmasıdır. Bu çalışmada Aydın Ticaret Odası' nın mevcut yapısını stratejik yönetim biçimine çevirebilecek bir model oluşturmak ve üyelere daha iyi hizmet sağlanması, bölge ticaretinin gelişmesinde önemi olan sektörlere yatırım yapılması, ihracatın artmasında ve Aydın'ın eğitimli, yaşanası ve kaliteli ürünlerin satıldığı bir şehir yapılması için Aydın Ticaret Odası'na düşen sorumluluk ve görevlerin tanımlanması nedeniyle stratejik bir plan geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmasının materyallerini birincil ve ikincil verileri kullanarak oluşturmuştur. Birincil verileri meclis yönetim kurulu ve meslek komiteleri üyeleri ile yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler oluştururken, ikincil verileri ise Aydın Valiliği web sitesinden, Aydın Ticaret Odası yayınlarından ve yerel medya haberlerinden elde edilen veriler oluşturmaktadır

Literatürde, yapılan çalışmaların bulunmasından ve incelenmesinden sonra bir ön çalışma yapılarak, pilot bir uygulama gerçekleştirilmiş ve üç gemi acentesi ile görüşülerek özellikle üzerinde durulması gerekilen konular saptanmıştır. Akabinde yukarıda bahsedilen çalışmalarda kullanılan sorular ve Oda'nın stratejik planında yer alan temel değerler harmanlanarak kendi çalışmamıza uygun olacak sorular geliştirilmiştir. Sonrasında, ilk olarak konusunda uzman olan üç akademisyenin görüşü alınmış daha sonra ise Oda yönetiminde görev yapan sektör içinden 2 kişiye de gösterilerek bazı değişikliklere gidilmiştir.

Çalışmaya hazır hale getirilen araştırma formu, üyelerin profil özelliklerine yönelik sorunların da dahil olduğu toplam 7 bölüme ayrılmıştır.

İlk kısımda üyelerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, şirket içindeki pozisyonları ve hangi meslek komitesine dahil oldukları vb. gibi sorular sorulurken bundan sonraki kısımlarda yer alan sorularda Oda'nın faaliyetlerine yoluyla üyeleri üzerinde yarattığı algıya odaklanılmıştır.

Oda'nın 2013-2016 stratejik planı içinde yer alan temel değerleri ile birlikte misyon ve vizyon kavramlarına da odaklanırken, üye memnuniyeti, hizmet kalitesi, kurumsal yapı, yönetim konuları üzerine durulan "Stratejik Amaç 6", "Stratejik Amaç 7" ve her amaç için belirlenen ilgili hedefler de sorular oluşturulurken göz önünde tutulmuştur. Araştırma soruları aşağıdaki kategorilere göre hazırlanmıştır;

- **A Kısmı**

Araştırmanın A kısmında, Oda'nın misyonu üzerinde durulmuş ve katılımcı acentelerin Deniz Ticaret Odası'nın var oluş amacına yönelik nasıl bir algıya sahip olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

- **B Kısmı**

Araştırmanın B kısmında, Oda'nın kurumsal yapısına ve karar alma sürecine odaklanılmıştır. Şeffaflık, güvenilirlik, saygınlık, paydaş beklentilerine önem verme, tarafsızlık gibi temel değerlere yönelik faaliyetlerin acenteler üzerinde yarattığı algının belirlemesi amaçlanmıştır. Bu bölümde ek olarak Oda'nın sosyal sorumluluk çalışmaları üzerinde de durulmuştur.

- **C Kısmı**

Araştırmanın C kısmında Oda'nın acentelere yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlere odaklanılarak üye memnuniyeti, hizmette kalite ve aktiflik gibi temel değerlere yönelik faaliyetlerin acenteler üzerinde ne yönde bir algı yarattığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

- **D Kısmı**

Araştırmanın D kısmında Oda'nın iletişim kanallarına yoğunlaşılmıştır. Oda'nın, gelişmelerin takipçisi olma ve üyelerini bilgilendirme yollarına odaklanılarak sorular hazırlanmıştır.

- **E Kısmı**

Araştırmanın E kısmında Oda-Üye etkileşimindeki karşı taraf olan üyelere odaklanılmış ve üyelerin Oda ile işbirliği ve katılımcı olma konusunda nasıl bir yol izlediği üzerinde durulmuştur.

- **F Kısmı**

Araştırmanın F kısmında Oda'nın vizyonuna ulaşma sürecinde, gelişime açık olma ve sürekli gelişim gibi temel değerlerine yönelik faaliyetlerde bulunurken yardımcı olabileceği düşünülen tavsiyelere ve geleceğe yönelik gerçekleştirilmesi arzulanan projelerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma içinde bazı başlıkların altındaki sorulara, o konunun katılımcı için önemli olup olmadığını ve özel bir durum ifade edip etmediğini saptamamıza olanak tanıyan "Sondajlama Soruları" (Mayring, 2000: 58) eklenmiştir. Soruların son şekli ve sıralaması aşağıdaki gibidir;

Katılımcılara profil sorularının yer aldığı kısımda yer alan sorular şu şekilde sıralanmıştır;

1. Yaş
2. Cinsiyet
3. Eğitim Durumu
4. Mesleki Tecrübe Süresi
5. Acente İçindeki Pozisyonu

6. Oda Yönetiminde Görev Alıp Almama Durumu
7. Acentenin Odaya Üyelik Süresi
8. Acentenin Faaliyet Alanı (Türü)
9. Acentenin NACE kodu
10. Hangi Meslek Komitesi İçine Dahil Olduğu

A kısmı; (Misyon)

1. Deniz Ticaret Odası denilince aklınıza gelen ilk şey nedir?
2. Deniz Ticaret Odası acenteleri için neyi ifade etmektedir?

B kısmı; (Oda'nın kurumsal yapısı, faaliyetleri ve karar alma süreci)

1. İzmir Deniz Ticaret Odası'nda kararlar şeffaf bir şekilde mi alınmaktadır?
2. İzmir Deniz Ticaret Odası sizce kurumsal bir yapıya sahip midir?
3. Odanın sizin beklentileriniz ve çıkarlarınız doğrultusunda faaliyette bulunduğuna inanıyor musunuz?
4. Odanın, siz acentelerin görüş ve fikirlerine değer verdiğini düşünüyor musunuz?
5. Oda çalışanlarının üyeler ile iletişiminden memnun musunuz?
6. Odanın hizmet standartları kitapçığı hakkında bilginiz var mı?
7. Odanın sosyal sorumluluk projeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

C kısmı; (Oda'nın acentelere yönelik faaliyetleri)

1. İzmir Deniz Ticaret Odası'nın acentelere yönelik çalışmalarından birkaç örnek verebilir misiniz?
2. Bu çalışmaların faydaları ne oldu?
3. Size göre bu çalışmalar yeterli mi?
4. Beklentilerinizi karşılıyor mu?
5. Sizce eksik yönleri nelerdir?

D kısmı; (Oda'nın üyeler ile iletişimi)

1. Odanın faaliyetleri ile ilgili haberleri nereden takip ediyorsunuz?
2. Oda ile iletişime geçmek istediğiniz zaman hangi iletişim aracını tercih ediyorsunuz?
3. Oda sizinle iletişime geçmek istediği zaman hangi iletişim aracını tercih ediyor?
4. Odanın internet sayfası hizmetlerinden faydalanabiliyor musunuz?

5. Odanın dergisi olan "Denizden Merhaba" hakkındaki düşünceniz nedir?

E kısmı; (Üyelerin Oda'ya katkısı)

1. Odanın yerel ve ulusal düzeyde politika oluşturma sürecine katkınız nedir?
2. Odanın çalışmalarına düzenli olarak katkıda bulunuyor musunuz?
3. Odaya beklentilerinizi ve şikayetlerinizi iletiyor musunuz?
4. Oda meclis toplantılarının zamanını biliyor musunuz?
5. Düzenli katılıyor musunuz?
6. Kaç defa katıldınız?
7. Hiç söz aldınız mı?
8. Peki görüşleriniz dikkate alındı mı?

F kısmı (Vizyon)

1. Gelecekte nasıl bir Deniz Ticaret Odası hayal ediyorsunuz?
2. Deniz Ticaret Odası'nın acentelere yönelik gerçekleştirilmesini istediğiniz en önemli iki proje öneriniz ne olur?
3. Odaya daha aktif katılım sağlamanız, fikir ve görüşlerinizi iletmeniz için nasıl bir ortam ve imkan oluşturulmasını istersiniz?

3.1.3. Araştırma Örnekleminin Belirlenmesi

Elde edilen veriler derinlemesine inceleneceği için örneklemin çok büyük olması çalışmanın "yapılabilirlik" ilkesi bakımından sıkıntılar yaratabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 54).

Bu çalışmanın evrenini İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi' ne üye olan tüm acenteler oluşturmaktadır. Oda'nın sorumluluk alanı içine dağılmış 127 adet acente olmasının yarattığı zaman ve maliyet kısıtı nedeniyle, çalışma evreni İzmir Merkez ve Aliağa'da bulunan "Yetkili Gemi Acenteliği Belgesi" ne sahip acenteler olarak sınırlandırılmıştır.

Bu belgeye sahip olan fakat güncel olarak faaliyette bulunmayan acenteler çalışma dışına çıkarılmış ve geri kalan üyelerden 50 acente seçilerek araştırmanın evreni daraltılmıştır. Bu 50 acente içinde çalışmayı kabul eden ve ulaşılabilen yetki belgesine sahip 30 acente ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

3.1.4. Veri Toplama Aracının Belirlenmesi

Yüz yüze görüşme tekniğinin diğer tekniklere nazaran araştırma yapan kişiye daha fazla esneklik sağlaması (Aziz, 2010: 85), ve görüşme sırasında istenilen konuya daha derinlemesine girilebilmesine imkân vermesi bakımından üyeler ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır.

Bunun yanı sıra birçok insanın yanlış manalara sebebiyet vermemek istemesi, kendini sözlü bir şekilde daha iyi bir şekilde ifade etmesi ve görüşme sonunda belgelenmiş bir belgenin varlığının sorumluluğu gibi negatif yönlerin olmaması nedeniyle katılımcılar tarafından sözlü anlatım tercih edilmektedir (Arslantürk, 2001: 117).

Yapılan görüşme formlarının üzerine üyelerin adı yazılmamış ve bu bilgi kendilerine bildirilerek sorulara içtenlik ile cevap vermeleri istenilmiştir.

Araştırmanın örneklemindeki 30 acenteden randevu alınarak her biri ile kendi ofisinde görüşmeler yapılmış, her acenteden bir kişi ile yapılan görüşmeler ortalama 40 dakika sürmüştür. Görüşmeler 07 Temmuz 2015 tarihinde başlamış ve 20 Agustos 2015 tarihinde sonuçlandırılmıştır.

3.1.5. Veri Analizi, Bulguların İncelenmesi Ve Yorumlanması

Araştırmamıza ait verilerin incelenmesi safhasında "İçerik Analizi" tekniği kullanılmış ve çeşitli konularda üyelere yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar her bir sorunun altında toplanarak cevapları kapsayacak kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kodların kapsamına giren cevaplar da kendi arasında gruplanmıştır.

Araştırmanın her kısmı için aynı çalışma yapılmış ve gruplanan kodların yüzdeleri hesaplanarak en çok tekrar edilen kodlar, yani üyelerin konu hakkındaki görüşleri belirlenmiştir.

Verilerin yorumlanması kısmında bazı üyeler tarafından yapılan ve önemli olduğuna inanılan ifadeler telaffuz edildiği şekli ile doğrudan açıklama kısmına eklenmiştir.

3.2. VERILERIN ANALIZI VE YORUMLANMASI

3.2.1. Katılımcılara İlişkin Genel Bilgiler

Acente müdürleri, operasyon müdürleri ve şirket sahiplerinden oluşan 30 katılımcı ile yapılan yüz yüze görüşme tekniğinin sonucunda elde edilen profil bilgileri aşağıdaki gibidir.

3.2.1.1. Katılımcıların Yaşı

Araştırmaya katılan üyelerin profil analizine ilk olarak yaşlarından başlanmış ve alınan cevaplar belirli yaş gruplarına ayrılmıştır.

Katılımcıların yaş dağılımları Tablo 3.1. 'de gösterilmektedir.

Alınan sonuçlar çerçevesinde; çalışmaya katılanların %20' si 25-35 yaş grubunda, %60' ı 36-45 yaş grubunda, %13,3'ü 46-55 yaş grubunda, %3,3'ü 56-65 yaş grubunda ve diğer %3,3'ü de 66-75 yaş grubundan oluşmaktadır

Tablo 3.1. Katılımcıların Yaş Dağılımları

Yaş Aralığı	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
25-35	6	%20
36-45	18	%60
46-55	4	%13,3
56-65	1	%3,3
66-75	1	%3,3

3.2.1.2. Katılımcıların Mesleki Tecrübe Süreleri

Çalışmaya dâhil olan 30 üyeden sadece **iki** katılımcı bayan olmuştur.

Cinsiyetin belirlenmesinden sonra üyeler bir sonraki aşama olan mesleki tecrübe sürelerine göre değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan üyelerin odayı, faaliyetleri açısından yeterli bir süre boyunca gözlemleyebilmesi, ikili ilişkileri değerlendirebilmesi ve bu konuda sağlıklı bir yorum yapabilmesi açısından bu süre önem arz etmektedir.

Çalışmaya katılan üyeleri mesleki tecrübe süreleri açısından değerlendirmek gerekirse; katılımcıların yoğun olarak toplandığı grup 16-25 yıl aralığı olmuştur.

İlgili analiz Tablo 3.2.' de gösterilmektedir

Tablo 3.2. Katılımcıların Mesleki Tecrübe Süeleri

Tecrübe Süresi (Yıl)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
0 – 5	2	%6,7
6-15	6	%20
16-25	19	%63,3
26-35	2	%6,7
50 ÜSTÜ	1	%3,3

3.2.1.3. Katılımcıların Şirket İçindeki Pozisyonlarına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılanların, çalıştıkları şirket içindeki pozisyonlarının belirlenmesi için hazırlanan sorular bu bölümün üçüncü sırasında yer almaktadır. Katılımcıların şirket içindeki pozisyonlarının belirlenmesi, daha sonraki bölümlerde odanın işleyişi ve faaliyetleri hakkında yöneltilen sorular için alınan cevapların sağlıklı olup olmaması açısından önemlidir. Araştırmaya dahil olan katılımcılar içinde en çok görüşülen pozisyon sırasıyla "Acente Müdürü", "Şirket Sahibi", "Operasyon Müdürü" ve "Gümrük ve Liman Hizmetleri Müdürü" şeklinde gerçekleşmiştir.

Katılımcıların acente içindeki pozisyonları Tablo 3.3.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.3. Katılımcıların Acente İçindeki Pozisyonları

Pozisyonu	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Şirket Sahibi	8	%26,7
Acente Müdürü	16	%53,3
Operasyon Müdürü	5	%16,7
Gümrük ve Liman Hizmetleri Müdürü	1	%3,3

3.2.1.4. Katılımcıların Oda Yönetiminde Görev Almış Olma Durumları

Katılımcıların Oda yönetiminde görev almış olma kriterine göre değerlendirildiği kısım olan bu bölümde, görüşülen katılımcıların %63,3'ünün oda yönetiminde görev almadığı tespit edilmiştir. İlgili denek sayıları ve yüzdeleri Tablo 3.4.' deki gibidir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Oda Yönetiminde Görev Almış Olma Durumları

Yönetimde Görev Almış Olma Durumu	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Yönetimde Görev Almış	11	%36,7
Yönetimde Görev Almamış	19	%63,3

3.2.1.5. Katılımcıların Çalıştıkları Gemi Acentesinin Oda'ya Üyelik Süresi

Bu kısımda acenteler, Deniz Ticaret Odası' na üye oldukları süre bakımından incelenmiştir.

Acentelerin yasal olarak faaliyet gösterebilmesi için kuruluşundan itibaren Oda'ya üye olması gerekmektedir. %36,7 'lik oran ile katılımcılar arasındaki acentelerin Oda'ya üyelik süresi 6-10 sene aralığında olduğu görülmektedir. Bu yıl aralığı araştırmaya katılan firmaların ne zamandır bu sektör içinde olduklarını da göstermektedir.

Elde edilen bilgiler Tablo 3.5.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.5. Katılımcıların Bağlı Bulundukları Gemi Acentesinin Oda'ya Üyelik Süresi

DTO' ya Üyelik Süresi	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
0-5	1	%3,3
6-10	11	%36,7
11-15	4	%13,3
16-20	6	%20
21-25	5	%16,7
25 Üstü	3	%10

3.2.1.6. NACE Kodu Sorgulaması

Bu bölümde katılımcı acentelere NACE kodlarını bilip bilmedikleri sorulmuştur.

NACE kodu, ülkemizin Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirmesi gereken düzenlemelerden bir tanesidir. "Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflandırılması" olarak tanımlanabilen bu sistemde tüm iş kollarına birer kod belirlenmiştir. Bu çalışmaya paralel olarak TOBB da "Oda ve Borsalarda Mesleklerin Gruplandırılması" çalışmasını başlatmıştır (http://www.bodrumdto.com/mevzuat/, erişim: 12.01.2015).

Bu bölümde elde edilen bilgiler ışığında katılımcı üyelerin %66,7'sinin firmalarına ait NACE kodunu bilmediği tespit edilmiştir.

Katılımcılardan NACE kodları ile ilgili elde edilen bilgiler Tablo 3.6.' ya aktarılmıştır.

Tablo 3.6. Katılımcıların NACE Kodlarını Bilip Bilmeme Durumları

NACE KODU	Denek Sayısı	Yüzdesi
11.61.04	1	%3,3
50.20.22	1	%3,3
52.29.02	7	%23,3
52.29.90	1	%3,3
Bilmiyor	20	%66,7

NACE Kodlarının açılımı:

- **50.20.22.** : Uluslararası sularda ve kabotaj hattında yük taşımacılığı gemilerinin mürettebatıyla birlikte kiralanması (iç sular hariç)
- **52.29.02.** : Uluslararası denizyolu yük nakliyat acentelerinin faaliyetleri
- **52.29.90.** : Taşımacılığı destekleyici diğer faaliyetler (grup sevkiyatının organizasyonu, malların taşınması sırasında korunması için geçici olarak kasalara vb. yerleştirilmesi, yüklerin birleştirilmesi, gruplanması ve parçalara ayırılması, vb. dahil)

Katılımcılara ait profil bilgileri analiz edildikten sonra, Oda'nın çalışmalarına ve bu çalışmaların beklentileri karşılayıp karşılamadığına yönelik sorular sorulmuştur. Ayrıca çalışmanın ilgili kısımlarında katılımcılara gördükleri eksik yönleri açıklamaları ya da konuyla ilgili olumsuz tutumlarının nereden kaynaklandığını belirtmeleri istenmiştir.

Buna ek olarak çalışmanın son kısmında görmek istedikleri İzmir Deniz Ticaret Odası'nın hangi özelliklere sahip olmasını istedikleri sorulmuş, ek olarak da gelecekte Oda çalışmalarına ışık tutacağını umduğumuz cevapları elde ettiğimiz, Oda tarafından gerçekleştirilmesini istedikleri en önemli iki projenin ne olduğunu anlatmaları istenmiştir.

Görüşme Formunun A Kısmı

3.2.2. Acentelerin Deniz Ticaret Odası Hakkındaki Düşünceleri

3.2.2.1. Deniz Ticaret Odası'nın Misyonu

Araştırmanın A kısmı olan bu bölümde, katılımcılara ***"Deniz Ticaret Odası denilince aklınıza gelen ilk şey nedir?"*** sorusu yöneltilmiş ve akıllarına gelen ilk

tanımın aktarılması istenmiştir. Bazı katılımcılar sadece bir cevap vermiş, bazı katılımcılar ise birden fazla tanım yapmayı seçmişlerdir.

% 19,4 'lik oran ile en çok kez tekrar edilen ifade *"Acenteler ile devlet arasındaki aracı"* olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında % 16,1 lik oranı paylaşan ifadeler katılımcılar tarafından en çok tekrar edilen ikinci ve üçüncü kod olmuştur. Bunlar sırasıyla *"Sektör ile ilgili problemlerin aktartıldığı yer"* ve *"Armatörlerin ve deniz acentelerinin bağlı olduğu kurum'"* ifadeleridir.

Bu cevaplardan anlaşılabileceği gibi acenteler Deniz Ticaret Odası'nı devlet ve acenteler arasındaki zincir halkası, problemlerin devlete aktarımı ve çözümü için bir kilit nokta olarak görmektedirler. Bunun yanı sıra dördüncü sırada yer alan %9,7' lik oran ile "Aidat ödemeleri" ifadesi de dikkat çekici bir unsur olarak en çok tekrar edilen dördüncü ifade olarak tabloda yerini almıştır.

Deniz Ticaret Odası denilince aklınıza gelen ilk şey nedir? sorusuna verilen cevaplar ve yüzdeleri Tablo 3.7.' de gösterilmektedir;

Tablo 3.7. Deniz Ticaret Odası Denilince Katılımcıların Aklına İlk Gelen İfade

	İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
1.	Acenteler ile devlet arasındaki aracı	6	% 19,4
2.	Sektör ile alakalı problemlerin aktarıldığı yer	5	%16,1
3.	Armatörlerin ve gemi acentelerinin bağlı bulunduğu yer	5	%16,1
4.	Aidat	3	%9,7
5.	Yasal zeminde destek sağlayan ve koruyan kuruluş	2	%6,5
6.	Deniz ve Gemi ile ilgili İşlemler	2	%6,5
7.	Otorite	1	%3,2
8.	Güven	1	%3,2
9.	Denizcilik sektörü için dayanışma maksadı ile oluşmuş bir oluşum	1	%3,2
10.	Paydaşların bütün talep ve önerilerini değerlendirerek, sorunların çözümü için oluşturulmuş STK	1	%3,2
11.	Gemi ile ilgili işlemler	1	%3,2
12.	Bizi temsil ettiğiniz varsaydığımız bir kuruluş	1	%3,2
13.	Denizcilik sektöründe firmalara köstek olan bir kurum	1	%3,2
14.	Hiçbir şey	1	%3,2

Görüşme formunun A kısmında yer alan ikinci soruda Deniz Ticaret Odası'nın acenteleri için neyi ifade ettiğini sorulmuştur. Bu soruda sorgulanan alan daha

daraltılarak sadece acenteler olarak sınırlandırılmıştır. Amaçlanan şey, Katılımcıların zihninde yer alan Deniz Ticaret Odası kavramının, Oda'nın var oluş amacı ile ne oranda eşleşmiş olduğunun tespitidir.

Bu kısımda en çok tekrarlanan ifade %20,9'luk oran ile "*Devlet kurumlarına karşı bizi temsil eden ve ilişkilerimizi düzenleyen aracı kurumdur*" olmuştur. %18,6'lık orana sahip ikinci en çok tekrar edilen ifade ise "*Problemlerimizi çözen kuruluş*" cevabı olmuştur. Bunun yanı sıra üçüncü sırada %14'luk orana sahip "Hiçbir şey" cevabı, bazı acentelerin çeşitli nedenler dolayısıyla Oda ile sağlıklı ilişkiler kuramadığını göstermektedir.

Katılımcılara sorulan "***İzmir Deniz Ticaret Odası siz acenteler için neyi ifade etmektedir?***" sorusuna verilen cevapların kodlanmış hali aşağıdaki Tablo 3.8.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.8. Deniz Ticaret Odası'nın Acenteler İçin Anlamı

	İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
1.	Devlet kurumlarına karşı bizi temsil eden ve ilişkilerimizi düzenleyen aracı kurumdur	9	%20,9
2.	Problemlerimizi çözen kuruluş	8	%18,6
3.	Hiçbir şey	6	%14
4.	Aidat ödemeleri	5	%11,6
5.	Acenteleri mevzuat ve yönetmelikler ile ilgili bilgilendiren kuruluş	5	%11,6
6.	Acentelerin bağlı bulunduğu ve çatısı altında topladığı oda	4	%9,3
7.	Toplanan şikâyetleri tek tip ağızdan ileten kurum	2	%4,7
8.	Kendimizi güvende hissettiğimiz bir liman	1	%2,3
9.	Denetleme	1	%2,3
10.	Topluma karşı yüzümüz	1	%2,3
11.	Çok fazla bir rol üstlenmiyor	1	%2,3

Görüşme Formunun B Kısmı

3.2.3. Oda' nın Kurumsal Yapısı ve Karar Alma Süreci

Bu kısımda katılımcılara ilk olarak "***Oda'da kararlar şeffaf bir şekilde mi alınmaktadır?***" ifadesi yöneltilmiş ve konuya yönelik düşüncelerinin aktarılması istenmiştir. Cevaplar "Evet", "Hayır" ve "Fikrim Yok" şeklinde kategorize edilmiş ve

daha sonrasında katılımcılardan olumsuz düşüncelerin kaynağının ne olduğuna yönelik açıklama yapmaları istenmiştir.

Elde edilen bulgular Tablo 3.9.' da gösterilmektedir.

Tablo 3.9. Katılımcılara Göre Odada Alınan Kararların Şeffaflığı

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Alınan Kararlar Şeffaf	19	%63,3
Alınan Kararlar Şeffaf Değil	10	%33,3
Fikrim Yok	1	%3,3

Tabloda görüldüğü üzere %63,3 oran ile katılımcılar Oda'da alınan kararların şeffaf olduğunu düşünmektedir. Kararların şeffaf olmadığını düşünen %34'lük olan kısma, olumsuz düşüncenin nereden kaynaklandığını saptamak için "***Neden şeffaf olmadığını düşünüyorsunuz?***" sorusu sorulmuştur. Olumsuz cevap verenlerin %50'si, bunun nedenini İzmir Deniz Ticaret Odası'nın İstanbul'a bağlı olması olarak beyan etmişlerdir. Alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 3.10' da gösterilmektedir.

Tablo 3.10. Katılımcıların Alınan Kararların Şeffaf Olmadığını Düşünme Nedenleri

	İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
1.	İstanbul'a bağlı olması nedeniyle şeffaf değil	5	%50
2.	Yönetim kurulunda olmama sebebi ile toplantılara katılamadığımız ve karar alım aşamasına dahil olamadığımız için şeffaf değil	2	%20
3.	Karalar alınmadan önce üyeler arası sirkülasyon olmadığı için şeffaf değil	1	%10
4.	Meclis gündemine gelen konular süzgeçten geçerek geliyor, bu yüzden şeffaf değil	1	%10
5.	Konteyner alanındaki şirketlerin hoşuna gidecek şekilde kararlarlar alındığı için şeffaf değil	1	%10

İkinci soru olarak yine Oda'nın yönetsel yapısını ve işleyişini mercek altına alan "***Oda sizce kurumsal bir yapıya mı sahiptir?***" sorusu yönetilmiş ve cevaplar "Evet", "Hayır", "Fikrim Yok" şeklinde gruplandırılmıştır. Bir üst soruda olduğu gibi olumsuz ifadelerin kaynağının anlaşılabilmesi için katılımcılardan olumsuz düşüncenin nedeni açıklamaları istenmiştir. Elde edilen ifadeler Tablo 3.11'de gösterilmektedir.

Tablo 3.11. Katılımcıların Odanın Kurumsal Olup Olmadığına Dair Düşünceleri

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Oda Kurumsal	18	%60
Oda Kurumsal Değil	11	%36,7
Fikrim Yok	1	%3,3

İzmir Deniz Ticaret Odası, alınan cevaplar sonucunda katılımcıların %60'ı tarafından kurumsal olarak tanımlanmıştır. Odanın kurumsal olmadığını düşünen katılımcılara "***Odanın hangi nedenle kurumsal olmadığını düşünüyorsunuz?***" sorusu yöneltilmiştir. Sorulan soruya karşılık olarak katılımcılar Oda'nın kurumsal olamamasının altında yatan nedenleri bir ya da birkaç sebebe dayandırarak açıklamışlardır.

Yapılan ifadelerden oluşturulan kodlardan en fazla tekrar edilen neden "İstanbul'a bağlı olması" olmuştur. Bir diğer yandan oda içindeki bürokratik yapının kurumsal bir kurum olma önündeki bir engel olduğu ifadeler içinde yer almaktadır.

Bu kısımda alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 3.12.' de en sık tekrarlanan ifade başta olmak üzere yerleştirilmiştir.

Tablo 3.12. Katılımcıların Odanın Kurumsal Olmadığını Düşünme Nedenleri

	Kurumsal Olmama Nedenleri	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	İstanbul'a bağlı olması nedeni ile kurumsal değil	5	%33,3
2.	Personel sayısı ve personelin profesyonel açıdan yeterlilikleri yeterli olmadığı için kurumsal değil	2	%13,3
3.	Kendi içinde departmanlaşması olmadığı için kurumsal değil	1	%6,7
4.	Odanın sorumlu olduğu tüm gruplar ile eşit olarak ilgilenmediği için kurumsal değil	1	%6,7
5.	Çalışmalar kişiler bazında yürütüldüğü ve sürdürülebilirliği olmadığı için kurumsal değil	1	%6,7
6.	Bürokratik yapı yüzünden kurumsal değil	1	%6,7
7.	Yeteri kadar aktif ve hızlı olmadıkları için kurumsal değil	1	%6,7
8.	Bilgi paylaşımı sıfır olduğu için kurumsal değil	1	%6,7
9.	Kendilerine ait bir binası olmadığı için profesyonel değil	1	%6,7
10.	Devlet tarafından ciddiye alınmadıkları için profesyonel değil	1	%6,7

Çalışmanın B kısmındaki ikinci soru ise, Oda'nın acentelerin yararına olacak şekilde faaliyette bulunup bulunmadığına dair düşüncelerini tespit etmek amacı ile hazırlanmıştır.

"***Odanın beklentileriniz ve çıkarlarınıza yönelik faaliyette bulunduğunu düşünüyor musunuz?***" sorusu yöneltilmiş ve cevaplar "Evet", "Hayır", "Kısmen" şeklinde kategorize edilmiştir. Diğer kısımlarda da olduğu gibi olumsuz cevap veren katılımcılardan nedenini açıklaması istenmiştir. Elde edilen ifadeler Tablo 3.13.'e aktarılmıştır.

Tablo 3.13. Katılımcıların Odanın Onların Beklentileri Ve Çıkarları Doğrultusunda Faaliyette Bulunduğuna Dair Düşüncesi

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Olumlu Düşünceye Sahibim	14	%46,7
Olumsuz Düşünceye Sahibim	11	%36,7
Kısmen Olumlu Düşünceye Sahibim	5	%16,7

Tabloda görüleceği üzere katılımcıların %46,7'si Oda'nın, katılımcıların beklentilerini ve çıkarlarını gözeterek faaliyetlerde bulunduğunu düşünmektedir. Bunun yanı sıra, katılımcıların %36,7'si bu durumun tersini düşünmekte ve gerçekleştirilen faaliyetlerde acentelerin beklentilerinin ve çıkarlarının birinci planda olmadığını düşünmektedir. Bunun birçok nedeni olabileceği gibi, çalışma içindeki verilerden yola çıkılarak, Oda içinde alınan kararların şeffaflığındaki ve yönetim-üyeler arasındaki bilgi paylaşımındaki eksiklikten kaynaklandığına dair bir yorum yapılabilir. Olumsuz cevap verilen adaylara nedeninin nereden kaynaklandığı sorulmuş ve alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 3.14.' de sıralanmıştır.

Tablo 3.14. Katılımcıların Odanın Onların Beklenti Ve Çıkarları Doğrultusunda Hareket Etmediğini Düşünmelerinin Nedeni

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Daha hızlı ve faal olmadıkları için düşünmüyorum	4	%40
2.	Bizi istediğimiz şekilde temsil etmedikleri için düşünmüyorum	2	%20
3.	Gerçek anlamda hukuki destek olmadığı için düşünmüyorum	1	%10
4.	Oda tarafından yapılan bilgi paylaşımının yetersiz olduğu için düşünmüyorum	1	%10
5.	Limanda ekipman sıkıntısı ile ilgili herhangi bir yaptırımları olmadığı için düşünmüyorum	1	%10
6.	Tekelciliği önleyemedikleri için düşünmüyorum	1	%10

Katılımcılar Oda'nın acentelere yönelik çalışmalarında daha hızlı, faal ve sonuç odaklı olmasını beklemektedir. Bu durumun eksikliği acenteler arasında Oda'nın faaliyetlerinin niteliği açısından güvensizlik yaratmaktadır. Oda'nın faaliyetlerinin beklentilere karşılık vermemesinin bir diğer nedeni ise üyelere gereken hukuki yardımın yapılmaması olarak ifade edilmektedir. Üyeler, resmi kurumlar ve devlet arasında tampon görevi gören bir kurum olarak gördükleri Oda'dan, hukuki anlamda daha aktif olarak yardım talep etmektedirler. Katılımcılardan bazıları bu yardımın sadece konu ile ilgili hangi avukat ile görüşebileceklerine dair bir çabadan öte olmadığını iddia etmektedir ve üye problemlerine daha yakın durabilen bir Oda görmek istemektedirler.

Bu nedenlere ek olarak, İzmir Deniz Ticaret Odası' nın üyelerin karşılaştığı problemlere yönelik çalışmalarında, özellikle liman ile ilgili konularda, yaptırım gücünü ortaya koymasını beklemektedirler.

Çalışmanın ikinci kısmındaki 3. soru olarak, "***Odanın siz acentelerin fikir ve görüşlerine değer verdiğini düşünüyor musunuz?*** " sorusu yöneltilmiş ve alınan cevaplar "Evet", "Hayır", "Kısmen" şeklinde gruplanmıştır. Elde edilen ifadeler Tablo 3.15'de gösterilmiştir.

Tablo 3.15. Katılımcıların Odanın Acentelerin Fikir Ve Görüşlerine Değer Verdiğini Düşünüyor Olma Durumu

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Fikir ve Görüşlere Değer Veriliyor	22	%73,3
Fikir ve Görüşlere Değer Verilmiyor	4	%13,3
Kısmen Değer Veriliyor	4	%13,3

Alınan cevaplar neticesinde çalışmaya katılan katılımcıların %73,3'ü; Oda'nın, acentelerin fikir ve görüşlerine değer verdiğini düşünmektedir. Önceki sorularda görünen birbirine yakın sayılabilecek olumlu ve olumsuz cevapların oranı, burada yerini net bir ayrıma bırakmıştır. Bu durumda acentelerin, Oda'ya yönelik olumsuz tutumlarının nedeni; fikir ve görüşlerin dikkate alınmaması değil, bir sonraki aşama olan, aktarılan problemlerin değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması kısmındaki eksikliklerin varlığıdır şeklinde bir yorum yapmak mümkündür. Buna ek olarak, birçok acentenin ifadesi üzere, üzerinde durulması gereken bir diğer nokta ise, yeni dönem yönetimin ilgili konu bakımından daha duyarlı ve ilgili olduğunu düşünmeleridir.

Oda'nın yapısı ile ilgili sorulan 4. soru "***Oda çalışanlarının üyeler ile iletişiminden memnun musunuz?***" sorusudur. Kişilere yönelik bireysel yorum yapmalarından ziyade genel olarak Oda çalışanlarının üyeler ile iletişim şeklinde bir problem olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Bu soruya yönelik verilen cevaplar "Evet", "Hayır" ve "Kısmen" olarak kategorize edilmiştir, oranlar Tablo 3.16.'da gösterilmektedir

Tablo 3.16. Katılımcıların Oda Çalışanlarının Onlar Kendileri İle Olan İletişiminden Memnuniyeti

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
İletişimden Memnunum	25	%83,3
İletişimden Memnun Değilim	4	%13,3
Kısmen Memnunum	1	%3,3

Elde edilen cevaplar neticesinde Oda çalışanlarının iletişim şeklinde herhangi bir problem olmadığı açıkça belli olmaktadır. Olumsuz cevap veren katılımcılardan nedenini açıklamaları istenmiştir. Buna karşılık olarak bazı üyeler net bir cevap veremez iken iki katılımcı nedenin nereden kaynaklandığını ifade etmiştir. Bir üye *'Bizimle sadece oy ya da seçim zamanı iletişime geçiyorlar'* şeklinde ifade ederken, bir diğer üye ise *"Üyeler ile yeteri sıklıkta iletişime geçmiyorlar"* şeklinde iki taraf arasındaki iletişimin zayıflığı hakkında yorumda bulunmuştur. Bu kısımda asıl elde edilmek istenen veri, Oda içinde çalışan kimselerin iş tanımlarına uygunsuz davranışları ya da üyeler ile iletişimde yanlış yapılan uygulamaları gün yüzüne çıkarmaktı. Sonuçlardan görüleceği üzere bu konuda problem yaşanmadığı görülmektedir.

Bu bölümdeki 5. soru Oda'nın yaptığı sosyal faaliyetlere yönelik olarak hazırlanmıştır. Katılımcılara "***Odanın sosyal sorumluluk projeleri hakkındaki düşünceniz nedir?***" sorusu sorulmuş ve cevaplar "Faydalı Buluyorum", "Faydalı bulmuyorum" ve "Fikrim Yok" olarak gruplandırılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 3.17.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.17. Katılımcıların Odanın Sosyal Sorumlulukları Hakkındaki Düşünceleri

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Faydalı Buluyorum	19	%63,3
Faydalı Bulmuyorum	6	%20
Fikrim Yok	5	%16,7

Faydalı bulmuyorum cevabını veren %63,3'lük kısma bu olumsuzluğun nedeni sorulmuş ve eksik gördükleri noktaları tanımlamaları istenilmiştir. Alınan cevaplar Tablo 3.18.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.18. Katılımcıların Sosyal Sorumluluk Projelerinin Faydalı Bulmama Nedenleri

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1. Sosyal sorumluluk projelerinden önce asli sorumluluklarını yerine getirmeliler.	2	%22,2
2. Her kesimden kişileri / öğrencileri bir araya toplayamıyor ve geniş kitlere ulaşamıyorlar.	2	%22,2
3. Bu alandaki faaliyetlerin daha da geliştirilmesi gereklidir.	2	%22,2
4. Sosyal sorumluluğu, eğitim almak isteyen öğrencilere yatırım yaparak gerçekleştirmeliler.	1	%11,1
5. Sosyal sorumluluğa gelene kadar önce limanla ilgili problemler çözülmesi gereklidir.	1	%11,1
6. Bu alanda yapılan faaliyetler etkin ve yetkin değiller.	1	%11,1

Bu soruya ek olarak katılımcılara Oda'nın bu konuda yaptıklarından en fazla akıllarında kalanı belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler aşağıdaki Tablo 3.19.' da gösterilmektedir.

Tablo 3.19. Katılımcı Acentelerin En Çok Aklında Kalan Sosyal Sorumluluk Projesi

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1. Fotoğraf / resim yarışmaları ve sergileri	10	%58,8
2. Çocuklara yönelik yapılan çalışmalar	4	%23,5
3. Bornova'da üyeler adına yapılan ağaç dikimi organizasyonu	1	%5,9
4. Yelkencilik ile ilgili organizasyonlar	1	%5,9
5. Çöp toplama organizasyonu	1	%5,9

Görüşme Formunun C Kısmı

3.2.4. Oda'nın Acentelere Yönelik Gerçekleştirdiği Çalışmalar ve Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında katılımcılara Oda'nın acentelere yönelik yaptığı çalışmalar hakkında sorular yönetilmiş, bu çalışmalardan ne şekilde yararlandıkları

öğrenilmeye çalışılmıştır. Her bölümde olduğu gibi bu bölümde de yetersiz ya da eksik görülen yanların olup olmadığı, var ise nereden kaynaklandığının tespiti amaçlanmıştır.

Bu kısımda ilk soru "***Odanın siz acentelere yönelik yaptığı çalışmalara örnek verebilir misiniz?*** " sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan akıllarında kalan bir ya da birden fazla çalışmayı belirtmeleri istenmiştir.

Elde edilen ifadeler Tablo 3.20.'ye aktarılmıştır.

Tablo 3.20. Katılımcılar Tarafından Oda Çalışmalarına Yönelik Verilen Örnekler

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Gemi acenteliği yetkili personel eğitimi	10	%23,3
2.	Yenileme eğitimleri	9	%20,9
3.	Yeni gümrük/mevzuat düzenlemeleriyle ilgili yapılan oturumlar	8	%18,6
4.	Aklına gelmedi	5	%11,6
5.	Tehlikeli yük taşımacılığı ile ilgili yapılan eğitim	4	%9,3
6.	Limanlara yönelik çalışmalar	2	%4,7
7.	Mavi kart	1	%2,3
8.	Kaptanlık eğitimi	1	%2,3
9.	Aliağa ticaret odasını ile birlikte yapılan çalışmalar	1	%2,3
10.	Muhasebesel işlemler ile ilgili eğitim	1	%2,3
11.	Yılda birkaç kez yapılan toplantılar	1	%2,3

Bu bilgi ışığı altında çalışmaya katılan acentelerin, Oda'nın kendilerine yönelik yaptığı çalışmalardan akıllarında en çok kalan Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından verilen acente yetki belgeleri için düzenlediği çalışmalar olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak gemi acentelerini ilgilendiren mevzuat düzenlemeleri ya da oluşturan yeni yönetmelikler ile ilgili yapılan bilgilendirme toplantıları olmuştur. Bunun yanı sıra bazı acenteler bu soruya yanıt verememiş ve akıllarına Oda'nın acentelere yönelik yaptığı bir çalışmanın gelmediğini belirtmişlerdir.

Bu kısmın ikinci sorusu "***İfade ettiğiniz çalışmanın/çalışmaların size faydası ne oldu?***" şeklinde hazırlanmış ve katılımcılara sorulmuştur. Elde edilen ifadeler Tablo 3.21.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.21. Oda Tarafından Yapılan Çalışmaların Katılımcı Acentelere Olan Faydaları

	İfadeler(Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Bilgilerimiz güncellendi.	11	%29,7
2.	Eksik kalmış olan boşluklar doldu	9	%24,3
3.	Boş	6	%16,2
4.	Faydası yok	4	%10,8
5.	Yetki belgesini aldık	2	%5,4
6.	Personelin yaptığı işler hakkında farkındalığı oluştu	1	%2,7
7.	Belli bir standart geliştirmek için faydalı.	1	%2,7
8.	Yeni başlayanlar temel bilgileri edinmiş oldu	1	%2,7
9.	Gümrük ve mevzuat ile ilgili problemler aktarıldı ve Oda tarafından takibi yapıldı	1	%2,7
10.	Verilmesi gereken eğitimleri eğer tüm acenteler bireysel olarak yapmak zorunda kalsaydı bu çok karmaşık olurdu, düzen sağlanmış oldu.	1	%2,7

Toplanan sonuçlara göre katılımcılar, yapılan çalışmalar sonucunda sahip olunan bilgilerin güncellendiğini, eksik kalan noktaların yeni bilgiler ile doldurulduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca çalışanlara verilen eğitimler ile sektöre yeni giriş yapan kişilerin temel bilgileri edindiğini ve bu duruma yönelik bir standart oluşturmak için önemli bir faaliyet olduğunu ifade etmişlerdir.

Oda'nın çalışmaları ile ilgili bir sonraki soru olan 3. soruda katılımcılara "***Sizce ifade ettiğiniz çalışmalar yeterli mi?***" sorusu yöneltilmiş ve yapılan çalışmaların acenteler açısından yeterliliğini tespit edilmeye çalışılmıştır.

Toplanan cevaplar "Yeterli", "Yetersiz" ve "Fikrim Yok" şeklinde gruplanmış ve Tablo 3.22.'ye aktarılmıştır.

Tablo 3.22. Katılımcılara Göre Odanın Onlara Yönelik Yaptığı Çalışmaların Yeterliliği

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Çalışmalar Yeterli	8	%26,7
Çalışmalar Yetersiz	18	%60
Fikrim Yok	4	%13,3

Alınan cevaplar doğrultusunda katılımcıların %60'ı Oda tarafından yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu, % 26,7' si ise yeterli olduğunu düşünmektedir.

Bununla birlikte katılımcı acentelerin %13,3' ü bu konuda net bir fikir beyan edememişlerdir.

Bu bölüm yani C bölümündeki 4. soru ise "***İfade ettiğiniz çalışmalar beklentilerinizi karşılıyor mu?***" şeklinde katılımcılara aktarılmış ve yapılan çalışmaların sonucunda katılımcıların beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı sorgulanmıştır. Elde edilen ifadeler Tablo 3.23.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.23. Oda'nın Yaptığı Çalışmaların Katılımcı Acentelerin Beklentilerini Karşılama Durumu

İfadeler(Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
1. Beklentileri Karşılıyor	11	%36,7
2. Beklentileri Karşılamıyor	8	%26,7
3. Beklentileri Kısmen Karşılıyor	6	%20
4. Fikrim Yok	5	%16,7

Verilen cevaplar neticesinde katılımcıların %36,7'si Oda'nın acentelere yönelik yaptığı çalışmaların acente beklentilerini karşıladığı tespit edilmiştir. Birbirine yakın sayılabilecek bu kısımdaki son 3. ve 4. soruyu aynı yorumun içine dâhil etmek gerekirse, sonuçlar ışığında, mevcut çalışmaların çeşitli özellikleri dolayısıyla katılımcıların beklentilerini karşıladığı, fakat asıl sorunun yapılan çalışmaların çeşitliliğinde ya da sorunlara yönelik olmasında bir problem olabileceği yorumu yapılabilir.

C kısmının son sorusu olarak katılımcılara Oda tarafından yapılan çalışmaların eksik gördükleri yönlerini belirtmeleri istenilmiş ve "***Sizce yapılan bu çalışmaların eksik yönleri nelerdir?***" sorusu sorulmuştur.

Katılımcılar tarafından alınan bu soruya yönelik alınan cevaplar yapılan çalışmaların daha kapsamlı ve sık yapılması ifadesi etrafında toplanmıştır. Ek olarak bazı katılımcılar eğitimlerin verimliliğine inanmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazıları Oda'nın yönetim kanadındaki bazı eksikliklerden bahsetmiş ve Oda'nın bu sektörde faal olarak çalışan birileri tarafından değil tüm zamanını bu işe ayırabilecek kişiler tarafından yönetilmesini gerektiğini belirtmişlerdir. Elde edilen veriler Tablo 3.24.'e aktarılmıştır.

Tablo 3.24. Katılımcılar Tarafından Bildirilen Eksik Yönler

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Çalışmalar daha kapsamlı, çeşitli ve sık yapılabilir.	7	%16,3
2.	Eğitimler yüzeysel ve kağıt üzerinde kalan bir prosedür bu nedenle çalışanların yetkinlikleri ve etkinlikleri adına bir değişim gerçekleşmiyor	5	%11,6
3.	Herhangi bir eksik yönü yok	4	%9,3
4.	Fikrim Yok	4	%9,3
5.	Devlet ve sistem kaynaklı bazı problemler var	3	%7
6.	Armatör ve acentecilik faaliyetlerinde daha fazla ağırlık verilmeli	3	%7
7.	Yürütülen çalışmalar daha profesyonelce yapılmalı ve eğitimler içi ayrı bir departman kurulmalı	2	%4,7
8.	Mersin şubesi eğitimleri ücretsiz yaparken İzmir şubenin eğitimlerden para talep etmesi	2	%4,7
9.	Liman- oda - resmi otoriteler ile olan iletişimler çok cılız ve ciddiye alınmıyorlar	2	%4,7
10.	Olaylar kişiler üzerinde yürüdüğü için sürdürülebilirliği yok	1	%2,3
11.	Odayı meslek grubundaki çalışanlar değil sadece odaya odaklı yöneticiler tarafından yönetilmeli	1	%2,3
12.	Odanın çatısı altında toplanan tüm gruplara ulaşamıyorlar	1	%2,3
13.	Teorik eğitimin yanı sıra uygulamalı eğitimler de olmalı	1	%2,3
14.	Odanın gelirleri ölçüsünde tanıtım ve eğitim faaliyetleri daha fazla arttırılabilir.	1	%2,3
15.	Sorunlara yönelik çaba gösteriliyor fakat sonuca ulaşabilmek için belki yöntem değiştirilebilir.	1	%2,3
16.	Mevzuat değişiklikleri ile ilgili daha çok çalışma olmalı	1	%2,3
17.	Statükocular, kalıpları kıramıyorlar	1	%2,3
18.	Oda-üye arasındaki bilgi alışverişi çok zayıf	1	%2,3
19.	Çalışanlar için işlerinde onlara yardımı olacak çeşitli kurslar düzenlenebilir. (İngilizce gibi)	1	%2,3
20.	Çalışmaların gerekliliğine inanmıyorum.	1	%2,3

Görüşme Formunun D Kısmı

3.2.5. Oda'nın İletişim Kanalları

Çalışmanın D kısmında, üyeler ile iletişimin nasıl sağladığı ve faaliyetlerin hangi yolla üyelere aktardığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 3.25.'e aktarılmıştır.

Tablo 3.25. Katılımcıların Oda Faaliyetlerini Takip Etme Şekli

İfadeler(Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1. E-posta / İnternet	27	%67,5
2. Bülten	6	%15
3. Dergi / Gazete	3	%7,5
4. Telefon	1	%2,5
5. Billboard	1	%2,5
6. Sirküler	1	%2,5
7. Bilgilendirme Yok	1	%2,5

Alınan cevaplar doğrultusunda katılımcıların, Oda ile ilgili haberleri en çok mail ve internet yolu ile takip ettiği belirlenmiştir. Bunun dışında Oda tarafından hazırlanan bültenler ve dergiler aracılığı ile de ilgili haberlerin takibi sağlanmaktadır.

2.soru olarak "***Oda ile iletişime geçmek istediğiniz zaman hangi iletişim araçlarını tercih ediyorsunuz?*** " sorusu yöneltilmiştir.

Elde edilen ifadeler Tablo 3.26.'ya aktarılmıştır.

Tablo 3.26. Katılımcıların Oda İle İletişime Geçme Şekli

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
Telefon	28	%66,7
E-posta	13	%31
Belgegeçer	1	%2,4

Elde edilen veriler ışığında Oda ile iletişime geçmek isteyen katılımcılar en çok telefonu kullandığı anlaşılmaktadır. Telefona alternatif olarak mail tercih edilen ikinci araç olarak tercih edilmektedir.

D bölümündeki 3. soru ise "***Oda sizinle iletişime geçmek istediği zaman hangi iletişim aracını kullanıyorsunuz?***" olarak hazırlanmış ve katılıcılara sorulmuştur. İfadeler Tablo 3.27.'ye aktarılmıştır.

Tablo 3.27. Oda'nın Katılımcılar ile İletişime Geçme Şekli

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
Telefon	25	%53,2
E-posta	21	%44,7
Belgegeçer	1	%2,1

Bu kısımda elde edilen cevaplar sonucunda Oda'nın da üyelere ulaşmak istediği zaman birincil olarak telefon kullandığı belirlenirken, üyelerden daha fazla e-posta kullanmayı tercih ettiği de görülmektedir.

Oda'nın üyeler ile kurduğu her türlü iletişim kanalının incelendiği bu bölüme Oda'nın internet sayfası da dâhil edilmiş ve katılımcılara bu konu hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılara "***Oda'nın internet sayfasındaki hizmetlerden faydalanabiliyor musunuz?***" sorusu sorulmuştur. Bununla birlikte hangi hizmetlerden faydalandıkları da sorunun içine dahil edilmiştir. Cevaplar arasında internet sayfasındaki hizmetlerden faydalanamadığını bildiren katılımcılara problemin nereden kaynaklandığına dair açıklama yapmaları istenilmiştir.

Oda'nın hizmetlerinden faydalanıp faydalanamadıklarına dair sorulan sorunun cevapları "Evet", "Hayır", "Kısmen" ve "Fikrim Yok" olarak gruplandırılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 3.28.'e aktarılmıştır.

Tablo 3.28. Katılımcıların Oda'nın İnternet Sayfasındaki Hizmetlerden Faydalanma Durumu

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Hizmetlerden Faydalanıyorum	22	%73,3
Hizmetlerden Faydalanmıyorum	3	%10
Kısmen	4	%13,3
Fikrim Yok	1	%3,3

Katılımcıların %73,3'ü Oda'nın internet sayfasından üyelerinde sağladığı hizmetlerden yararlanabildiğini ifade ederken %10'u herhangi bir hizmetten faydalanmadığını, %13,3'ü ise kısmen faydalandığını belirtmiştir.

Hizmetlerden faydalandığını belirten katılımcılara "***Oda'nın internet sayfasındaki hangi hizmetlerden faydalanıyorsunuz?***" sorusu sorularak, bunların hangi hizmetler olduğunu belirtmeleri istenilmiş ve alınan cevaplar aşağıdaki Tablo 3.29.' e aktarılmıştır.

Tablo 3.29. Katılımcıların Oda'nın İnternet Sayfasında Yararlandığı Hizmetler

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1. Yeni yönetmelikler ve mevzuat revizeleri ile ilgili bilgilendirmeler	6	%30
2. Acentelere yönelik eğitimler	5	%25
3. İstatistiki bilgiler	3	%15
4. Hizmet Tarifeleri	3	%15
5. Acente detayları	2	%10
6. Ambargolar ile ilgili değişiklikler	1	%5

Katılımcıların Oda'nın internet sayfasından en çok yeni yönetmelikler ve mevzuat revizeleri ile ilgili bilgilendirmeleri takip ettikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak katılımcı üyelerin, acentelere yönelik eğitimlerin yapılacağı tarihler ve bilgilendirmeler, istatistiki bilgiler, hizmet tarifeleri, ihtiyaç duydukları acente detayları ve çeşitli lokasyonlara uygulanan ambargo durumlarına yönelik değişiklikleri takip ettikleri belirlenmiştir. Bu kısımdaki son soru olan 5. soruda katılımcılara Oda tarafından çıkarılan 'Denizden Merhaba' dergisi hakkındaki düşünceleri sorulmuştur.

"Oda'nın dergisi olan *Denizden Merhaba hakkında ne düşünüyorsunuz?*" sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar "Beğendim", "Beğenmedim", "Detaylı İncelemedim" ve "Haberim Yok" şeklinde kategorize edilmiştir. Katılımcılar tarafından verilen ifadeler Tablo 3.30.'da gösterilmektedir.

Tablo 3.30. Katılımcıların Denizden Merhaba Dergisi Hakkındaki Düşünceleri

İfadeler(Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Dergiyi Beğendim	14	%46,7
Dergiyi Beğenmedim	3	%10
Dergiyi Detaylı İncelemedim	7	%23,3
Dergiden Haberim Yok	6	%20

Katılımcıların %46,7'si Oda'nın dergisi olan "Denizden Merhaba" yı beğendiklerini belirtmişleridir. Bunun yanı sıra %10'u beğenmediğini ifade ederken %20 si de derginin ellerine geçmediğini ve haberlerinin olmadığını bildirmişleridir. Dergiyi beğenmeyen %10' luk kısma bunun neden kaynaklandığını saptamak için "***Dergiyi beğenmeme nedeniniz nedir?***" sorusu sorulmuştur ve elde edilen kodlar aşağıdaki Tablo 3.31.' de gösterilmiştir.

Tablo 3.31. Katılımcıların Denizden Merhaba Dergisini Beğenmeme Nedenleri

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	İçerik daha zengin olabilir.	1	%20
2.	Gümrük ile ilgili şeyler olabilir.	1	%20
3.	İçinde aydınlatıcı bir şey yok	1	%20
4.	Her şey İstanbul ile ilgili	1	%20
5.	Son sayfalar sadece geziler ile ilgili	1	%20

Görüşme Formunun E Kısmı

3.2.6. Üyelerin Oda'ya Desteği ve Çalışmalara Katkısı

Bu kısımda üyelerin Oda'nın acentelerin faaliyetlerini destekleyici ve onları bilgilendirici çalışmaların oluşturulması ve planlanması düzeyinde ne derece katkı sağladıklarını belirlemeye çalışılmıştır.

Sektörün daha iyi bir seviyeye çıkarılması için sadece Oda'nın tek taraflı çabasının yeterli olmayacağını, üyelerin Oda'yı destekleyici ve yönlendirici girişimlerde bulunması ve ona yardımcı olması gerektiği unutulmamalıdır. İki tarafın göstereceği çaba sonucunda, kazan yine iki taraf olacaktır.

Bu bölümde ilk soru olarak katılımcı acentelere "***Oda'nın yerel ve ulusal düzeyde politika oluşturma sürecine katkınız nedir?***" sorusu sorulmuştur. Elde edilen cevaplar önce kendi arasında "Katkıda Bulunuyoruz", "Çok Katkıda Bulunmuyoruz", "Katkımız Yok" ve "Fikrim Yok" şeklinde gruplandırılmış daha sonrasında ise bu katkının hangi yolla sağlandığını açıklamaları istenilmiştir.

Alınan cevaplar Tablo 3.32.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.32. Üyelerin Oda'nın Yerel Ve Ulusal Politika Oluşturma Sürecine Katkısı

	İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
1.	Sürece Katkıda Bulunuyoruz	13	%43,2
2.	Sürece Çok Katkıda Bulunmuyoruz	1	%3,3
3.	Sürece Katkımız Yok	14	%46,7
4.	Fikrim Yok	2	%6,7

Elde edilen ifadeler doğrultusunda ortaya çıkan sonuç, katılımcı acentelerin birbirlerine ölçüde aktif ve pasif olarak kendi aralarında ayrıldıklarını göstermektedir. Çalışmalara katkı sağlayan ve sağlamayan acentelerin yanında, ne çok aktif ne de

çok pasif olduğunu belirten bir üye olduğu gibi fikri olmayan bir katılımcının da olduğu belirlenmiştir.

Katkıda bulunduğunu belirten 14 üyeye bu sürece olan katkısını nasıl sağladığını belirtmesini istediğimiz "***Bu çalışmalara katkınızı hangi yolla sağlamaktasınız?***" sorusu yönetilmiştir. Bazı üyeler bu katkıyı tam olarak cevap veremez iken diğer üyeler açıklama yapmışlardır. Alınan cevaplar Tablo 3.33.' de gösterilmiştir.

Tablo 3.33. Üyelerin Oda Çalışmalarına Katkıda Bulunma Yöntemleri

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1. Bir konu hakkında soru sorulduğu zaman fikrimizi söyleyerek katkıda bulunuyoruz	3	%50
2. Mesleki komitelere katılarak katkıda bulunuyoruz	1	%16,7
3. Aidatlar ve gemi ücretlerini ödeyerek katkıda bulunuyoruz	1	%16,7
4. Meclis toplantılarında görüş bildirerek katkıda bulunuyoruz	1	%16,7

Bu kısımda katkıda bulunmayan ya da bulunamayan acenteler bunun nedeni olarak; çalışmalara davet edilmediklerini ve meclis üyesi olmadıkları için bu konuda bir yaptırımları olamayacaklarını belirttiler.

Bölümün 3. sorusu "***Odaya beklentilerinizi ve şikâyetlerinizi iletiyor musunuz?***" sorusu şeklinde sorulmuş ve yine aynı şekilde Oda ile üye arasındaki iletişimin karşılıklı olup olmadığının tespiti amaçlanmıştır.

Elde edilen cevaplar Tablo 3.34.'de gösterildiği gibidir.

Tablo 3.34. Üyelerin Oda'ya Beklentilerini Ve Şikâyetlerini Bildirme Durumu

Kodlar (İfadeler)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Beklentilerimi ve Şikâyetlerimi Bildiriyorum	27	%90
Beklentilerimi ve Şikâyetlerimi Bildirmiyorum	1	%3,3
Henüz Bir Şikâyetimiz Olmadı	2	%6,7

Katılımcı üyelerin %90'ı şikâyetlerini ve beklentileri hakkında Oda'yı bilgilendirdiklerini ifade etmişlerdir. Sadece 1 üye Oda ile bu konuda her hangi bir iletişim kurmadığını belirtirken 2 üye ise şu ana kadar herhangi bir şikayetleri olmadığını belirtmiştir.

4.soru ve ona bağlı olan sonraki sorular, üyelerin Oda çalışmalarına ne sıklıkta katıldığını belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Bu soruya verilen cevaplar karşısında bu kısımdaki diğer sorulara geçilmiş ya da devam edilmemiştir.

"***Oda meclis toplantılarının zamanlarını biliyor musunuz?***" sorusu yöneltilen üyelerden alınan cevaplar doğrultusunda, olumlu cevap veren üyelerin bu çalışmalara olan devamlılığı ve toplantılar dahilinde ne kadar aktif rol aldığı ölçülmeye çalışılmıştır.

4.soru için toplanan cevaplar Tablo 3.35.' e aktarılmıştır.

Tablo 3.35. Üyelerin Oda Meclis Toplantılarının Zamanına Dair Bilgisi

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Toplantı Zamanlarını Biliyorum	24	%80
Toplantı Zamanlarını Bilmiyorum	6	%20

Üyelerin %80 i meclis toplantılarının ne zaman olduğunu bildiklerini belirtmişlerdir. Meclis toplantılarını bilmeyenler %20'luk kısım içinde bazı üyeler kendilerine toplantı zamanlarının bildirilmediğini belirtirken, başka üyeleri ise Yönetim Kurulu' nda olmadıkları için bu toplantılara katılamayacaklarını ve bu nedenle de toplantı zamanlarını bilmediklerini açıkladılar.

Üyelerin toplantılara olan katılımını ve ilgisini belirlemeye odaklanılan bu bölümde diğer soru ***'Bu toplantılara düzenli olarak katılıyor musunuz?'*** sorusu olmuştur.

Alınan cevaplar Tablo 3.36'da gösterilmektedir.

Tablo 3.36. Katılımcı Üyelerin Meclis Toplantılarına Düzenli Olarak Katılma Durumu

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Toplantılara Düzenli Katılıyorum	10	%33,3
Toplantılara Düzenli Katılmıyorum	20	%66,7

Bir önceki soruda katılımcıların %80' i toplantı zamanlarını bildiklerini ifade etmişlerdi fakat bu soruda katılımcıların %66,7'si toplantılara düzenli katılmadıkları belirlenmiştir.

3. ve 4. sorulara verilen cevaplar harmanlanarak bir yorum yapmak gerekirse; toplantı zamanlarını bilmeyen katılımcıların, doğal olarak toplantılara da düzenli olarak katılımda bulunmadıkları görülmüştür fakat burada asıl dikkat çekici olan nokta toplantı zamanını bilen 24 üyeden sadece 10 tanesi toplantılara düzenli

katıldığı belirlenmiştir. Geri kalan 14 üye toplantı zamanlarını bilmelerine rağmen düzenli toplantılara katılmamaktadır.

Katılımcı üyelere yine bu bölümde, ilgili toplantılara kaç defa katıldıkları sorulmuştur. Büyük çoğunluğunun sayısını bilmediği ya da hatırlayamadığı acentelerden sadece 5 tanesi toplantıların hepsine katıldığını belirtmiştir.

Toplantılara düzenli ya da seyrek olarak katılan acentelere bu ortamda hiç söz alıp almadıkları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 3.37.' ye yansıtılmıştır.

Tablo 3.37. Katılımcıların Toplantılarda Söz Alıp Almamış Olma Durumu

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Toplantılarda Söz Aldım	10	%33,3
Toplantılarda Söz Almadım	5	%16,7
Boş	15	%50

Yukarıdaki tabloda yazılı olan "Boş" ifadesi toplantılara düzenli katılmayan, kaç defa katıldığını bilmeyen ve söz alıp almadığını hatırlamayan üyeleri temsil etmesi amacı ile eklenmiştir.

Elde edilen sonuçlar ışığında katılımcıların yarısı kaç kere katıldıklarını ve söz alıp almadıklarını hatırlamamaktadır. Buradan anlaşılacağı gibi; aslında sektör için önem arz eden bu toplantılara acenteler tarafından pek fazla özen gösterilmediği anlaşılmaktadır.

Toplantılarda söz alan katılımcılara Oda'nın onların görüşlerini dikkate alıp almadıkları sorulmuştur. "***Görüşleriniz dikkate alındı mı?***" sorusunda verilen cevaplar Tablo 3.38.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.38. Oda'nın Fikir Beyan Eden Acenteleri Dikkate Almış Olma Durumu

İfadeler (Kodlar)	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Fikirlerim Dikkate Alındı	9	%90
Fikirlerim Dikkate Alınmadı	1	%10

Bu toplantılarda görüş bildiren 9 üye görüşlerinin Oda tarafından dikkate alındığını bildirirken sadece 1 üye görüşlerinin dikkate alınmadığını belirtmiştir.

Görüşme Formunun F Kısmı

3.2.7. Oda'nın Vizyonu ve Oda'dan Geleceğe Yönelik Beklentiler

Çalışmanın son kısmında katılımcıların Oda'dan gelecek ile ilgili beklentileri, Oda'nın gerçekleştirmesini istedikleri en önemli iki projenin ne olduğu sorulmuştur. Bunun yanında Oda'ya daha aktif bir katılım sağlamaları için nasıl bir imkan yaratılması istedikleri sorulmuştur.

İlk soru olarak üyelerin gelecekte Oda'dan nasıl ya da hangi alanda değişim beklediklerini tespit etmek amacı ile **"Gelecekte Nasıl Bir Deniz Ticaret Odası Hayal Ediyorsunuz?"** sorusu yöneltilmiştir. Bu sorudan alınan cevaplar, bir bakımdan Oda'nın eksik ve yetersiz olduğu bazı konulara da ışık tutacağından oldukça önemlidir. Alınan cevaplar Tablo 3.39.' a aktarılmıştır.

Tablo 3.39. Katılımcıların Oda'dan Geleceğe Yönelik Beklentileri

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Denizcilikle ilgili her sektörde daha aktif olmalarını bekliyorum	11	%20,8
2.	Üyelerin sorunlarına daha duyarlı ve onlarla daha fazla iletişim içinde olan bir oda olmalarını bekliyorum	7	%13,2
3.	Problemlere çözüm üreten ve bu çözüm sürecini sonucuna ulaştırabilen bir oda olmalarını bekliyorum	6	%11,3
4.	Yaptırım gücü olan bir oda bekliyorum	4	%7,5
5.	İstanbul'dan bağımsız bir oda olmalarını bekliyorum	4	%7,5
6.	Acentelerin devlet ile olan ilişkilerini daha iyi kurabilen ve Bakanlığın acentelerden gelen bilgileri daha iyi kullanmasını sağlayan bir oda olmasını bekliyorum	3	%5,7
7.	Sorumluluğunu bilen ve kanunun kendine verdiği görevi tam anlamı ile yerine getiren bir oda bekliyorum	2	%3,8
8.	İçine dahil olabileceğim bir oda bekliyorum	2	%3,8
9.	Denizci bir toplumun bundan sonuna dek faydalanmasını sağlayan ve teşvik eden bir oda bekliyorum	2	%3,8
10.	Acentelere mesleki açıdan ışık tutan bir oda bekliyorum	2	%3,8
11.	Teknolojinin Oda tarafından daha iyi kullanıldığı bir Oda bekliyorum	2	%3,8
12.	Bürokrasinin az olduğu bir oda bekliyorum	2	%3,8
13.	Yapılan çalışmaların reaktif değil proaktif olduğu bir oda bekliyorum	1	%1,9
14.	Sosyal sorumluluğun daha fazla olduğu bir oda istiyorum	1	%1,9

./..

Tablo 3.39. Katılımcıların Oda'dan Geleceğe Yönelik Beklentileri (Devamı)

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
15. Toplanan gelirlerin üyelere daha net bir hizmet olarak döndüğü bir oda bekliyorum.	1	%1,9
16. Çizilen kalıpların dışına çıkabilen bir oda bekliyorum	1	%1,9
17. Odanın gerekliliğine inanmıyorum bu yüzden bir beklentim yok	1	%1,9
18. Şuan memnunuz	1	%1,9

Alınan cevaplar neticesinde katılımcı üyeler tarafından %20,8 oran ile en sık olarak Oda'nın sorumluluğu altına giren her türlü denizcilik faaliyetine yönelik daha aktif olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çalışmaların sadece İzmir merkezde bulunan acenteler için değil, Aliağa ve İzmir Şube'ye bağlı diğer bölgelerde de aynı şekilde uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

İkinci olarak %13,2 oran ile en çok tekrarlanan edilen ifade, Oda'nın üyeler ile olan iletişimini daha güncel tutması gerektiği, onların problemlerini daha yakından takip etmesi ve daha duyarlı olması beklenmektedir.

Bu beklentiye ek olarak, ele alınan problemlerin sonuca ulaştırılması, bakanlık nezdinde yaptırım gücü olan ve sözünü geçirebilen bir Oda olması, Oda içinde daha az bürokrasi olması katılımcı üyelerin ifadeleri arasında yer almaktadır.

Acentelerden toplanan gelirler neticesinde üyelere daha net bir hizmet akışının sağlanması da beklentiler arasındadır. Katılımcılara ücretsiz eğitimlerin sağlanması ya da ilgili alanlarda ücretsiz hizmetlerin sağlanması bu beklentiler arasındadır. Katılımcı acentelerin Oda'dan geleceğe yönelik bir diğer beklentisi ise teknolojinin Oda tarafından daha iyi kullanılmasıdır. Hem iletişim anlamında hem de yapılan çalışmalar anlamında, teknolojinin sağladığı kolaylıklardan yararlanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Bu kısmın birinci bölümünde üye beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Dolaylı olarak da acentelerin Oda'nın hangi yönlerini eksik gördükleri saptanmıştır. İkinci soruda ise Oda'nın gelecek dönemlerde kendini geliştirme çalışmalarında kullanabileceği, değerli sayılabilecek bazı veriler elde edilmiştir. "***Deniz Ticaret Odası'sın acentelere yönelik gerçekleştirmesini istediğiniz en önemli iki proje öneriniz ne olur?***" sorusu katılımcı üyelere sorulmuş ve alınan cevaplar kodlanarak Tablo 3.40.' a aktarılmıştır.

Tablo 3.40. Katılımcı Acentelerin İzmir Deniz Ticaret Odası İzmir Şube'den Gerçekleştirmesini İstediği Projeler

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Gelen gemilere ait evrak bakımından iş yükü çok fazla, bu işlemler tek bir yere bağlanabilir.	13	%25
2.	Odanın kendine ait bir lokali olabilir	4	%7,7
3.	Denizcilik üzerine faaliyet veren okullar ile anlaşmalar yapılarak, mezunlara yönelik istihdam olanakları yaratılabilir.	3	%5,8
4.	Yönetmelik içine acentecilik kavramının sokulması ve acentecilik kavramının ulusal alanda saygınlık kazandırılması	3	%5,8
5.	Gemi acentesi açılması ile ilgili daha fazla düzenleme olabilir	2	%3,8
6.	Oda sadece bir dairede varlık göstermek yerine kendi binasına sahip olması	2	%3,8
7.	Tüm üyeleri kaynaştıracak organizasyonların yapılması ve İzmir içindeki acentelerin kendi içinde rekabet ettirilmemesi için çözümlerin yaratılması	2	%3,8
8.	Gümrük sorunlarının çözülmesine yönelik faaliyetlerin arttırılması	2	%3,8
9.	Acentelerin kendini geliştirebilmesi için Uluslararası düzeyde toplantı ve fuarlara katılım için destek ve girişim sağlanması	2	%3,8
10.	Deniz Ticaret Odası Danışma Hattı'nın kurulması	1	%1,9
11.	Mali alanlarda üyelere destek olacak ve bilgilendirme yapacak bir düzen kurulması	1	%1,9
12.	Acentelerin yanı sıra gümrük ve forwarder alanındaki problemlerin çözümüne yönelik projeler	1	%1,9
13.	DTO Akademi gibi bir oluşum yaratılabilir ve eğitimler internet üzerinden verilmesi	1	%1,9
14	Acentenin çeşitli kurumlar ile olan bağı online sistem üzerinde yürütülmesi	1	%1,9
15.	Verilen eğitimlere kart sisteminin getirilmesi ve tek bir karta üzerinden gerçekleştirilmesi	1	%1,9
16.	Limana girmek, gümrük sahasına girmek ve gemiye çıkmak için yetkililere tek kart sisteminin getirilmesi	1	%1,9
17.	Konteyner taşımacılığında yaşanan problemlerin çözümü için ayrı bir masa oluşturulması	1	%1,9
18.	Çalışanlar için sosyal güvenlik hakkı / sendikanın sağlanması	1	%1,9
19.	Taşıma istatistiklerinin toplanması konusunda sağlıklı bir data-base oluşturulması	1	%1,9

./..

Tablo 3.40. Katılımcı Acentelerin İzmir Deniz Ticaret Odası İzmir Şube'den Gerçekleştirmesini İstediği Projeler (Devamı)

İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
20. Liman giriş-çıkış problemlerinin çözümlenmesine yönelik projeler	1	%1,9
21. Oda gelirleri ölçüsünde İzmir ve çevresine maddi olarak daha çok destek olunması ve bölgesel toplantılara daha fazla ağırlık verilmesi	1	%1,9
22. Forwarderların DTO'ya üye olmasını sağlayacak girişimlerde bulunulması	1	%1,9
23. Üye olan acentelerin ihtiyaç sahibi çalışan ailelerine kişisel eğitim/öğretim açısından yardımcı olabilecekleri faaliyetler	1	%1,9
24. Toplanan büyük miktarlı paranın bir karşılığı olarak eğitimlerin ücretsiz verilmesi	1	%1,9
25. Ortak sıkıntıları ortaya çıkarmak için acente ziyaretleri	1	%1,9
26. Acentelerden alınan harçların takibi ile ilgili gelişmeler	1	%1,9
27. Acentelere verilen maddi çıkarlı hizmetlerin gerçekten hizmet niteliği taşıması	1	%1,9
28. Tekelciliğin kaldırılması	1	%1,9

Oda tarafından gerçekleştirilmesi istenen proje önerileri arasında en çok tekrar edilen ifade gelen gemilerle ilgili iş yükünün azaltılarak tek bir noktaya bağlanması olmuştur.

Sırasıyla en çok tekrar edilen diğer iki proje önerisi ise eğitimler sonucunda verilen sertifikalar ve yetki kartları ile ilgili olmuştur.

Oda'nın kendi lokaline sahip olması da öneriler arasında yer almaktadır. Bu lokal sayesinde hem üyelerin kendi arasında hem de üye ve yönetimin kaynaşması sağlanacağı gibi, katılımcılar tarafından ifade edilen sıkıcı toplantı havasının da bu şekilde dağılacağı belirtilmiştir.

Elde edilen ifadeler ışığında, Oda'nın sadece bir dairede faaliyet göstermesindense kendi binasına sahip olması yönünde girişimlerin gerçekleştirilmesi katılımcılar tarafından arzu edildiği belirlenmiştir.

Acente kurma yetkisine kolayca sahip olma durumuna da kısıtlama getirilmesi katılımcılar tarafından bir proje önerisi olarak çalışmada yerini almıştır.

Dikkat çeken bir diğer proje önerisi "DTO Akademi" adıyla bir platform kurulması ve eğitimlerin bu şekilde gerçekleştirilmesidir.

Eğitimlerin yanı sıra, hizmete yönelik projeler arasında acentelerin kendilerini ve vizyonlarını geliştirebilmeleri için uluslararası fuar ve organizasyonlara katılmaları

için destek sağlanması yer almaktadır. Bir başka hizmet kapsamlı proje ise, Oda'ya üye acentelerin ihtiyaç sahibi çalışanların ailelerine eğitim/öğretim açısından yardımcı olunabilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi şeklinde açıklanmıştır.

Katılımcı acenteler tarafından ifade edilen öneriler arasında, acentelerin problem yaşadıkları alanlarda konu ile ilgili bilgi alabilecekleri ve onlara yol gösterebilecek bir Danışma Hattı'nın oluşturulması da yer almaktadır. Bu öneriye ek olarak, alınan kredilerin kullanımı ve harcamalar gibi finansal konularda acenteleri bilgilendirecek bir düzen kurulması gerçekleştirilmesi istenilen bir proje olarak ifade edilmiştir.

Deniz Ticaret Odası'nın sadece İzmir merkezde bulunan acenteler dışında kendi faaliyet alanına giren diğer acenteler ile de yakın ilişkiler kurabileceği bir yapının gerekliliği üzerinde de durulmuştur. Buna yönelik olarak, bölgesel toplantıların arttırılmasını ve o acentelerin de Oda'nın bir üyesi olduğunu hissetmesini sağlayacak faaliyetlerin gerçekleştirilmesi başka bir öneri konusu olmuştur. İfade edilen başka bir proje konusu ise acente çalışanlarının sosyal haklarının koruyabilecekleri ve kendilerini savunabilecekleri sendikal yapının oluşturulması olmuştur.

Bu bölümün ve araştırmanın son sorusu olarak ***"Oda'ya aktif katılım sağlamanız, fikir ve görüşlerinizi iletmeniz için nasıl bir ortam ve imkan oluşturulmasını istersiniz?"*** sorusu sorulmuştur. Bu soru ile katılımcı acentelerden Oda'nın içinde daha aktif olarak söz sahibi olabilmeleri ve görüşlerini daha rahat bildirebilmeleri için nasıl bir imkân sağlanmasını istedikleri saptanmaya çalışılmıştır.

Alınan cevaplar Tablo 3.41.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.41. Üyelerin Oda'ya Aktif Katılım Sağlamaları İçin Oluşturmasını İstedikleri Ortam ve İmkân Hakkındaki Düşünceleri

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
1.	Toplantılar şuan için yeterli, bir problem yok	15	%41,7
2.	Toplantıların mesai saatlerinin dışında yapılmalı	3	%8,3
3.	Oda tarafından daha çok iletişimde bulunulmalı	3	%8,3
4.	İnteraktif / internet ortamında görüşmeler sağlanmalı	3	%8,3
5.	Toplantılar sıklaştırılmalı	3	%8,3
6.	İnternet üzerinde bir link oluşturulup, üyelerin taleplerini ve isteklerini bu yol ile aktarmaları sağlamalı	2	%5,6

./..

Tablo 3.41. Üyelerin Oda'ya Aktif Katılım Sağlamaları İçin Oluşturmasını İstedikleri Ortam ve İmkân Hakkındaki Düşünceleri

	İfadeler (Kodlar)	İfade Edilme Sıklığı (kez)	Yüzdesi
7.	Oda önce sorunları çözeceğine dair güven problemini çözmeli	2	%5,6
8.	Toplantılar külfet olarak görülmemesi için kokteyl / yemek tarzında olmalı	2	%5,6
9.	Oda beni ziyarete gelmeli	1	%2,8
10.	Oda üyeleri arayıp toplantılara çağrılmalı	1	%2,8
11.	Mecliste olmadığım için kararlar alındıktan sonra haberimiz oluyor, karar alınmadan önce üyelere bilgilendirme yapılmalı	1	%2,8

Çalışmanın son sorusuna verilen ifadelerin içinde en çok tekrar edilen cevap toplantıların yeterli olduğu yönünde olmuştur. %41,7 oran ile katılımcı acenteler kendilerini Oda'ya ifade edebilmeleri ve iletişim kurabilmeleri yönünde mevcut bir engelin olmadığını belirtmişlerdir.

%8,3 oranla tekrarlanan edilen diğer bir ifade ise toplantıların mesai saatleri ile çakıştığı için katılımın sağlanamadığı şeklinde olmuştur. İş yoğunluğunun fazla olması ve her an her türlü gelişmenin yaşanabileceği bir meslek olduğu için, katılımcı acenteler mesai saatlerindeki toplantılara katılamadıklarını ve buna zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Bu sebeple toplantıların mesai saatleri dışında yapılmasını tercih etmektedirler.

Bu soruya verilen bir başka cevap da, Oda'nın bireysel olarak üyelerin daha çok üzerine düşmesi ve onlarla olan iletişimini güçlendirmesi gerektiği şeklinde olmuştur.

Oda'nın gerçekleştirdiği toplantıları yeterli görenlerin yanı, sıra bazı üyeler bunun yetersiz olduğunu düşünmektedir. Sıklaştırılan toplantıların, hem üyelerin kaynaşmasını sağlaması hem de problemlerin güncel olarak saptanabilmesi açısından önem arz ettiği vurgulanmıştır. Fakat bu toplantıların sıkıcı atmosferinden sıyrılması, kokteyl ya da yemek ortamına taşınarak üyelerin katılımını sağlayacak şekilde organize edilmesi istenilmektedir. Bunun yanı sıra Oda'nın üyeleri arayarak toplantılara çağırması bazı katılımcılar için önem taşımaktadır.

Toplantılara çeşitli nedenler ile katılamayan acenteler için, çevrimiçi olarak oluşturulan bir sistemden katılım sağlanabilmesi önerisi de verilen cevaplar arasındadır. Toplantıların interaktif ortamda yapılması ve kaydedilerek üyelere mail olarak gönderilmesi şeklinde açıklamalar da olmuştur. Bunun yanı sıra yine online

olarak oluşturulan bir platformdan istek ve şikayetlerin gönderilmesi de üyelere zaman açısından avantajlar sağlayacaktır. Örneğin iş yoğunluğu sebebi ile toplantılara katılamayan bir üye bu toplantıları müsait olduğu bir süre zarfında izleyebilir, düşüncelerini ve itirazlarını çevrimiçi olarak oluşturulan sistem üzerinden Oda'ya aktarabilir. Bu şekilde hem üyeler Oda'ya daha aktif olarak katılım sağlayabilir hem de Oda üyelerden aldığı bilgiler dahilinde kararlar alarak onların Oda'ya olan güvenini daha da arttırabilir.

SONUÇ

Deniz Ticaret Odası, kuruluş amacının ve faaliyet alanının kurucuları tarafından belirlendiği dernek ya da çeşitli meslek örgütlenmeleri adı altında kurulan sivil toplum kuruluşlarından farklı özelliklere sahiptir. Sivil toplum kuruluşlarında temel unsur olan gönüllülük kavramı, görevleri ve sorumlulukları hukuki düzenlemeler ile oluşturulan Deniz Ticaret Odası için üyelik kısmında geçerli olmasa da, seçilen meclis üyelerinin ve Oda başkanının gösterdiği özveride hayat bulmaktadır.

Üyelerin çıkarlarını korumak ve sektörel problemlerin çözümü için çalışmak gibi başlıca görevleri olan Deniz Ticaret Odası, kanunen kendine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirirken bir yol haritası olması için, Oda'nın var olma nedeni olan misyonunun, ulaşmak istediği nokta olan vizyonunun ve temel değerlerinin bütünleştiği bir stratejik plan oluşturmuştur.

Deniz Ticaret Odası'nın, stratejik planında yer alan stratejik amaçları doğrultusunda, temel değerleri ile bütünleşik bir şekilde yürüttüğü faaliyetlerin üyeler üzerinde yarattığı algıyı, yapılan yüz yüze görüşmeler ile tespit etmek bu araştırmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Belirlenen amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda elde edilen verilen doğrultusunda, araştırmaya katılan acentelerin % 67'sinin NACE kodunu yani dâhil olduğu meslek grubu kodunu bilmediği tespit edilmiştir. NACE kodu, acentelerin meslek gruplarına ayrılması aşamasında oldukça önem teşkil etmektedir. Bir acentenin faaliyet alanı ile bağımsız bir meslek grubuna dâhil olması kendini temsil edememesi ve sesini yeterince duyuramaması anlamına gelmektedir. Meslek grubu içindeki üyeler kendi problemleri için çalışmada bulunurken, grup ile faaliyet alanı bağdaşmayan üyelerin bir fayda sağlamaları pek mümkün olmayacaktır. Görüşülen bazı üyelerin "NACE kodu Deniz Ticaret Odası tarafından atandı" diyerek bu konuda sorumluluğu Oda'ya yüklediği gözlemlenmiştir ancak,

Oda tarafından üyelere bildirilen kodlara yönelik, o süreçte üyelere itiraz etmeleri için 10 günlük süre tanınmasına rağmen gerekli itirazların yapılmadığı anlaşılmıştır.

Oda'nın var oluş amacı olan misyonuna odaklanıldığı bölümde elde edilen verilerin ışığı altında, acentelerin Oda'yı devlet kurumlarına karşı bir temsilci ve ilgili resmi kurumlar ile ilişkilerini düzenledikleri aracı kurum olarak gördükleri sonucuna varılmıştır. Oda'nın sektör içindeki varlığının, yaşanan problemlerin resmi kurumlara aktarılarak çözüm arayışına gidilebilmesi için adım atan kuruluş algısını yarattığı tespit edilmiştir.

Şeffaflık, güvenilirlik, saygınlık, tarafsızlık gibi temel değerlerin üzerine odaklanıldığı B bölümünün ilk kısmında, katılımcıların %63,3'ü Oda'da alınan kararların şeffaf olduğunu düşünürken %33,3'ü de şeffaf olmadığını düşündüğü belirlenmiştir. Oda'nın şeffaf olmadığını düşünen katılımcıların, bunun nedeni olarak en çok İstanbul merkeze bağlı olmayı gösterdikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak karar alma sürecine dâhil olmadıklarını, kararlar alınmadan önce üyeler arası bilgi paylaşımının yapılmadığını ve alınan kararların özellikle konteyner taşımacılığı alanında hizmet veren acentelerin fayda sağlayacağı şekilde verildiğini ifade etmişlerdir. Karar alma sürecinde, alınan kararların gerekçeleri konusunda yapılan noksan bilgilendirmenin, gerçeği yansıtmasa bile üyeler üzerinde farklı bir algı yarattığı sonucuna varılmıştır. Acentelerin, İzmir Şube'nin internet sitesine girerek meclis gündeminde görüşülecek konuları takip etmelerinin Oda tarafından sağlandığı da tespit edilmiştir. Meclis gündeminde görüşülecek konuların üyelerin e-posta adreslerine de gönderilerek bilgilendirme yapılması, üyelerin sürece dahil olma konudaki olumsuz algılarını giderebilecek bir yöntem olarak öngörülmektedir.

Oda'nın kurumsal yapısı mercek altına alındığında ise katılımcıların %60'ının Oda'yı kurumsal buldukları belirlenmiştir. Odayı kurumsal bulmayan katılımcılar bunun nedeni olarak; İstanbul'a bağlı olunması, Oda'nın sorumluluk alanına giren tüm gruplara ulaşabilmesi için sayısal yeterliliğe sahip olmaması ve mevcut çalışanların bunu yapabilecek profesyonel yetkinliğe sahip olmaması gösterilmiştir. Oda içinde üye gruplarına yönelik departmanlaşmanın olmaması ve bürokratik yapının varlığı, kurumsal yapının olmamasına dair sunulan diğer nedenler olmuştur.

Acentelerin, Oda'nın paydaş beklentilerine önem vermesine yönelik sahip olduğu algının da dikkate alındığı B bölümünde, araştırmaya katılan acentelerin %46,7'sinin, Oda'nın üye beklentileri ve çıkarları doğrultusunda faaliyette bulunduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Bu konuda olumsuz algıya sahip olan katılımcılara bunun nedeni sorulmuş ve cevap verenlerin %40'ı "hızlı ve faal olmadıkları için" bu yönde algıya sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise

acentelerin istedikleri şekilde temsil edilmediklerini ve gerçek anlamda hukuki destek göremediklerini belirtmişlerdir. Kamu kurumları ve üyeler arasındaki aracı olarak gördükleri Oda'nın verdiği hukuki desteğin, konuyla ilgili avukat tavsiye etmekten öteye gidemediğini belirten katılımcılar olmuştur. Bu algıyı düzeltmek için örnek olaylar üzerinden gidilerek, üyelerin karşılaştığı çeşitli problemler ile ilgili Oda'nın bu süreçte üyelere sağladığı hizmetler hakkında bilgilendirmeler yapılarak, acentelerin Oda'ya duyduğu güvenin arttırılabileceği düşünülmektedir. Katılımcıların %73.3'ünün, Oda'nın üyelerin fikir ve görüşlerine değer verdiğine yönelik olumlu bir algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Alınan cevaplar sayesinde çizilen portreden yansıyan resim, acentelerin Oda hakkında sahip oldukları olumsuz algının kaynağını, fikir ve görüşlerin dikkate alınmaması değil, Oda'ya iletilenlerin değerlendirme ve faaliyete geçme aşamasında sonuca ulaştırılamaması olduğunu göstermektedir.

Oda'nın sosyal sorumluluk faaliyetlerine yönelik üye algısına odaklanıldığında, katılımcıların %63,3'ünün gerçekleştirilen faaliyetleri faydalı bulduğu belirlenmiştir. Faydalı bulmayan katılımcılara nedenini açıklamaları istendiğinde, sosyal sorumluluk projelerinden önce asli sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiğini, yapılan sosyal sorumluluk projelerinin her kesimden kişilere ya da öğrencilere ulaşamadığını belirtmişlerdir. Oda, gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projeleri yoluyla etkileşimde bulunulan kişilerin bu süreç sonunda nasıl bir fayda sağladıklarını anlatan açıklamalara web sitesinde ya da "Denizden Merhaba" dergisinde yer vererek, bu konuda olumlu algı yaratabileceği öngörülmüştür.

İkinci bir alternatif yöntem olarak; Oda, planı dâhilinde gerçekleştireceği projeleri web sitesi üzerinden oylamaya açma yoluyla, üyeleri ilgili projelerden haberdar edebileceği ve böylelikle üyelerin yetersiz gördükleri noktalar hakkında Oda ile iletişime geçebileceği düşünülmektedir.

Hizmette kalite, üye memnuniyeti ve aktiflik gibi temel değerlerin Oda faaliyetlerine yansımasının teşhis edilmeye çalışıldığı C bölümünde, Oda'nın acentelere yönelik yaptığı faaliyetler sorgulanmış ve katılımcılardan bu çalışmalara örnek vermeleri istenmiştir. Katılımcıların %23,3 gemi acenteliği yetkili personel eğitimini örnek olarak verirken cevap verenlerin %11,6'sı aklına bir şey gelmediğini ifade etmiştir. İfade edilen çalışmaların acenteye sağladığı yararın ne olduğu sorgulandığında ise, bilgilerin güncellendiğini, eksik kalan boşlukların dolduğunu ifade eden katılımcıların yanı sıra örnek verdikleri faaliyetlerden bir fayda sağlayamadıklarını ifade eden katılımcılar da olmuştur.

Oda'nın yaptığı çalışmaların katılımcı acentelerin beklentilerini karşılayıp karşılamadıkları sorulduğunda, katılımcıların %36,7'si beklentilerini karşıladığını belirtirken %26,7'si beklentilerini karşılamadığını belirtmiştir. Katılımcıların aklına gelen ilk faaliyet örneğinin kendi bünyesinde üyelerin ihtiyaçlarına yönelik özgün olarak yaptığı bir faaliyetin değil, bakanlık tarafından uygulanması öngörülen faaliyetlerin olması da dikkat çekici bir unsurdur. Bu durum, Oda'nın bu alanda bazı eksiklikleri olduğunu göstermektedir. Bu konudaki eksikliğin giderilebilmesi için, Oda'nın üyelerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerle alakalı çevrimiçi bir anket düzenleyerek bunu web sitesinden/ mail yolu ile duyurmasının, belirli bir süre sonunda tamamlanan anketin sonuçlarına göre acentelerin en çok ihtiyaç duyduğu eğitimleri gerçekleştirmesinin olumlu bir hareket olabileceği düşünülmektedir.

Oda'nın üyeler ile iletişimi nasıl sağladığının üzerinde durulduğu D bölümünde, katılımcıların Oda faaliyetlerini en çok e-posta yolu ve internet sayfası sayesinde takip ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların ve Oda'nın birbiri ile iletişime geçmek için ilk olarak telefonu tercih ettikleri saptanmıştır.

Oda'nın internet sayfasındaki hangi hizmetlerden yararlandıkları sorulduğunda, katılımcıların yeni yönetmelik ve mevzuat revizelerini, acentelere yönelik eğitimleri, istatistiki bilgileri, hizmet tarifelerini, acente detaylarını ve ambargolar ilgili değişiklikleri takip ettikleri ve bu bilgilerden yararlandıkları belirlenmiştir. Bu görüşmelerin yapıldığı sırada, Oda'nın web sitesini yenileyerek daha modern ve kullanıcıya kolaylık sağlayan bir görünüme kavuşturduğu gözlemlenmiştir..

Oda'nın üyelerine ulaştığı bir diğer araç olan "Denize Merhaba" dergisi de mercek altına almış ve katılımcılara bu konu hakkındaki fikirleri sorulmuştur. Katılımcıların %46,7'si beğendiğini ifade ederken %20'si ise böyle bir dergiden haberleri olmadığını belirtmiştir. Dergiyi beğenmeyen katılımcılara bunun nedeni sorulmuş, içeriğin zengin olmadığı, gümrük ile ilgili daha fazla detaya yer verilmesi gerektiği ve içinde aydınlatıcı bir şey olmadığı şeklinde cevaplar alınmıştır. Oda'nın üyeleri yerinde ziyaret etme programı dahilinde, üyeler ile bu konuda görüşülebileceği, derginin yeni bir oluşum olduğu aktarılabileceği ve aylık olarak yapılan görüşmelerde dergi hakkında görüşler alınabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın E bölümünde üyelerin Oda'ya olan katkısının ve iki taraf arasındaki işbirliğinin ne ölçüde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Oda'nın yerel ve ulusal politika oluşturma sürecine olan katkılarının olup olmadığını belirtmeleri istenen katılımcıların %43,2'si katkıda bulunduklarını belirtmişlerdir. Bu katkının hangi yolla sağlandığını açıklamaları istendiğinde ise birçok katılımcı net bir cevap

verememiş fakat cevap verenlerin %50'si bir konu hakkında soru sorulduğu zaman fikrimizi söylüyoruz şeklinde açıklama yapmışlardır. Bazı katılımcılar, meclis üyesi olmadıkları için bir yaptırımları olamayacağı.

Oda tarafından düzenlenen meclis toplantı zamanlarını bilen katılımcıların ancak %33,3'ünün bu toplantılara katıldıkları belirlenmiştir. Oda'nın üyelere yönelik aldığı kararların ve gerçekleştirdiği faaliyetlerin başarılı olabilmesi için, üyelerin de Oda ile işbirliği içinde olması ve Oda'yı ihtiyaçlar ve beklentiler doğrultusunda yönlendirmesi gerektiği unutulmamalıdır ancak bu şekilde ortak özveri ortamının yaratılması ile iki taraflı kazanç elde edilebileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın son kısmı olan F kısmında Oda'nın vizyonuna ulaşma sürecinde gerçekleştirebileceği faaliyetlere odaklanılmıştır. Üyelere, gelecekte nasıl bir Deniz Ticaret Odası görmeyi arzuladıkları ve Oda'nın gerçekleştirmesini istedikleri en önemli iki proje önerisinin ne olduğu sorulmuştur.

Alınan cevaplar sayesinde, üyelerin gelecekte daha aktif ve üyelerin sorunlarına daha duyarlı bir Oda görmek istedikleri tespit edilmiştir. Katılımcılar, acentelere yönelik yapılan çalışmaların sadece İzmir merkezde bulunan acenteler için değil, İzmir Şube'ye bağlı Ayvalık' tan Didim'e kadar uzanan alan içindeki tüm diğer bölgelerde de aynı şekilde gerçekleştirilmesini istemektedirler. Aliağa'da görüşülen bazı acenteler Oda'nın kendilerine merkezdeki acenteler kadar yakın durmadıklarını ifade etmeleri de altı çizilmesi gereken bir noktadır.

Buna ek olarak Oda'nın "problem çözücü" özelliğinin daha fazla olması gerektiği, ele alınan problemlerinin süreç bakımından yakın takibe alınması ve sonuçlandırılmasının beklenildiği sonucuna varılmıştır. Üyeler açısından, problemlerin aktarımı için muhatap bulmanın yanı sıra, o problemin çözüm süreciyle de ilgilenilmesi ve bir sonuca bağlanması da oldukça önem arz etmektedir. Alınan cevaplar neticesinde Oda'nın ele alınan problemlerin çözüme ulaştırılması konusunda bazı eksiklerin algılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bazı katılımcılar Oda'nın yeteri oranda yaptırım gücü olmadığını ifade etmişlerdir. Üyelerden aidat ve çeşitli ödemeler neticesinde toplanan, miktarca fazla olan gelirin karşılığında, gerekli alanlarda yumruğunu masaya vurarak, İzmir şubenin söz sahibi olmasını beklediği belirlenmiştir. İstanbul merkeze aktarılan finansal akışın içinde büyük rolü olan İzmir şubenin, yapılması gereken bazı faaliyetleri merkeze bağlı olmanın getirdiği kısıtlamalar nedeniyle gerçekleştirilemediği, gerekli gücü ve varlığı bu alanda gösteremediği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Katılımcılar tarafından beklenen İzmir Şube'nin acentelere yönelik yarar sağlayacak faaliyetlerinde yaptırım gücünü kullanması ve sözünü geçirmesi olduğu belirlenmiştir.

Oda'nın yaptırım gücünü kullanamamasının önündeki önemli etkenlerden biri olarak ifade edilen İstanbul'a bağlı olma durumu, bu kısımda net bir şekilde ortaya çıkmış ve üyeler bunun olumsuz yanlarını daha fazla gördüklerini belirtmişlerdir. Bu durum daha çok Mersin DTO ile İMEAK DTO İzmir Şube'yi karşılaştırma şekline ifade edilmiştir.

Oda'nın acenteler ile kurduğu ilişki şemasının bir yanında da devlet kurumları ve ilgili resmi otoriteler yer almaktadır. İlk sorularda ifade edildiği gibi acenteler Deniz Ticaret Odası'nı devlet kurumları ve acenteler arasındaki zincirin halkası olarak görmektedirler. İki kısım arasında aracı görevi üstlenen bu kurumun, acentelerden aldığı bilgileri ya da yakınılan problemleri Bakanlığa iletmesi ve Bakanlığın bu bilgileri verimli bir şekilde kullanabilmesi için Oda'nın yol gösterici olmasının beklenildiği sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların Oda'nın gerçekleştirmesin, istedikleri projelere verilen cevaplar ışığında en çok tekrar edilen ifade, gemi gelişlerindeki iş yükünün azaltılarak, gemiye daha nitelikli hizmet verilebilmesine zemin hazırlamak olmuştur. Katılımcı üyeler, gemi limana yanaşmadan önce ve yanaştığı zaman zarfında birçok resmi kurum ile iletişim ve evrak trafiğinin çok yoğun olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar, işler nedeniyle çok fazla vakit kaybedildiği için gemiye verilmesi gereken hizmetlere yoğunlaşılamadığını ve bunun ilgili süreç sırasında çeşitli sıkıntılar yarattığını ifade etmiştir. Katılımcı acenteler, Oda'nın Bakanlığı bu konuda bilgilendirerek, gelen gemilerle ilgili acentelerin Sahil Güvenlik, Liman Başkanlığı, Sahil Sağlık vb. gibi resmi kurumlarla olan bağının tek bir yere bağlanması yönünde bir atılım yapılması için adım atmasını arzuladıklarını belirtmişlerdir. Hatta bu bağın çevrimiçi bir sistem üzerinden sağlanması, dökmantasyon bazlı işleri ve ilgili işlemsel süreci azaltacağı için acenteler tarafından verilen hizmetin kalitesinde artış olacağını düşündüklerini belirlenmiştir.

Değiştirilmesi ve sadeleştirilmesi istenen diğer konulardan biri, eğitim sonucunda acente çalışanlarına sertifika verilmesi yerine, kişilere özel oluşturulan kartlara aldıkları eğitim ile ilgili bilginin yüklenmesi tavsiyesi olmuştur. Diğeri ise, acente yetkililerine üstendikleri yetkiler için ayrı ayrı kartların çıkarılması yerine, bu yetkilerin tek bir karta yüklenerek kullanıcıların hizmetine sunulmasıdır.

Oda'nın kendine ait bir lokale sahip olması da önerilen projeler arasında yer almaktadır. Bu sayede hem İzmir içindeki acenteleri birbiri ile kaynaştıracak organizasyonlar daha sık gerçekleştirilebilir hem de Oda yönetimi ve çalışanları acenteler ile daha sık bir araya gelerek iki taraf arasındaki bilgi alışverişini arttırabilecektir. Bu yolla Üye-Oda arasındaki iletişim daha da güçlenecektir. Bunun

yanı sıra, yapılan toplantıların acentelerce hissedilen külfet olma durumu ortadan kalkacaktır.

Oda'nın kendi lokalinin olmasının yanı sıra, sadece bir dairede faaliyet göstermesi değil, kendi öz malı olan bir binada faaliyet göstermesi bazı katılımcılar tarafından beklenilmektedir. Bu durum Oda'ya prestij sağlarken, faaliyet gösterilen alanın büyümesi, Oda çalışanlarının sayısının artması ve kendi içinde departmanlaşması açısından da önemli bir adım olacaktır. Oda'nın kurumsal yapısının sorgulandığı kısımda, katılımcı bazı acentelerin, kurumsal yapının kurulamamış olmasındaki eksikliklerin bu şekilde ifade edildiği unutulmamalıdır.

Katılımcı acenteler tarafından sunulan başka bir öneri ise, acente kurma furyasının önüne geçilebilecek bazı düzenlemelerin oluşturulmasıdır. Katılımcılardan bazıları acente çalışanları açısından bazı sınırlandırmaların getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Acente çalışanlarının içinde denizcilik fakültesinden mezun olmuş kişilerin sayısının daha da arttırılması yönünde bir düzenleme getirilebileceği ifade edilmiştir. Denizcilik eğitimi veren üniversiteler ile anlaşmalar yapılarak hem öğrenciler için istihdam olanaklarının yaratılması, hem de acentelerde nitelikli eleman çalıştırılması çift yönlü bir kazanım sağlayacağı düşünülmektedir.

Katılımcı acenteler tarafından gerçekleştirilmesi istenen başka projelerin içinde gümrük problemlerini ortadan kaldıracak düzenlemeler yer almaktadır. Bunun yanı sıra gemi acenteciliği kavramının kanun içine dâhil edilmesi de başka bir proje konusu olarak ifade edilmiştir. Acentecilik kavramının kanun içine yer alması hem acentecilik mesleğine saygınlık kazandıracak hem de uygulamalar açısından açık kalan hukuksal düzenlemelerin içinin dolmasını sağlayacaktır. Katılımcı üyeler tarafından gümrük problemlerinin çözülmesi ve mesleğin kanun içine dâhil edilmesini sadece kendileri için değil, forvarderlar için de istemektedirler.

Oda'dan gerçekleştirilmesi istenilen diğer konu başlıkları; eğitimler ve üyelere sunulan hizmetler konularıdır. Eğitimlerin **"DTO Akademi"** adıyla çevrimiçi bir platformdan sağlanması da başka bir öneridir. Eğitimlere katılma imkânı bulunmayanların, çevrimiçi olarak eğitim / sınav / değerlendirmenin yapılarak sürecin sonuçlandırılması gibi bir yöntemin oluşturulması fikri beyan edilmiştir. Ayrıca Oda'nın topladığı aidat bedellerinin karşılığı olarak, Oda tarafından verilen bu eğitimlerin, Mersin Deniz Ticaret Odası'nın yaptığı gibi, ücretsiz olarak sağlanması da bir diğer proje konusu olarak ifade edilmiştir.

Bir başka proje konusu; acente çalışanlarının haklarını koruyan ve savunabilen bir sendikal yapının oluşturulmasına olanak sağlanması olmuştur.

Üyelerin Oda ile daha yakın ilişkiler kurabilmeleri fikir ve görüşlerini rahatça aktarabilmeleri için nasıl bir ortam ve imkân yaratılmasını istedikleri sorulan katılımcıların %42'si toplantılar ile ilgili bir problem olmadığını belirtmiştir. Bu konuya yönelik yapılan tavsiyeler, toplantı zamanlarının iş saatleri dışında olması, çevrimiçi ortam üzerinden görüşmeler sağlanması, toplantıların külfet olarak görülmemesi için yemek tarzında organizasyonlar gerçekleştirilmesi yönünde olmuştur. Bu başlık altında yapılan bir diğer tavsiye de Oda'nın acenteleri ziyarete giderek yakın ilişkiler kurması olmuştur. Bu konuya yönelik girişimlerin Oda tarafından başlatıldığının altını da çizmek gerekmektedir.

Araştırmadan çıkan sonuçlar dikkate alınarak bir yorum yapmak gerekirse; acentelerin Oda faaliyetlerine yönelik algısı, bazı noktalarda olumlu iken bazı noktalarda ise olumsuz olduğu tespit edilmiştir.

Aktiflik, sürekli gelişim, paydaş beklentilerine önem verme ve üye memnuniyeti gibi temel değerler hakkında verilen ifadelerden yola çıkarak, acenteler ve Oda arasındaki ilişkinin daha sıkı hale getirilmesi, Oda'nın sorumluluk alanına giren konularda daha aktif olması, yaptırım gücünü acentelerin yararına olacak şekilde kullanarak gerekli konulara çözüm getirmesi konusunda gemi acentelerinin daha yüksek bir beklenti içinde olduğu yorumu yapılabilmektedir.

İletişim konusunda ise, Oda'nın son dönemde bu konudaki çabalarında artışın yaşandığı gözlemlenmiştir. Buna ek olarak Oda'nın, üyelerin ihtiyaçları doğrultusunda faaliyet göstermesi için yönlendirilmesi konusunda üyelere önemli sorumluluklar düştüğü de unutulmamalıdır. Üyeler reaktif pozisyonda olmak yerine proaktif bir katılımcılık sürecine dahil olarak, taleplerini sunmaları ve alternatif çözüm önerileri ortaya koymalarının yararlı olduğu öngörülmüştür. Bu şekilde yaratılan güven ortamı ve yakın ilişki ile oluşturulan karşılıklı fayda ortamının, sektörel gelişime hız katacağı düşünülmektedir.

Oda'nın son yapılan seçimlerden sonra değişen yönetim kadrosu ile Oda içinde olumlu yönde bir ivme kaydedildiği görüşmeler sırasında katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu süreç içinde Oda'nın web sitesi yenilenmiş ve içeriği zenginleştirilmiştir. Araştırma sürecinde katılımcıların ifade ettiği daha sık iletişim içinde olma ve üye ihtiyaçlarına ve problemlerine daha duyarlı olma konusunda, yeni yönetim üyeleri yerinde ziyaret programı oluşturmuştur. Oda'nın bir ay içindeki etkinlik programı ve üyeler ile yapılan ziyaretlerin programı internet sitelerine eklenmiştir.

Oda'nın acentelere yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlerin eksik yönlerinin incelendiği kısımda elde edilen ifadelerden biri de, Oda'nın bu sektörde faal olarak

çalışan biri tarafından değil, vaktini Oda'ya ayırabilen bir kişi tarafından yönetilmesi gerektiği olmuştur. Bunun üzerine İMEAK DTO İzmir Şube Yönetim Kurulu Özel Kalemi'nden Yönetim Kurulu Başkanı'nın Oda faaliyetleri için ayırdığı bir yıllık (Haziran 2014 – Haziran 2015) çalışma programı temin edilmiştir. Buna göre, bizzat Yönetim Kurulu Başkanı'nın katıldığı faaliyet sayısı gün bazında toplam 268 gün (% 73) olarak tespit edilmiştir. Bu sürenin % 37'sinin hafta sonu tatillerine denk gelmesi, Oda faaliyetlerine verilen önemin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Kamu kurumu niteliği taşıyan bir meslek kuruluşu olan İMEAK Deniz Ticaret Odası faaliyetlerinin, önemli paydaşlarından biri olan acenteler tarafından değerlendirildiği bu çalışma, Oda'nın stratejik planının izleme ve kontrol kısmına tek bir pencereden de olsa ışık tutmaktadır. Bu çalışma sonucunda Oda faaliyetlerinin acenteler üzerinde yarattığı algı tespit edilmiş ve Oda'nın gelecek planlarına dahil edebileceği, acentelere yönelik somut proje önerilerine ulaşılmıştır. Elde edilen bu verilerin Oda tarafından incelenmesi sonucunda, katılımcılar tarafından eksiklik hissedilen noktalarda iyileştirmeler yapılabilecektir.

Bu çalışma ile bir Oda ve üyeleri arasındaki iletişimden kaynaklanan eksikliklerin çeşitli problemlere ve üyeler üzerinde olması gerekenden farklı algılara yol açtığı belirlenmiştir. Oda her ne kadar çaba sarf etse de, gerçekleştirilen faaliyetler ve çalışmalar hakkındaki bilgilendirme eksikliklerinin, iki taraf arasındaki ilişkinin sağlıklı bir şekilde kurulması ve tamamlanması yolunda bir engel olduğu görülmüştür.

Çalışmada elde edilen verilerin sadece acentelerin sahip olduğu algı üzerinden yorumlanması bu çalışmanın eksik yönlerinden biridir. Yapılacak benzer çalışmalarda, diğer meslek gruplarına da ulaşılarak tüm üye gruplarının sahip olduğu algı ölçülerek; hem Oda'nın faaliyetlerinin geneli hakkında daha sağlıklı bir yorumlama yapılabilecek hem de tüm üye gruplarının ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda proje önerileri elde edilebilecektir.

Bu çalışmada, mesleğin gerektirdiği iş yoğunluğu nedeniyle görüşmelere katılacak kişilerden randevu almak konusunda problemler yaşanmıştır bu da daha fazla katılımcıya ulaşılabilmesi önünde bir engel olmuştur. Gelecek çalışmalarda katılımcı sayısını arttırabilmek ve daha fazla katılımcıya ulaşabilmek için yüz yüze görüşmeler yerine katılımcılara daha cazip gelebilecek bir organizasyon düzenlenerek odak grup çalışması düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

Acar, Ş. (2010). *Sivil Toplum Kurumu Olarak Türkiye'de Derneklerin Profili.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Acar, M., DEMİR, Ö. (1992). *Sosyal Bilimler Sözlüğü.* İstanbul: Ağaç Yayıncılık.

Ağaoğulları, M. (2003). Fransız Devrimi'nin İlk İki Yılında Cumhuriyet Tartışmaları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi.* 58(3): 1-34

Akdoğan, R. (1988). *Deniz Ticareti.* İstanbul: Zihni Yayınları.

Akten, N., Albayrak, M. (1988). *Deniz Taşımacılığı Kılavuzu.* İstanbul: Ekim Matbaası.

Alyakut, B. (2007). *Sivil Toplum Kuruluşlarında Stratejik Yönetim Süreci Ve Sivil Toplum Kuruluşlarında Stratejik Yönetim Uygulamalarının İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arısan, M. Kişisel Konuşma. 10 Haziran 2014. İzmir.

Armağan, M. (2006). Osmanlı: Bir Vakıf Medeniyeti. *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi.* 4(15): 169-171

Arslan, O. (1999). *Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçegi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arslan, Z. (2005). Demokrasinin Demokratikleştirilmesi Sivil Toplum Örgütlerine Bağlıdır. *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi.* 3(9): 89-97.

Arslantürk, Z. (2011). *Sosyal Bilimciler İçin Araştırma Metod ve Teknikleri.* İstanbul: Çamlıca Yayınları.

Atar, Y. (1997). Demokratik Sistemde Sivil Toplumun Fonksiyonu ve Sivil Toplum-Devlet Düalizmi. *Yeni Türkiye Dergisi Sivil Toplum Özel Sayısı.* 3 (18): 98-106.

Aziz, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknikleri.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bedük, A., Usta, S., Kocaoğlu, M. (2006). Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları Ve Demokratikleşme Sürecindeki Misyonları. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi.* 9(10): 52-64.

Çaha, Ö., Çaylak A., ve Tutar H. (2013). *TRA2 Bölgesi Sivil Toplum Kuruluşları Profili.* Ankara: Serhat Kalkınma Ajansı.

Çaha, Ö. (2000). *Aşkın Devletten Sivil Topluma.* İstanbul: Gendaş Yayınları.

Çamur, D. (2008). *Toplumsal Mücadeleler İçerisindeki Rolleri Bakımından Sendikalar Ve Sivil Toplum Örgütleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik, N. (2011). *İş Hukuku Dersleri.* İstanbul: Beta Yayınları.

Çotuksöken, B. (1998). Sivil Toplum Kuruluşları: Kavramlar. *Üç Sempozyum Sivil Toplum Kuruluşları* (ss. 35-37). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

Deveci, A., Çetin, İ. (2013). Gemi Acenteleri ve Forwarder İşletmeleri: İşlevler ve Hizmetler. *Denizcilik İşletmeleri Yönetimi* (ss.471-501). İstanbul: Beta Yayınları.

Diamond, L. (1994). Toward Democratic Consolidation. *Journal of Democracy.* 5(3): 4-17.

Dinçer, Ö. (1998). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası.* İstanbul: Beta Yayım.

Doğan, İ. (2002). *Özgürlükçü ve Totaliter Düşünce Geleneğinde Sivil Toplum.* İstanbul: Alfa Yayınevi.

Duman, R. (2011). *Gemi Acenteliği Eğitimi.* İstanbul: İMEAK Deniz Ticaret Odası Yayınları.

Duman R., Eminoğlu E. (2014). Gemi Acentesi Önemi, Görev ve Sorumlulukları. *Gemi Acenteliği Eğitimi* (ss.5-11). İstanbul: İMEAK Deniz Ticaret Odası Yayınları.

Edwards, M. (2004). *Civil Society.* Oxford: Blackwell.

Eren, E. (2005). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası.* İstanbul: Beta Yayım.

Ersöz, H. (2007). *Türkiye'de Kurumsal Sosyal Sorumluluk Anlayışının Gelişiminde Meslek ve Sivil Toplum Kuruluşları.* İstanbul: İstanbul İTO Yayınları

Ertugay, F. (2005). *Sivil Toplum Örgütlerinin Siyasal İktidar Üzerine Etkileri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gözübüyük, Ş. (1991). *Yönetim Hukuku.* Ankara: Genel Yayınevi. 4. Basım.

Güder, N. (2004). *Sivil Toplumcunun El Kitabı.* Ankara: Sivil Toplum Geliştirme Programı. Yerel Sivil Girişimler Projesi.

Hobbes, T. (2015). *Leviathan.* Çev. Semih Lim. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

İMEAK Deniz Ticaret Odası 2013 – 2016 Stratejik Planı. (2013). İstanbul: Özyıl Basım Hizmetleri.

İnsel, A. (2004). *Sivil Toplum, STK'lar ve Gönüllülük.* Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları No 5. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi: Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi.

İzveren A., Franko N., Çalık A. (1994). *Deniz Ticaret Hukuku.* Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Kabasakal, M. (2008). *Sivil Toplum Ve Demokrasi.* (Yayınlanmamış Denetçi Yeterlilik Tezi). Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.

Keane, J. (1993). *Sivil Toplum Ve Devlet.* Çev.: Erkan Akın, Aksu Bora, Ahmet Çiğdem, Levent Köker, Mehmet Küçük, Ayşe Nur. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kocabaş, F. (2008). Küresel Bağlamda Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Güçlendirilmesinde İnternetin Önemi. *Kamu – Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi.* 10(2): 173-195.

Kuçuradi, İ. (1998). Sivil Toplum Kuruluşları: Kavramlar. *Üç Sempozyum Sivil Toplum Kuruluşları* (ss.24-31). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı..

Latarche, M. (1998). *Port Agency.* Birleşik Krallık: Witherby & Co Ltd.

Mayring, P. (2000). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş.* Çev.: Adnan Gümüş. Adana: Baki Kitapevi

Narinoğlu, A. (2007). *Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama ve Uygulama.* İstanbul: Mart Matbaacılık.

Noyan, C. (2007). *Türkiye'de Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Sivil Toplum Örgütlerinin Yeri Ve Önemi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Okur, Y. (2008). *Meslek Kuruluşlarının Görevleri Ve Kamu Düzeninin Korunmasına Katkıları, Ankara Ticaret Odası Ve Hakkâri Ticaret Ve Sanayi Odası Örneği.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öncü, A. (1983). Cumhuriyet Döneminde Odalar. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (ss.1566-1576). İstanbul: İletişim Yayınları.
Özay, İ. (1996). *Günışığında Yönetim.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Özer, A. (1994). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Anayasa Hukuku Açısından).* Ankara: TÜGİAD

Rousseau, J. (1999). *Toplum Sözleşmesi.* Çev. Alpagut Erenuluğ. Ankara: Öteki Yayınevi.

Salamon, L., Anheier, H., List, R., Toepler, S., Sokolowski, S., (1999). *Global Civil Society Dimensioms of the Nonprofit Sector.* Baltimore: Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

Sarıbay, A. (2008). *Siyaset Demokrasi Ve Kimlik.* Bursa: Asa Yayınevi

Sarpaşan, C. (2008). *Devletin Sivil Topluma Yaklaşımı Çerçevesinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi.* (Yayınlanmamış Yeterlilik Tezi). Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı.

Saygın, D. (2008). *Avrupa Birliği Müzakere Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Bakışı.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sunar, K. (1995). *Türk Sendikalar Hukuku.* Ankara: Makine Ve Kimya Endüstrisi Kurumu Matbaası.

Şan, M., Bilen, M. (2004). Yoksulluk Sorunuyla Mücadelede Bir Strateji Olarak Sivil Toplum Kuruluşları: Deniz Feneri Örneği. *Küresel Demokrasinin Gelişmesi ve Katılım Sağlanması Açısından Sivil Toplum Kuruluştan Bildiriler Kitabı* (ss.197-212), Çanakkale Onsekiz Mart Üniersitesi. Çanakkale. 4-6 Haziran 2004.

Şahin, L., Öztürk, M. (2008). Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye' deki Durumu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi.* 54(1): 1-29.

Şenkal, A. (2003). Küreselleşme, Sosyal Politikanın Dönüşümü ve Sivil Toplum Örgütleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi.* 45(1): 97-123.

Şirin, H. (2008). *Eğitimin Siyasal İşlevleri Ve Türkiye'deki Sivil Toplum Örgütlerinin Bu İşlevlere İlişkin Görüşlerinin Analizi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, Araştırma Ve İnceleme Raporu. (2009). *Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Teşkilat ve Mali Yapıları, Denetimleri, Organlarının Seçimlerine Dair Esasların Değerlendirilmesi ile Bunların Etkin ve Verimli Şekilde Hizmet Yürütmelerinin ve Geliştirilmesinin Sağlanması Amacıyla Alınması Gereken Tedbirler.* Sayı:6.

Tarku, Y., Başarslan, N. (2014). Gemiye Verilen Hizmetler. *Gemi Acenteliği Eğitimi Kitabı* (ss.150-175). İstanbul: İMEAK Deniz Ticaret Odası Yayınları.

Tekeli, İ. (2004). Katılımcı Demokrasi, Sivil Ağlar Ve Sivil Toplum Kuruluşları. *15.Sivil Toplum Kuruluşları Sempozyumu* (ss.20-36). İstanbul Teknik Üniversitesi. İstanbul. 18-19 Haziran 2004.

Toksöz, F. (1983). Dernekler. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (ss.366-378). İstanbul: İletişim Yayınları.

Toprak, Z. (1985). 1909 Cemiyetler Kanunu. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi.* (ss.206-207). İstanbul: İletişim Yayınları.

Tosun, G. (2001). *Demokratikleşme Perspektifinden, Devlet-Sivil Toplum İlişkisi: Türkiye Örneği.* İstanbul: Alfa Yayınevi.

Tosun, G. (2003). *Çağdaş Kamu Yönetimi I.* Ankara: Nobel Yayınevi.

Uslu, A., Marangoz, M. (2008). Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda Sosyal Pazarlama ve Çevre Gönüllü Kuruluşlara Yönelik Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 10(1): 109-137.

Usta, S. (2006). *Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum, Demokrasi Ve Güven.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldız, Ö. (2004). Sivil Toplum, Demokrasi Ve Çoğulculuk. *Sivil Toplum Dergisi.* 2(5): 85-92.

Yıldız, Ö. (2007). Sivil Toplum Örgütleri, "Özerklik": Kavramsal Bir Açılım. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 6(1): 53-58.

Yur, T. (2011). *Deniz Ticaretinde Boş Konteynerin Yeniden Konumlanması ve Türkiye' ye Etkileri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

1136 Sayılı Avukatlık Kanunu

1512 Sayılı Noterlik Kanunu

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 135. Madde

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 51. Madde

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Temel Hak ve Görevler Kısmı, 33. Madde

2012 Yılı Gemi Acenteciliği Yönetmeliği

2013 Yılı Katılım Bankaları Faaliyet Raporu.

2013Yılı Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği Faaliyet Raporu

2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

3224 Sayılı Diş Hekimleri Birliği Kanunu

3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu

4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 3. Bölüm, Vakıflar

5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Odalar ile Borsalar Kanunu

5253 sayılı Dernekler Kanunu

5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu

5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu

5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu

5737 Sayılı Vakıflar Kanunu, Birinci Kısım

6023 Sayılı Türk Tabipler Birliği Kanunu

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

6235 Sayılı Türk Mühendis Ve Mimarlar Odaları Birliği Kanunu

6343 Sayılı Türk Veteriner Hekimler Birliği Kanunu

6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu iş Sözleşmeleri Kanunu

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

6643 Sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanunu

İNTERNET ERİŞİMİ

http://www.fatih.edu.tr/~omercaha/siviltoplum.html (16.04.2014)

http://www.elegans.com.tr/arsiv/50/yaz2000/html/ecmel.html (17.04.2014)

http://www.cihangirisbilir.com/soguk-savas-sonrasi-devlet-disi-kuruluslarin-turk-dis-politikasina-etkileri/ (16.04.2014)

http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=3 (02.05.2014)

http://www.vgm.gov.tr/icerik.aspx?Id=245 (02.05.2014)

http://www.vgm.gov.tr/sayfa.aspx?Id=3 (02.05.2014)

http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/derneksayilari.aspx (10.05.2014)

http://www.bodrumdto.com/mevzuat/meslek-grubu-secimleri.html (12.01.2015)

http://www.sakaryadernekler.gov.tr./default_B0.aspx?content=41 (16.03.2015)

http://www.sakaryadernekler.gov.tr./default_B0.aspx?content=41 (16.03.2015)

http://www.dernekler.gov.tr (06.01.2015)

http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=sendikalar&id=3 (12.05.2014)

http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=sendikalar&id=2 (12.05.2014)

http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/csgb/dosyalar/kitap/kitap02_6356 (12.05.2014)

http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/kamu-yararina-calisan-dernekler.aspx (06.01.2015)

http://euygulama.dpb.gov.tr/devletteskilati/kontrollu/Meslek.aspx (10.06.2014)

http://www.ttb.org.tr/index.php/bilgi.html (10.06.2014)

http://www.teb.org.tr/content/10/TEB-Tarih%C3%A7esi (16.06.2014)

http://www.ahilik.net/index.php?view=article&id=60:ahilik-makale-1&option=com_content&Itemid=41 (20.02.2015)

http://www.iesob.org.tr/ahilik-kulturu (20.02.2015)

http://www.tesk.org.tr/tr/hakkinda/tarihce.php (16.06.2014)

http://www.tesk.org.tr/tr/org/fedadres.php (16.06.2014)

http://www.tmmob.org.tr/sayfa/tmmob-hakkinda (16.06.2014)

http://www.tdb.org.tr/tdb/v2/hakkinda.php?yer_id=1 (16.06.2014)

http://www.turktob.org.tr/tr/uyelerimiz (16.06.2014)

http://www.tbb.org.tr/tr/tbb/hakkinda/kurulus/10 (16.06.2014)

http://www.barobirlik.org.tr/Detay39218.tbb (16.06.2014)

http://www.barobirlik.org.tr/Detay5416.tbb (16.06.2014)

http://www.tdub.org.tr/genel/tdub.html (16.06.2014)

http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce (16.06.2014)

http://www.tkbb.org.tr/kurumsal-hakkinda-tarihce (16.06.2014)

http://www.turmob.org.tr/TurmobWeb/Istatistikler.aspx (20.02.2015)

http://www.tsb.org.tr/hakkimizda.aspx?pageID=657 (18.06.2014)

http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Tarihce.php (20.06.2014)

http://www.tobb.org.tr/OdaBorsaSektorGirisimcilikDairesi/Sayfalar/AnaSayfa.php (20.06.2014)

http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AmaciveYapisi.php (20.06.2014)

http://www.denizticaretodasi.org.tr/Sayfalar/Tarihce.aspx (20.06.2014)

http://www.denizticaretodasi.org.tr/Sayfalar/Tarihce.aspx (20.06.2014)

http://www.bodrumdto.com/mevzuat/meslek-grubu-secimleri.html (12.01.2015)

http://www.gazetevatan.com/secim-oncesi--kod--kavgasi--507876-ekonomi/videogaleri.gazetevatan.com/video-izle/-Mucize--filminin-ilk-fragmani-yayinlandi--J1KjV4kBsTPN.html (12.01.2015)

http://www.etso.org.tr/tr/mersis/1138-uyelerimizin-yeni-nace-faaliyet-kodlari-ve-odamiz-yeni-meslek-gruplari-hakkinda.html (12.01.20015)

http://antalyadto.org.tr/u372/odamiz/hakkimizda (20.02.2015)

http://www.bodrumdto.com/hakkmzda/hizmetler.html (20.02.2015)

http://dtomarmaris.org/hakkinda.php (20.02.2015)

http://www.dtoizmir.org.tr/hakkimizda.html (16.04.2014)

http://www.dtoizmir.org.tr/ (14.04.2014)

http://www.vda.org.tr/Yazidizileri/denizcilik/13/3 (10.01.2015)

http://www.dzkk.tsk.tr/denizweb/turkce/hakkimizda/genel_tarihce.php (15.06.2014)

http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/unctadstship13_en.pdf (16.06.2014)

https://www.bimco.org/Education/Seascapes/Maritime_Matters/2006_07_31_Role_of_the_Liner_Agent.aspx (16.04.2014)

http://www.bodrumdto.com/mevzuat/meslek-grubu-secimleri.html (12.01.2015)

EK

EK 1 : Görüşme Formu

Bu çalışmanın amacı, İzmir'de kurulu yetkili gemi acentelerinin İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi'nin stratejik amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla bulunduğu temel değerler kapsamında faaliyetlerin değerlendirilmesi ve bu konuya yönelik algılarının keşfedilmesidir. Görüşme formunun son hali, akademisyenler ve sektörde faaliyet gösteren firmalar ile görüşmeler yapılarak verilmiştir. Görüşme formunun son kısmına, Oda'nın gelecek dönemlerde oluşturacağı politikalara ve faaliyetlere yardımcı olabilecek veriler elde etmek amacıyla, katılımcıların Oda'dan gerçekleştirmesini istedikleri projelere beklentilerine yönelik bir kısım eklenmiştir.

Yüz yüze görüşme tekniğinin tercih edildiği bu araştırmada üyelere 6 ana başlıktan oluşan toplam 28 soru yöneltilecektir.

Desteğiniz için teşekkürler.

Ceren OKSAL ve Selçuk NAS

1- Yaş
2- Cinsiyet
3- Eğitim Durumu
4- Mesleki Tecrübe Süresi
5- Acente İçindeki Pozisyonu
6- Oda Yönetiminde Görev Alıp Almama Durumu
7- Acentenin Odaya Üyelik Süresi
8- Acentenin Faaliyet Alanı (Türü)
9- Acentenin NACE Kodunuz Nedir?
10- Hangi Meslek Komitesi İçine Dâhilsiniz?

A kısmı
1- Deniz Ticaret Odası denilince aklınıza gelen ilk şey nedir?
2- Deniz Ticaret Odası acenteleri için neyi ifade etmektedir?

B kısmı
1- İzmir Deniz Ticaret Odası'nda kararlar şeffaf bir şekilde mi alınmaktadır?
2- İzmir Deniz Ticaret Odası sizce kurumsal bir yapıya sahip midir?
3- Odanın sizin beklentileriniz ve çıkarlarınız doğrultusunda faaliyette bulunduğuna inanıyor musunuz?
4- Odanın, siz acentelerin görüş ve fikirlerine değer verdiğini düşünüyor musunuz?
5- Oda çalışanlarının üyeler ile iletişiminden memnun musunuz?
6- Odanın hizmet standartları kitapçığı hakkında bilginiz var mı?
7- Odanın sosyal sorumluluk projeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

C kısmı
1- İzmir Deniz Ticaret Odası'nın acentelere yönelik çalışmalarından birkaç örnek verebilir misiniz?
2- Bu çalışmaların faydaları ne oldu?
3- Size göre bu çalışmalar yeterli mi?
4- Beklentilerinizi karşılıyor mu?
5- Sizce eksik yönleri nelerdir?

D kısmı
1- Odanın faaliyetleri ile ilgili haberleri nereden takip ediyorsunuz?
2- Oda ile iletişime geçmek istediğiniz zaman hangi iletişim aracını tercih ediyorsunuz?
3- Oda sizinle iletişime geçmek istediği zaman hangi iletişim aracını tercih ediyor?
4- Odanın internet sayfası hizmetlerinden faydalanabiliyor musunuz?
5- Odanın dergisi olan "Denizden Merhaba" hakkındaki düşünceniz nedir?

E kısmı

1- Odanın yerel ve ulusal düzeyde politika oluşturma sürecine katkınız nedir?
2- Odanın çalışmalarına düzenli olarak katkıda bulunuyor musunuz?
3- Odaya beklentilerinizi ve şikayetlerinizi iletiyor musunuz?
4- Oda meclis toplantılarının zamanını biliyor musunuz?
5- Düzenli katılıyor musunuz?
6- Kaç defa katıldınız?
7- Hiç söz aldınız mı?
8- Peki, görüşleriniz dikkate alındı mı?

F kısmı

1- Gelecekte nasıl bir Deniz Ticaret Odası hayal ediyorsunuz?
2- Deniz Ticaret Odası'nın acentelere yönelik gerçekleştirilmesini istediğiniz en önemli iki proje öneriniz ne olur?
3- Odaya daha aktif katılım sağlamanız, fikir ve görüşlerinizi iletmeniz için nasıl bir ortam ve imkân oluşturulmasını istersiniz?